

Ankestyrelsens undersøgelse af

Kommunernes praksis forbundet med anbringelse af børn og unge på eget værelse

Marts 2016

Ankestyrelsen

INDHOLDSFORTEGNELSE

	Side
Forord	1
1 Sammenfatning	2
1.1 Hovedresultater	2
1.1.1 Profilen af de unge anbragt på eget værelse	2
1.1.2 Omfanget af kommunernes brug af eget værelse	3
1.1.3 Motiver for at anvende eget værelse	4
1.1.4 Kommunernes godkendelse af eget værelse og fokusområder forbundet hermed	6
1.1.5 Kommunernes personrettede tilsyn og opfølgning i forhold til unge på eget værelse, herunder brug af handleplaner	7
1.1.6 De unges oplevelse af at bo på eget værelse	10
2 Profil af unge på eget værelse	12
2.1 Alder og køn	13
2.1.1 Flest 17-årige har ophold på eget værelse	13
2.1.2 Flest unge i efterværn på eget værelse	14
2.1.3 Flest kvinder under 18 år på eget værelse	15
2.2 Den unges og familiens problemer	20
2.2.1 Andre udslagsgivende forhold, skoleproblemer, udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer er oftest årsag til anbringelse	20
2.2.2 Samme årsager til anbringelse blandt unge på eget værelse og alle anbragte	22
2.2.3 Utilstrækkelig omsorg og voldsom disharmoni i hjemmet er oftest årsag til anbringelse	24
2.2.4 Særligt voldsom disharmoni og misbrug i hjemmet er årsager til anbringelse	24
2.3 Den unges forløb før anbringelse på eget værelse	25
2.3.1 I de fleste tilfælde er der tale om førstegangsanbringelse	25
2.3.2 Unge i efterværn på eget værelse har i de fleste tilfælde tidligere haft ophold på eget værelse	27
2.4 Varigheden af anbringelse på eget værelse	28
2.4.1 Unge under 18 år har typisk været anbragt i op til to år på eget værelse	28
2.4.2 Unge over 18 år har typisk været anbragt i to år eller derover	29
3 Omfanget af kommunernes brug af eget værelse	30
3.1 Antal unge anbragt og i efterværn på eget værelse	31
3.1.1 Brugen af eget værelse i forhold til øvrige anbringelsestyper	40
3.1.2 Brugen af eget værelse fremover	43
3.1.3 Eget værelse som sidste mulighed for samarbejde med den unge	44
3.1.4 Kommuner der råder over eget værelse som anbringelsesform	45
3.2 Forskellige typer af eget værelse	46
3.3 Kommunernes retningslinjer for brugen af eget værelse	49
4 Kommunernes erfaringer med og motiver for brug af eget værelse	51
4.1 Fordele ved brugen af eget værelse	52
4.2 Risici og ulemper ved at benytte eget værelse	54

4.3	Årsager til at eget værelse ikke anvendes	54
4.4	Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse	56
4.4.1	Eget værelse som led i en sammenhængende og helhedsorienteret indsats	56
4.4.2	Brugen af eget værelse kan medvirke til at vurdere de unges kompetencer	59
4.4.3	Styrkelse af de unges sociale netværk, når eget værelse anvendes	61
4.4.4	Svært at håndtere unge med misbrug på eget værelse	63
4.4.5	Udfordring, hvis den unge ikke har forstået formålet med eget værelse	64
5	Kommunernes godkendelse, tilsyn og opfølgning på anbringelse på eget værelse	66
5.1	Kommunernes praksis forbundet med godkendelse af eget værelse	68
5.2	Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse	70
5.2.1	Geografisk placering og miljø har betydning ved godkendelse af værelser	70
5.2.2	Inddragelse af de unge, når eget værelse godkendes	70
5.2.3	Fast pædagog til at godkende værelser og særlig fokus på værelsernes pris	72
5.2.4	Paralleller mellem godkendelse af værelser og selve tilsynet	72
5.3	Kommunernes praksis forbundet med tilsyn af eget værelse og generel opfølgning	72
5.3.1	Typisk udførelse af det personrettede tilsyn	74
5.3.2	Opfølgning på tilsynsbesøg	83
5.3.3	Kommunernes kontakt med børn og unge anbragt på eget værelse	87
5.4	Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse	88
5.4.1	Samarbejdet med individuelle og eksterne støttekontaktpersoner	88
5.4.2	Familierådslagning kan understøtte, at de unge får et netværk – både socialt og fagligt	88
5.5	Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse	89
5.5.1	Handleplanen sætter retning på den unges udvikling fremadrettet	89
5.5.2	Det kan være nødvendigt at forcere processen, når unge skal på eget værelse – derfor mere tilsyn	91
5.5.3	Tilsynet foregår i tæt samarbejde mellem sagsbehandler og støttekontaktperson, men vigtigt at respektere de unges privatsfære	92
5.5.4	Opfølgningsmøder er forbundet med fleksibilitet	94
5.5.5	Eget værelse er populært, men kræver en grundig vurdering af de unges egnethed fra kommunens side	94
6	De unges oplevelse af at bo på eget værelse	96
6.1	Beslutningen om at bo på eget værelse og de unges oplevelse af overgangen	97
6.1.1	At vænne sig til tanken om at flytte på eget værelse	97
6.1.2	For de unge kan eget værelse være forbundet med at tage mere ansvar for sig selv	98
6.1.3	Ifølge de unge kan der være behov for at blive skubbet til, hvis man overvejer eget værelse	99
6.1.4	For nogle af de unge starter det "virkelige liv" på eget værelse	100
6.1.5	Eget værelse er et godt alternativ, hvis man behov for at være alene	101
6.2	De unges overvejelser om fordele og ulemper ved at bo på eget værelse	102
6.2.1	Større erkendelse om at tage ansvar for sin tilværelse	102
6.2.2	Styrket selvopfattelse, fordi man er lidt mere som de andre unge	103
6.2.3	Man skal være klar til at flytte på eget værelse	103
6.2.4	At lære at håndtere de mange pligter i hverdagen og bygge en tilværelse op	104
6.2.5	"Jeg har tænkt nogle ting igennem og sagt til mig selv, at nu skal jeg i gang"	105

6.2.6	Ensomheden kan være det værste	106
6.3	De unges oplevelse af støttekontaktpersonen	106
6.3.1	”Jeg tror, jeg er ret selvstændig”	106
6.3.2	”Det er hende, jeg ringer til, hvis der er noget, der brænder på”	107
6.4	De unges oplevelse af sagsbehandleren og brugen af handleplanen	109
6.4.1	”Jeg ved ikke, om det er en kvinde eller en mand”	109
6.4.2	De unge er bevidste om, at sagsbehandleren har fokus på deres fremtid	110
6.5	De unges sociale netværk og øvrige relationer efter de har fået eget værelse	112
6.5.1	Fortsat et socialt netværk, blandt andet med andre unge, der er anbragte	112
6.5.2	Det, som de unge fortæller deres venner om, hvorfor de bor i egen bolig	114
6.5.3	Flere af de unge fortæller, at de har fået et tættere forhold til familien, efter de er flyttet i egen bolig	114
6.5.4	Betydningen for de unge at have et sted at gå hen, udover den faste støttekontaktperson	117
	Bilag 1 Metode	119

Forord

Med aftalen om et nyt Socialtilsyn besluttede forligspartierne bag, at der skulle følges op på kommunernes praksis forbundet med brug af eget værelse som anbringelsessted. Det er fortsat handlekommunen, der står for godkendelse og tilsyn, da de fem nye socialtilsyn ikke skal godkende eller føre tilsyn med denne type anbringelsessted.

Ankestyrelsen har på denne baggrund for Social- og Indenrigsministeriet gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis forbundet med anbringelse af unge på eget værelse (efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7) og døgnophold i eget værelse som led i efterværn (efter servicelovens § 76). Undersøgelsen omfatter desuden kommunernes praksiserfaringer med personrettede tilsyn (efter servicelovens § 148, stk. 1).

Undersøgelsens formål er at følge op på udviklingen i kommunernes brug af eget værelse som anbringelsessted i perioden 2010 til 2015. Ankestyrelsen har som led i denne undersøgelse gennemført en spørgeskemaundersøgelse blandt alle landets kommuner, trukket data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik og gennemført interview med tre udvalgte kommuner og otte unge. Interviewene er fordelt på et gruppeinterview med kommunale ledere og sagsbehandlere samt enkelt interview med unge, der er anbragt på eget værelse.

Undersøgelsen ser samlet set på udviklingen i kommunernes brug af eget værelse som anbringelsesform i perioden 2010-2015. Men hvilke årstal i denne periode, der sker sammenligninger inden for, afhænger af datagrundlaget:

- Data fra landsdækkende spørgeskemaundersøgelser stammer fra henholdsvis 2015 og 2011, hvor sidstnævnte blev foretaget i forbindelse med Ankestyrelsens rapport "Brugen af eget værelse som anbringelsesform".
- Data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik omfatter tal fra årene 2010 til 2014, da tal fra 2015 ikke er indberettet eller valideret endnu. Dette med særlig nedslag på 2012 og 2014 ud fra et ønske om sammenligning af før og efter ikrafttrædelse af tilsynsreformen den 1. januar 2014.

Resultaterne fra henholdsvis spørgeskemaundersøgelsen, anbringelsesstatistikken og de uddybende interviews er samlet og afrapporteret tematisk.

1 Sammenfatning

Ankestyrelsen har i andet halvår af 2015 gennemført en undersøgelse af kommunernes praksis forbundet med anbringelse af unge på eget værelse (efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7) og døgnophold i eget værelse som led i efterværn (efter servicelovens § 76). Undersøgelsen omfatter desuden kommunernes praksiserfaringer med personrettede tilsyn (efter servicelovens § 148, stk. 1).

Undersøgelsen består dels af en spørgeskemaundersøgelse udsendt til samtlige landets kommuner, hvoraf 95 kommuner har besvaret skemaet i 2015, dels af data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. Hertil kommer uddybende beskrivelser fra 11 interview i tre udvalgte kommuner. Interviewene er fordelt på et gruppeinterview med kommunale ledere og sagsbehandlere samt enkeltinterview med børn og unge, der er anbragt på eget værelse.

Der henvises i øvrigt til bilag 1 om metode i forhold til en nærmere beskrivelse af undersøgelsens dataindsamling samt undersøgelsens lovgrundlag.

Det har ikke været muligt at gøre rapportens sidehoveder tilgængelige for personer med et synshandicap. Men sidehovederne består blot af et billede og rapportens titel.

1.1 Hovedresultater

I dette afsnit præsenteres undersøgelsens hovedkonklusioner. Hovedkonklusionerne er baseret på såvel resultaterne af spørgeskemaundersøgelsen, data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, interview med udvalgte kommuner og unge på eget værelse. Hovedkonklusionerne omfatter undersøgelsens overordnede og mere generelle resultater i forhold til kommunernes praksis forbundet med brug af eget værelse som anbringelsessted. De øvrige resultater fremgår af de enkelte kapitler.

1.1.1 Profilen af de unge anbragt på eget værelse

Der henvises til kapitel 2 for en nærmere beskrivelse og uddybning af tallene om kommunernes motiver for at anvende eget værelse.

En ung på eget værelse er typisk 17 år og kvinde

På baggrund af Ankestyrelsens anbringelsesstatistik kan der tegnes en typisk profil på en ung på anbragt på eget værelse. Der henvises til kapitel 5 i rapporten for en uddybende beskrivelse:

- 17 år.
- Ung kvinde.
- Førstegangsanbragt.
- Anbragt på eget værelse i op til to år.

- Årsag hos den unge til anbringelsen har typisk været:
 - andre udslagsgivende forhold¹,
 - skoleproblemer, udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer og /eller misbrugsproblemer.
- Årsag hos forældrene eller i hjemmet til at den unge blev anbragt har typisk været:
 - utilstrækkelig omsorg og/eller voldsom disharmoni i hjemmet.

1.1.2 Omfanget af kommunernes brug af eget værelse

Der henvises til kapitel 3 for en nærmere beskrivelse og uddybning af tallene om omfanget af kommunernes brug af eget værelse.

Antal unge i efterværn på eget værelse er stabilt, mens antal unge på under 18 år er faldet

Kommunerne skal, når de træffer afgørelse om anbringelse af børn og unge, indberette en række oplysninger herom til Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. På baggrund af disse indberetninger fremgår det, at antallet af unge under 18 år, som er anbragt på eget værelse, er faldet i perioden 2010 til 2014. Antallet af unge i efterværn i perioden 2010-2014 ligger til gengæld mere stabilt:

Antallet af unge under 18 år i perioden 2010-2014:

- 521 (2010), 551 (2011), 431 (2012), 336 (2013), 280 (2014).

Antallet af unge i efterværn i perioden 2010-2014:

- 416 (2010), 444 (2011), 493 (2012), 487 (2013), 479 (2014).

Knap halvdelen af kommunerne har mellem tre og fem unge under 18 år på eget værelse

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at de fleste kommuner har under seks unge under 18 år anbragt på eget værelse:

- Knap halvdelen af kommunerne har mellem tre og fem unge anbragt på eget værelse.
- Over en tredjedel af kommunerne har op til to unge anbragt på eget værelse.

Hver fjerde kommune har op til to unge i efterværn på eget værelse

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at de fleste kommuner har under seks unge i efterværn på eget værelse:

¹ Svarkategorien er ikke specificeret i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

- En fjerdedel af kommunerne har op til to unge i efterværn på eget værelse.
- Godt to femtedele af kommunerne har mellem tre og fem unge i efterværn på eget værelse.

Eget værelse er den fjerde mest anvendte anbringelsestype

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at ni procent af alle anbragte unge i alderen 15-18 år var anbragt på eget værelse i 2012. I 2014 var antallet af anbragte unge på eget værelse i alderen 15-18 år faldet til seks procent. I begge år 2012 og 2014 var de tre mest anvendte anbringelsestyper plejefamilier, socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner.

Mindre fald i antal kommuner, der råder over konkret godkendte værelser

Andelen af kommuner, som råder over værelser, som er konkret godkendt til anbringelse på eget værelse, er faldet en smule fra 2011 til 2015. Hvor 46 procent af kommunerne rådede over konkret godkendte værelser i 2011, er det i 2015 40 procent af kommunerne

Lejligheder og ungdomsboliger anvendes mest som eget værelse

Kommunernes besvarelser i både 2011 og 2015 viser, at lejligheder og ungdomsboliger er de værelsestyper, som flest kommuner benytter til anbringelse af unge under 18 år og unge i efterværn på eget værelse. I både 2011 og 2015 er den mindst benyttede værelsestype lejet værelse hos tidligere plejefamilie.

Hver femte kommune har retningslinjer for brugen af eget værelse

Hver femte kommune har i 2015 retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse i forhold til anbringelse eller efterværn.

1.1.3 Motiver for at anvende eget værelse

Der henvises til kapitel 4 for en nærmere beskrivelse og uddybning af tallene om kommunernes motiver for at anvende eget værelse.

Eget værelse anvendes især for at forberede de unge til voksenlivet

Kommunerne oplyser i spørgeskemaet, at de især anvender eget værelse blandt både unge under 18 år, anbragt på eget værelse, og unge anbragt på eget værelse som led i efterværn til at forberede dem til voksenlivet: 85 procent (2011) og 87 procent (2015). Dernæst oplyser kommunerne, at de anvender eget værelse for at få mulighed for at arbejde med den unge i nærmiljøet: 88 procent (2011) og 81 procent (2012).

Kommunerne ser det også som en fordel ved eget værelse, at de unge kan danne et lokalt netværk: 74 procent (2011) og 69 procent (2015). Godt halvdelen af kommunerne har svaret, at det er en fordel, at de, ved at anvende eget værelse, kan skabe ro omkring den unge i forhold til familiære konflikter: 58 procent (2011) og 51 procent (2015).

Udfordringer i forhold til at værelset bliver opholdssted for andre unge med problemer, og at de unge bliver ensomme

Mange kommuner fremhæver i både 2011 og 2015 to problemstillinger, når de skal pege på hvilke udfordringer, der er forbundet med at benytte eget værelse. Henholdsvis 81 procent i 2015 og 75 procent i 2011 af kommunerne peger på, at der er risiko for, at værelse bliver opholdssted for andre unge med problemer. Mens 60 procent af kommunerne i både 2011 og 2015 anser ensomhed som en risiko.

Årsagen til, at kommunerne ikke bruger eget værelse er især, at kommunerne ikke har en relevant målgruppe

De henholdsvis 11 og 20 kommuner, som oplyser, at de i september 2015 ikke har nogen 0-17 årige anbragt på eget værelse eller nogen 18-22 årige i efterværn på eget værelse, angiver, at dette blandt andet skyldes, at de ikke har nogen unge i målgruppen for anbringelse/efterværn på eget værelse. Hvorimod ingen kommuner angiver, at grunden til, at de ikke benytter eget værelse skyldes, at de oplever flere sammenbrud i anbringelser/efterværn på eget værelse.

Interviewkommunernes erfaringer med og opfattelse af fordele ved at bruge eget værelse

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i kapitel 4 i rapporten:

- Eget værelse kan være med til at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsats over for unge under og over 18 år.
- Eget værelse kan være et godt alternativ efter at den unge har været anbragt i plejefamilie, og hvis den unge er udadreagerende.
- Eget værelse kan være en oplagt mulighed, når det viser sig, at den unge er kompetent til at klare sig selv. Eksempelvis efter ophold på døgninstitution.
- Eget værelse giver rum til at arbejde med den unge, herunder med uddannelse og arbejde samt økonomistyring i forhold til overgangen til voksenlivet.
- Ved sammenbrud i anbringelsen kan eget værelse være et godt alternativ. Det giver den unge ro og luft fra andre.
- Brugen af eget værelse kan medvirke til at vurdere de unges kompetencer. Eventuelt efter at den unge har været i botræning.
- Brugen af eget værelse kan understøtte, at de unge udvikler sig mere selvstændigt. I denne sammenhæng er det vigtigt, at inddrage den unge selv. Ligeledes er det vigtigt, at inddrage den unges støttekontaktperson. Støttekontaktpersonen kan medvirke til at motivere unge på eget værelse til større selvstændighed.
- Uddannelses- og beskæftigelsestiltag er klart forbundet med brugen af eget værelse. Den unge kan være mere motiveret for at gennemføre uddannelses- og beskæftigelsestiltag, hvis den unge vel at mærke kan forblive i egen bolig.

- Eget værelse kan medvirke til at styrke de unges sociale netværk og netværket med forskellige relevante fagpersoner. Generelt i forhold til de unges netværk spiller støttekontaktpersonen en væsentlig rolle.
- Eget værelse kan fungere som et pusterum fra forældrene og på den måde forbedre den unges forhold til forældrene. Desuden kan eget værelse medvirke til, at de unge opnår en oplevelse af at være "normale".

Interviewkommunernes erfaringer med og opfattelse af ulemper ved at bruge eget værelse

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i kapitel 4 i rapporten:

- Svært at håndtere unge med misbrug, der er anbragt på eget værelse.
- Udfordring, hvis den unge (alligevel) ikke har forstået formålet med eget værelse.
- Eget værelse kan være forbundet med ensomhed og isolation hos de unge.

1.1.4 Kommunernes godkendelse af eget værelse og fokusområder forbundet hermed

Der henvises til kapitel 5 for en nærmere beskrivelse og uddybning af tallene om kommunernes godkendelse af eget værelse og fokusområder forbundet hermed.

Godt hver femte kommune har retningslinjer for godkendelse af eget værelse

Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have skriftlige retningslinjer for godkendelse af eget værelse. Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 22 procent af kommunerne har skriftlige retningslinjer i 2015.

Særlig fokus på beboersammensætning, når værelser skal godkendes

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at kommunerne især har fokus på beboersammensætning (77 pct.), når de godkender værelser. Derudover har kommunerne fokus på den unges holdninger (69 pct.) og fysiske forhold (64 pct.).

Interviewkommunernes opfattelse af og erfaringer med konkret godkendelse af værelser til unge:

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i kapitel 5:

- Geografisk placering og miljø har betydning ved godkendelse af værelser. I forhold til miljø kan der være tale om både en positiv og en negativ synergi. Det drejer sig om, hvem de unge er omgivet af.
- Vigtigt at inddrage de unge, når eget værelse godkendes. Herunder at kommunen er opmærksom på den unges opfattelse af værelset. At det er et sted, hvor den unge selv kan forestille sig at bo.

- Gode erfaringer med en fast pædagog, der deltager i samarbejdet med at godkende værelser. I denne forbindelse bør der være særligt fokus på værelsesprisen, så den unge kan betale huslejen, før og efter den unge fylder 18 år.
- Kommunernes praksis viser, at der er paralleller mellem godkendelse af værelser og selve tilsynet. Det vil sige, at kommunerne har fokus på de fysiske forhold, når de godkender værelser. Parallelt og løbende har kommunerne også fokus på, hvordan de unge trives i eget værelse i forbindelse med personrettede tilsyn.

1.1.5 Kommunernes personrettede tilsyn og opfølgning i forhold til unge på eget værelse, herunder brug af handleplaner

Der henvises til kapitel 5 for en nærmere beskrivelse og uddybning af tallene om kommunernes personrettede tilsyn og opfølgning i forhold til unge på eget værelse.

Godt hver tredje kommune har retningslinjer for personrettede tilsyn

Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have skriftlige retningslinjer for udførelse af personrettede tilsyn med eget værelse til anbringelse eller efterværn.

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 34 procent af kommunerne havde skriftlige retningslinjer for 2015. Seks procent planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2015 eller i den nærmeste fremtid. Retningslinjerne er typisk godkendt på forvaltningsniveau.

Samme praksis for personrettede tilsyn uanset unge under eller over 18 år

Flertallet af kommuner (79 pct.) oplyser i spørgeskemaundersøgelsen, at de ikke har forskellig praksis for udførelsen af personrettede tilsyn afhængig af, om der er tale om 0-17 årige eller unge i efterværn.

Særlig fokus på den unges trivsel og holdninger i personrettede tilsyn

I spørgeskemaundersøgelsen har kommunerne besvaret, at de især har fokus på den unges trivsel (99 pct.), når det personrettede tilsyn udføres. Dernæst har kommunerne fokus på de unges holdning (84 pct.), støtteforanstaltninger (82 pct.) og den unges sundhed og hygiejne (78 pct.).

Den unges sagsbehandler varetager typisk personrettede tilsyn

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at det i 95 procent af kommunerne typisk er den unges sagsbehandler, der varetager personrettede tilsyn. I 12 procent er det familieplejekonsulenten.

Oplysninger fra støttekontaktpersonen, den unge og den unges handleplan indgår typisk i personrettede tilsyn

I de fleste tilfælde har kommunerne svaret, at oplysninger fra støttekontaktpersonen (97 pct.), oplysninger fra den unge (97 pct.) og oplysninger fra den unges handleplan (94 pct.) indgår i det personrettede tilsyn. 74 procent af kommunerne anvender oplysninger fra den unges uddannelsessted/beskæftigelsessted/værested. 65 procent af kommunerne anvender oplysninger fra den unges forældre.

De fleste kommuner fører personrettede tilsyn to gange årligt eller mere

Der er lovkrav om, at kommunerne skal føre to årlige tilsynsbesøg. 58 procent af kommunerne oplyser i spørgeskemaundersøgelsen, at de fører tilsyn to gange årligt. 31 procent af kommunerne fører tilsyn mere end to gange årligt. 86 procent af kommunerne afsætter mellem en og to timer til tilsynsbesøget.

De færreste kommuner har retningslinjer for opfølgning på tilsynsbesøg

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at 28 procent af kommunerne ikke har retningslinjer for opfølgning på tilsynsbesøg. 65 procent af kommunerne har svaret, at de planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2015 eller i den nærmeste fremtid. Seks procent af kommunerne har retningslinjer.

Særligt den unge holdes orienteret om resultater fra tilsynsbesøget blandt 0-17 årige

Kommunerne er blevet bedt om at oplyse i spørgeskemaundersøgelsen, hvem der orienteres om resultaterne fra personrettede tilsyn blandt 0-17 årige:

- 93 procent orienterer den unge.
- 92 procent orienterer forældremyndighedsindehaveren.
- 66 procent orienterer den unges faste støttekontaktperson.

Særligt den unge holdes orienteret om resultater fra tilsynsbesøget blandt unge i efterværn

Kommunerne er blevet bedt om at oplyse i spørgeskemaundersøgelsen, hvem der orienteres om resultaterne fra personrettede tilsyn blandt unge i efterværn:

- 94 procent orienterer den unge.
- 67 procent orienterer den unges faste støttekontaktperson.
- 41 procent orienterer den unges sagsbehandler, hvis den ikke er den tilsynsførende.

Næsten alle kommuner reviderer de unges handleplaner to gange årligt

Der er lovkrav om, at kommunerne skal revidere de unges handleplaner på baggrund af det løbende tilsyn.

- 85 procent af kommunerne foretager en vurdering af, om handleplanen skal revideres blandt 0-17 årige.
- 84 procent af kommunerne foretager en vurdering af, om handleplanen skal revideres blandt unge i efterværn.

Et mindre antal kommuner foretager en vurdering af, om handleplanen skal revideres mere end to gange årligt blandt 0-17 årige (seks pct.) og unge i efterværn (syv pct.).

Øvrige støtteforanstaltninger er mere udbredt blandt 0-17 årige

I spørgeskemaundersøgelsen oplyser kommunerne, at de i større omfang kombinerer anbringelser på eget værelse med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige sammenlignet med unge i efterværn:

- 65 procent af kommunerne kombinerer *altid* anbringelsen med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige. 37 procent af kommunerne oplyser dette blandt de unge i efterværn.
- 33 procent af kommunerne kombinerer *ofte* anbringelsen med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige. 56 procent af kommunerne oplyser dette blandt de unge i efterværn.

Interviewkommunernes opfattelse af og erfaringer med personrettede tilsyn og opfølgning, herunder den unges handleplan

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i kapitel 5:

- Ifølge interviewkommunerne er det vigtigt for eksempel med tværfagligt samarbejde, når personrettede tilsyn gennemføres. Det kan være i forbindelse med familierådslagning. Generelt har kommunerne fokus på at samarbejde med eksempelvis den unges støttekontaktperson, skole, psykologer, børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling, jobcenteret og ikke mindst den unges familie.
- Handleplanen sætter retning på den unges udvikling fremadrettet. I denne sammenhæng om eget værelser er den rigtige anbringelsesform for den unge.
- Handleplanen kan være svær at følge, hvis den unge har et misbrug eller ikke føler ejerskab for handleplanen. I denne sammenhæng kan det være nyttigt at inddrage den unges sociale netværk og fagpersoner.
- Det kan være nødvendigt at forcere processen, når unge skal på eget værelse. I denne sammenhæng kan det være nødvendigt og hensigtsmæssigt med øget tilsyn.
- Tilsynet foregår i tæt samarbejde mellem sagsbehandler og støttekontaktperson m.fl., men vigtigt at respektere de unges privatsfære. Generelt vurderer kommunerne, at tilsynet med den unge skal være helhedsorienteret og målrettet.
- Opfølgningssmøder er oftest forbundet med fleksibilitet. Det skal, ifølge kommunerne, ses i forhold til den unges behov. I denne sammenhæng nævner kommunerne betydningen af samarbejdet med den unges støttekontaktperson.
- Det er kommunernes generelle vurdering, at eget værelse er populært blandt de unge, men det kræver en grundig vurdering af de unges kompetencer fra kommunens side. Dette skal ses i forhold til personrettede tilsyn og opfølgning på den unges handleplan.

1.1.6 De unges oplevelse af at bo på eget værelse

Følgende opsamling er baseret på interview med otte unge anbragt på eget værelse eller i ophold på eget værelse som led i efterværn. Fokusområderne neden for fra interview med de unge uddybes og nuanceres i kapitel 6:

En hård overgang at flytte i egen bolig, men det lykkedes, og de unge har i stort omfang lært at tage ansvar i forhold til at klare sig selv

For næsten alle de interviewede unge er det kendetegnende, at det at flytte på eget værelse, har været en forholdsmæssig lang proces. Og for de fleste unge, nævner de selv, en hård proces. Selve beslutningen har de unge typisk truffet sammen med deres sagsbehandler, støttekontaktperson og pædagogerne på det tidligere anbringelsessted. Beslutningen, fortæller de unge, har i starten været forbundet med en vis angst og nervøsitet i forhold til, om de unge kunne klare at bo alene i egen bolig. Disse følelser, nævner de unge, blev senere i forbindelse med selve indflytningen i egen bolig afløst af en følelse af frihed og glæde. Især fordi de unge oplevede, at de nu havde mulighed for at "gøre hvad der passer dem". Dog fortæller alle de unge, at de hurtigt fandt ud, hvad det egentligt indebærer at bo alene. Nemlig at tage det fulde ansvar for sig selv i forhold til at få hverdagen til at fungere. I denne forbindelse fortæller de unge, at de faktisk kom i tvivl, om de kunne klare at bo i egen bolig. Enkelte af de unge fortæller, at de fortrød, at de flyttede. Med hjælp fra støttekontaktpersonen, er det en fælles oplevelse for de unge, at de alligevel blev boende og med deres egne ord "tog sig sammen". På interviewtidspunktet fortæller de unge samstemmigt, at de efterhånden har lært at tage ansvar. For de unge har det med andre ord været en øjenåbner at flytte i egen bolig i forhold til at erkende, hvad det vil sige at klare sig selv. Ingen af de unge fortryder således i dag, at de valgte at flytte i egen bolig.

Ifølge de unge er det en stor støtte at få hjælp – især fra støttekontaktpersonen til at håndtere praktiske gøremål, pligter og økonomistyring i hverdagen

For alle de unge, der er interviewet, drejer det sig i mere eller mindre omfang om, at de skal lære at håndtere praktiske gøremål og økonomien i hverdagen. For nogle af de unge virker det ret naturligt, mens det for andre af de unge er en større udfordring. Generelt er det en stor hjælp, fortæller de unge, at støttekontaktpersonen kigger forbi og på den måde konkret følger op. Det betyder, fortæller de unge, at de ikke oplever, at de står alene i forhold til at bygge en velfungerende hverdag op.

De unge er faldet godt til i de nye omgivelser og har efterhånden fået et socialt netværk – til trods for, at de unge af og til kan føle sig ensomme

Flere af de unge fortæller, at det har betydning, at de har fået et nyt socialt netværk i forbindelse med, at de har fået deres eget sted. Eksempelvis med andre anbragte unge i det lokale center. Derudover har flere af de unge venner fra skolen og arbejdet. En del af de unge fortæller også, at de har holdt fast i venner fra før, de blev anbragt. Generelt er de unge faldet til i de nye omgivelser i forbindelse med at blive anbragt og få deres eget sted. Dog fortæller en del af de unge, at de af og til kan føle sig ensomme. I denne

sammenhæng fortæller de unge, at de er opmærksomme på at være opsøgende i forhold til at møde andre unge – som eksempelvis også er anbragte.

For de unge udgør støttekontaktpersonen en livline i hverdagen

Ifølge de unge har det stor betydning, at de har en tæt og regelmæssig kontakt til støttekontaktpersonen og til dels til de eksterne støttekontaktpersoner tilknyttet det lokale center. Næsten alle de unge beskriver støttekontaktpersonen som en livline. For alle de interviewede unge har støttekontaktpersonen en særlig betydning i forhold at få hverdagen til at fungere. De unge fortæller, at det især er støttekontaktpersonen, som de kontakter, hvis de har brug for at mødes med nogen blot for at tale, eller hvis de unge har konkrete problemer, som de har brug for hjælp til.

Ifølge de unge fremstår sagsbehandleren mere perifer – dog er de unge bevidste om vigtigheden af at leve op til målsætninger i handleplanen

For alle de unge virker sagsbehandleren mere perifer. Dog er de unge bevidste om, at sagsbehandleren er vigtig i forhold til at, at de lever op til at nå målsætningerne i handleplanen. I denne sammenhæng nævner de unge, at det har betydning for dem, at handleplanen er udarbejdet med inddragelse af dem selv, sagsbehandleren og støttekontaktpersonen og i nogle tilfælde familien. Flere af de unge nævner, at de ikke er glade for deres handleplan. Interviewene viser, at det kan hænge sammen med, at de unge bliver konfronteret med områder i deres tilværelser, hvor sagsbehandleren har påpeget, at der er et forbedringspotentiale for den unge i forhold til at komme videre. Eksempelvis at de unge skal passe deres skolegang, at de unge skal blive bedre til at styre deres økonomi, eller at de unge skal gøre en større indsats for at bygge et netværk op. Enkelte af de unge nævner ligeledes, at de er opmærksomme på, at de efter det 23. år, ikke kan forvente at få det samme omfang af støtte, som de får i dag.

De unge oplever med tiden et forbedret forhold til forældrene – mest fordi de unge har mulighed for at tage afstand fra forældrene

Det har også betydning for de unge, at de har fået et bedre forhold til deres forældre og familien generelt efter, at de er flyttet i egen bolig. De unge fortæller, at de bedre kan håndtere kontakten til familien, særligt fordi de unge kan holde en vis afstand til deres forældre. På den måde undgår de unge, som de selv fortæller, at der opstår konflikter.

2 Profil af unge på eget værelse

Resumé

Dette kapitel handler om karakteristikken af unge, der er anbragt på eget værelse eller som tager ophold på eget værelse som led i efterværn, samt de unges flyttemønster inden de får ophold på eget værelse. Kapitlet bygger på Ankestyrelsens anbringelsesstatistik med uddybende beskrivelser fra interview med 3 kommuner.

De fleste unge, der er anbragt på eget værelse, er 17 år, hvilket gør sig gældende for alle årene 2010-2014. I samme periode 2010-2014 ses en tendens til, at den samlede gruppe af anbragte unge/unge i efterværn på eget værelse bliver ældre. Dvs. at der ses et fald i andelen af unge blandt de 15-16-årige, mens andelen blandt de 18-22 årige er steget. Dette understøttes af, at andelen af unge i alderen 17-21 år har været særligt stigende i både 2012 og 2014.

Der er flest unge kvinder under 18 år på eget værelse i årene 2010-2014. Dette ses især blandt de 15-17-årige, hvor de unge kvinder er hyppigst repræsenteret i perioden 2010-2014.

Blandt unge i ophold på eget værelse som led i efterværn har der i perioden 2010 til medio 2012 været flest unge mænd. Fra medio 2012 og frem til 2014 har der været flest unge kvinder i ophold på eget værelse som led i efterværn.

I årene 2012 og 2014 har det især været andre udslagsgivende forhold², 34 procent (2012), 29 procent (2014), skoleproblemer, 31 procent (2012), 31 procent (2014) og udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer 29 procent (2012), 27 procent (2014), der har været årsag til, at de unge blev anbragt på eget værelse.

Årsagerne til, at unge på eget værelse bliver anbragt sammenlignet med alle anbragte unge adskiller sig ikke specielt meget de to grupper i mellem. Dog er der en større andel blandt de unge på eget værelse, for hvem misbrugsproblemer har været årsag til anbringelsen. Det svarer til 19 procent for unge på eget værelse og 10 procent for alle anbragte.

Utilstrækkelig omsorg, 52 procent (2012), 43 procent (2014) og voldsom disharmoni i hjemmet, 45 procent (2012), 40 procent (2014) er typiske årsager hos forældre eller i hjemmet til, at den unge bliver anbragt.

For unge på eget værelse er årsagerne til anbringelse oftere voldsom disharmoni i hjemmet (40 procent) og misbrug hos forældre (21 procent) sammenholdt med alle anbragte, hvor det drejer sig om henholdsvis 26 procent og 13 procent.

Flest unge under 18 år på eget værelse er førstegangsanbragte. Mens unge over 18 år oftest tidligere har været anbragt på eget værelse.

² Svarkategorien er ikke specificeret i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

Unge under 18 år har typisk været anbragt i op til to år på eget værelse. Unge over 18 år har typisk været anbragt i to år eller derover. Samlet set er den typiske profil på en ung på eget værelse følgende:

Profil af ung på eget værelse

- 17 år.
- Ung kvinde.
- Førstegangsanbragt.
- Anbragt på eget værelse i op til to år.
- Årsag hos den unge til anbringelsen har typisk været:
 - andre udslagsgivende forhold³,
 - skoleproblemer, udad reagerende adfærd/tilpasningsproblemer og/eller misbrugsproblemer.
- Årsag hos forældrene eller i hjemmet til at den unge blev anbragt har typisk været:
 - utilstrækkelig omsorg og/eller
 - voldsom disharmoni i hjemmet.

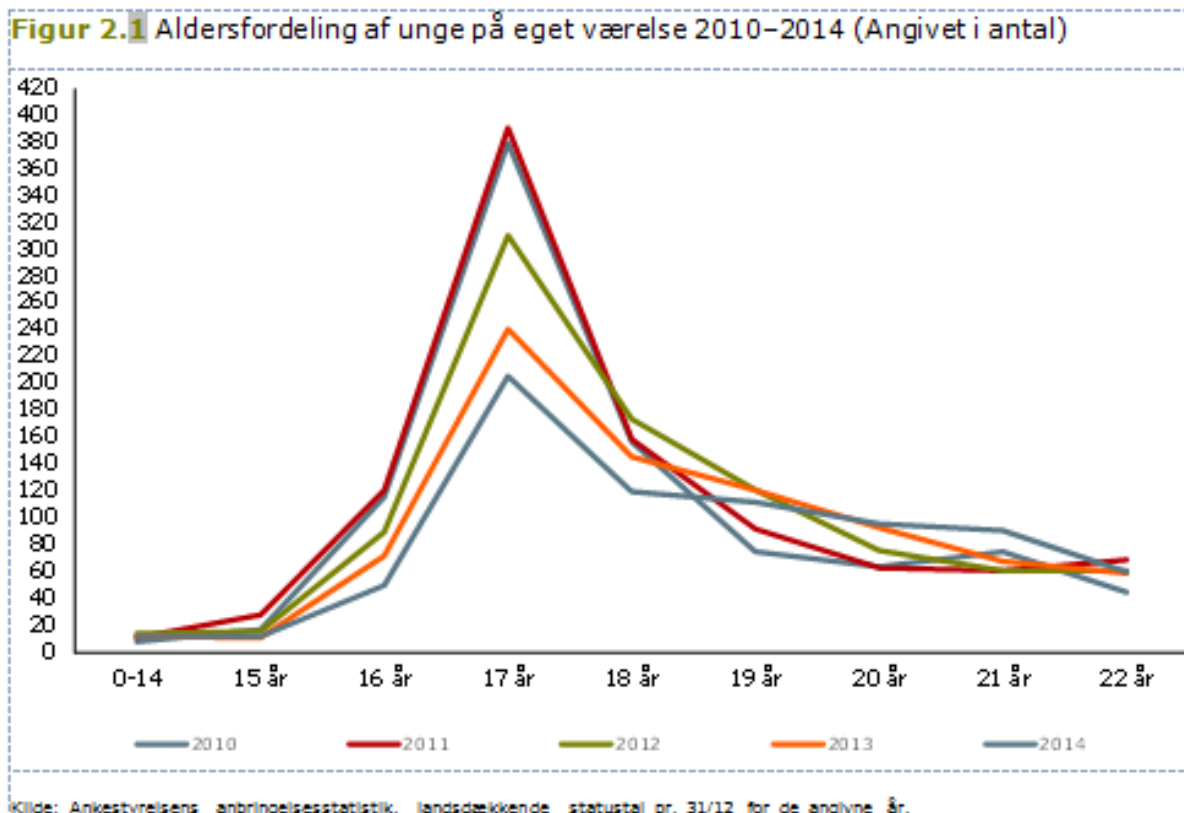
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

2.1 Alder og køn

2.1.1 Flest 17-årige har ophold på eget værelse

I perioden 2010-2014 er der flest 17-årige, der har ophold på eget værelse, 380 i 2010, 391 i 2011, 311 i 2012, 241 i 2013 og 206 i 2014.

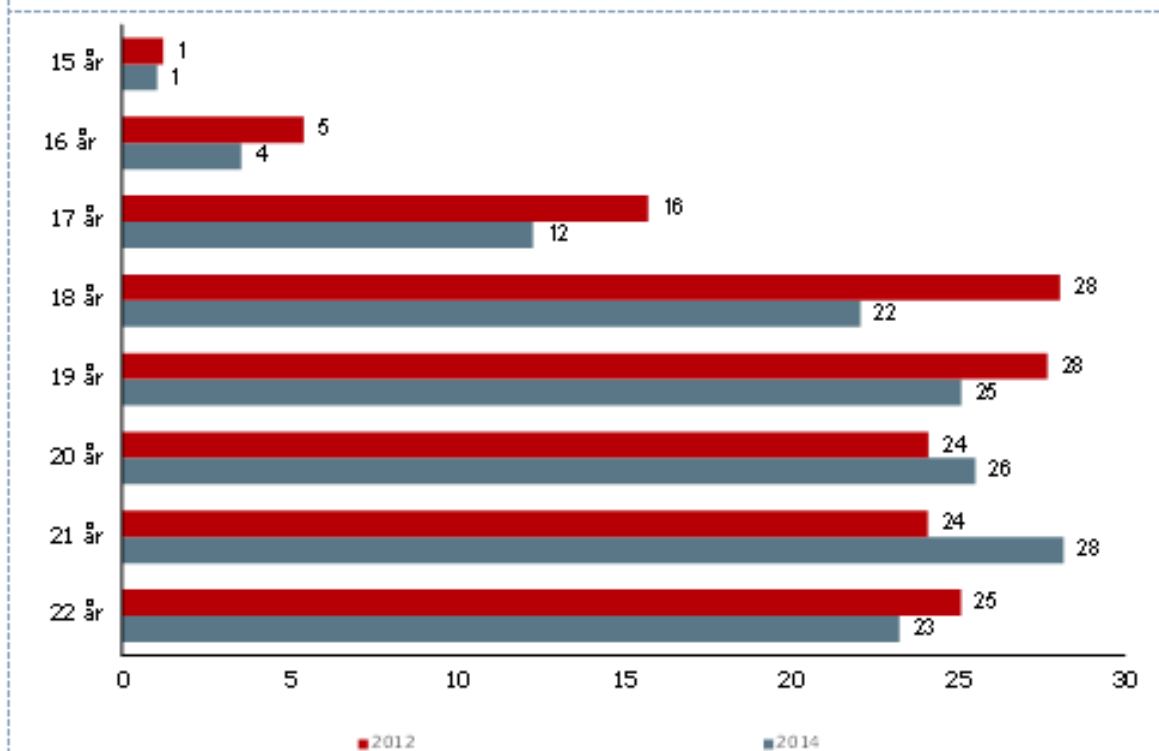
Samtidig ses der en tendens til, at unge på eget værelse i perioden 2010-2014 i alderen 15-16 år er faldende, mens unge i alderen 18-22 år er stigende. Det kan være et udtryk for, at unge der anbringes på eget værelse er blevet ældre og at flere kommuner anvender efterværn, se figur 2.1.

2.1.2 Flest unge i efterværn på eget værelse

Generelt er der sket en stigning i antallet af unge i alderen 18-21 år fra 2012 til 2014. Det generelle billede viser derudover, at unge der er i ophold på eget værelse sammenlignet med alle unge, der er anbragt/i efterværn, især er unge i alderen 18-22 år, der har ophold på eget værelse som led i efterværn. Dette gælder både i 2012 og 2014. Ud af alle unge i alderen 18-22 år i efterværn udgør gruppen af unge med ophold på eget værelse mellem 22 procent til 28 procent i årene 2012 og 2014. I 2014 er der særligt sket en stigning blandt unge i alderen 20-21 år sammenlignet med 2012, se figur 2.2.

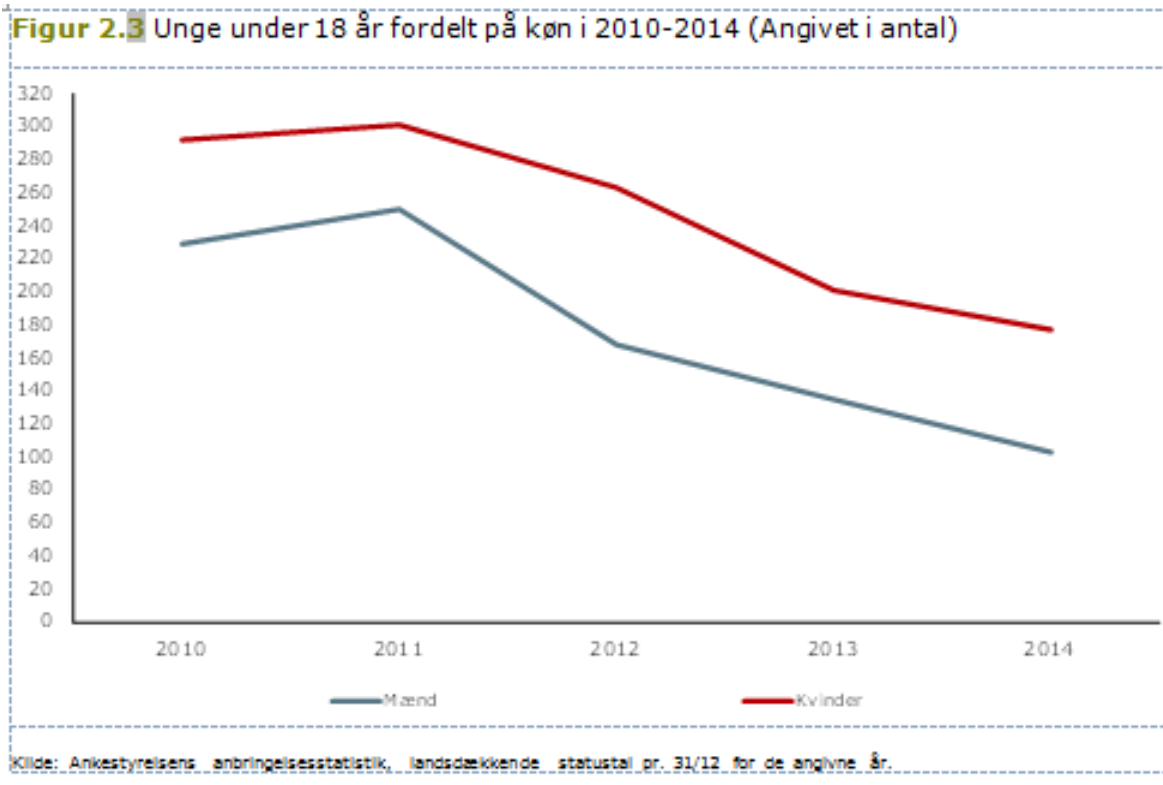
Figur 2.2 Andel anbragte på eget værelse i forhold til alle anbragte/i eftervæm i aldersgruppen i 2014 sammenlignet med 2012 (Angivet i procent)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende, statusrapport nr. 31/12 for henholdsvis 2012 og 2014.

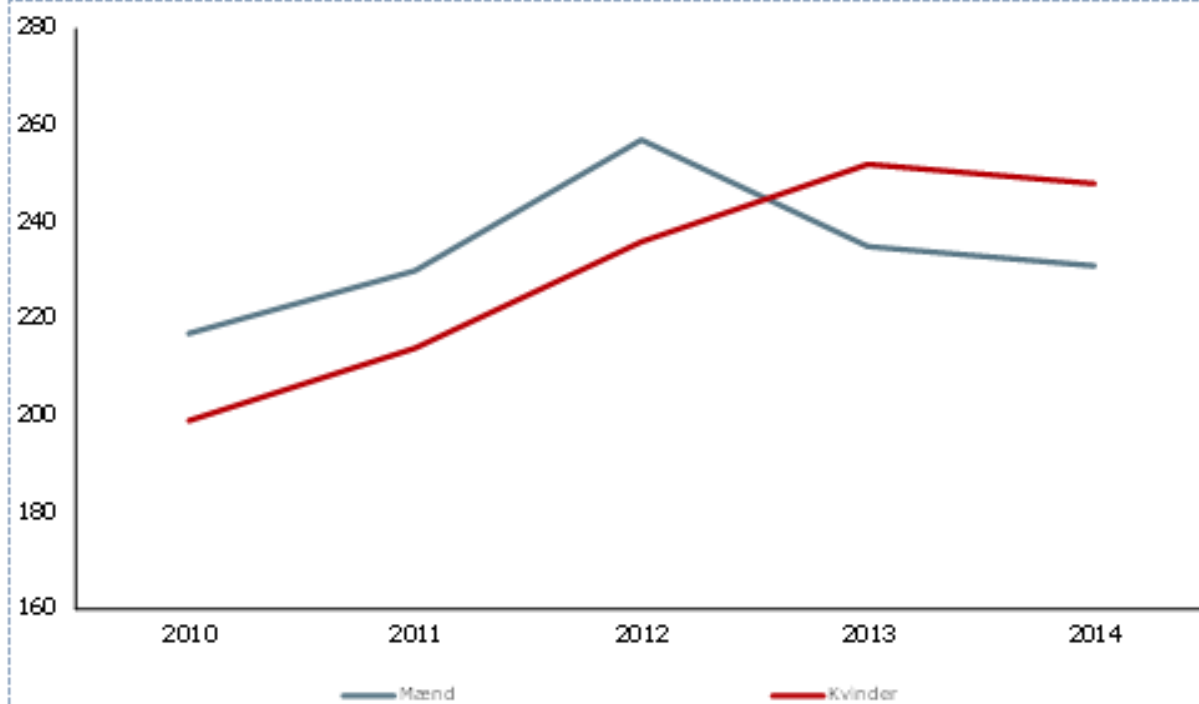
2.1.3 Flest kvinder under 18 år på eget værelse

Det er primært unge kvinder blandt alle unge under 18 år, der har ophold på eget værelse. Antallet af unge under 18 år med ophold på eget værelse har for både kvinder og mænd været faldende i perioden 2010-2014, se figur 2.3.

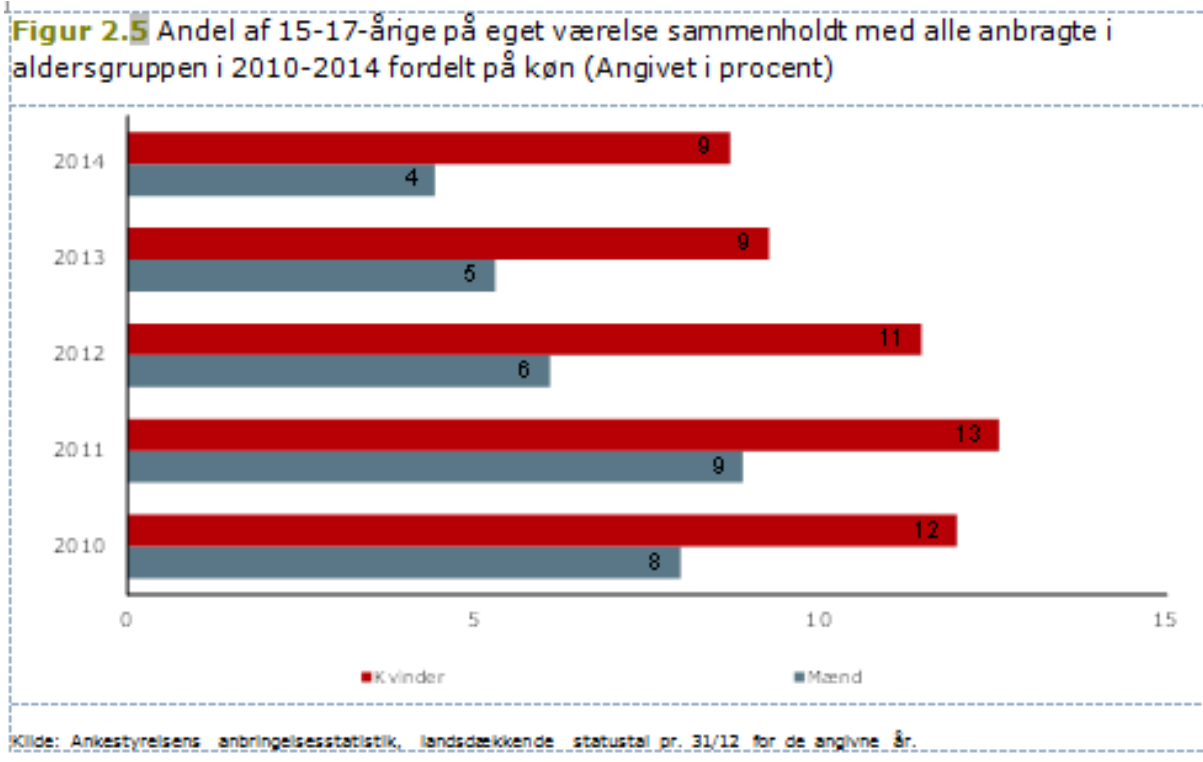
Det er især unge mænd over 18 år i årene 2010 til udgangen af 2012, der har været i ophold på eget værelse som led i efterværn. I samme periode har der også været en stigning i antallet af kvinder, der har været i ophold på eget værelse som led i efterværn. Fra udgangen af 2012 til 2014 er det især unge kvinder, der har været i ophold på eget værelse som led i efterværn. I perioden 2013-2014 har der været en svagt faldende tendens i forhold til antallet af både unge kvinder og unge mænd, der har været i ophold på eget værelse som led i efterværn, se figur 2.4.

Figur 2.4 Unge over 18 år fordelt på køn i 2010-2014 (Angivet i antal)

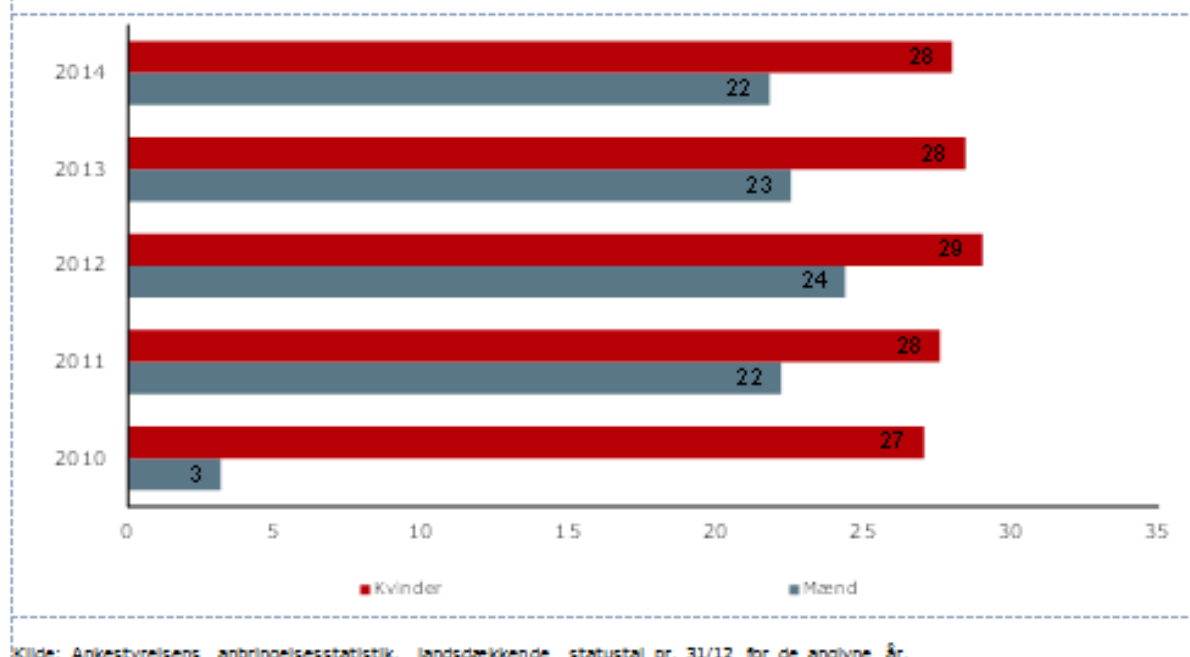
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende, status på 31/12 for de enkelte år.

Generelt set er andelen af 15-17-årige kvinder med ophold på eget værelse højere end blandt 15-17-årige unge mænd sammenholdt med alle anbragte. Det gør sig gældende for alle årene 2010-2014, se figur 2.5.

Samme tendens gør sig gældende blandt 18-22 årige unge kvinder, hvor der er flere kvinder end mænd med ophold på eget værelse som led i efterværn sammenholdt med alle anbragte i aldersgruppen 18-22 årige i 2010-2014, se figur 2.6.

Figur 2.6 Andel af 18-22 årige med ophold på eget værelse som led i eftervæm sammenholdt med alle anbragte i aldersgruppen i 2010-2014 fordelt på køn (Angivet i procent)

2.2 Den unges og familiens problemer

2.2.1 Andre udslagsgivende forhold, skoleproblemer, udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer er oftest årsag til anbringelse

Det er særligt andre udslagsgivende forhold³, skoleproblemer, udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer, der har været kendetegnende som udslagsgivende årsager hos den unge til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse både i 2012 og 2014.

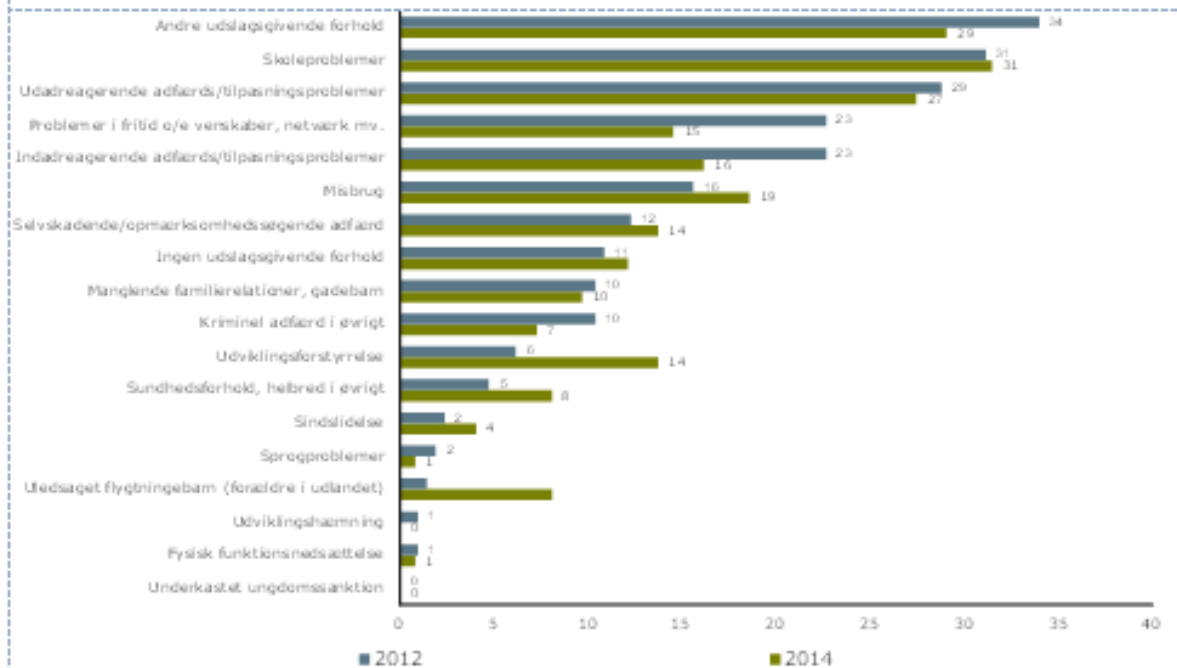
I forhold til problemer i fritiden og/eller med venskaber, netværk m.v. og indad reagerende adfærd/tilpasningsproblemer er der fra 2012 til 2014 sket et fald fra henholdsvis 23 procent til 15 procent og 23 procent til 16 procent.

Andelen af unge, hvor misbrugsproblemer har været udslagsgivende årsag hos den unge til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse, er steget fra 16 procent i 2012 til 19 procent i 2014.

Ligeledes er andelen af unge med udviklingsforstyrrelse steget fra seks procent i 2012 til 14 procent i 2014. Samme tendens ses blandt uledsagede flygtningebørn, hvor der er sket en stigning fra én procent i 2012 til otte procent i 2014, se figur 2.7.

³ Svarkategorien er ikke specificeret i Ankestyrelsens anbringelsesstatistik.

Figur 2.7 Udslagsgivende årsager hos den unge til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse i 2014 sammenlignet med 2012 (Angivet i procenter)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for førstegangsanbringelser for de angivne år.

2.2.2 Samme årsager til anbringelse blandt unge på eget værelse og alle anbragte

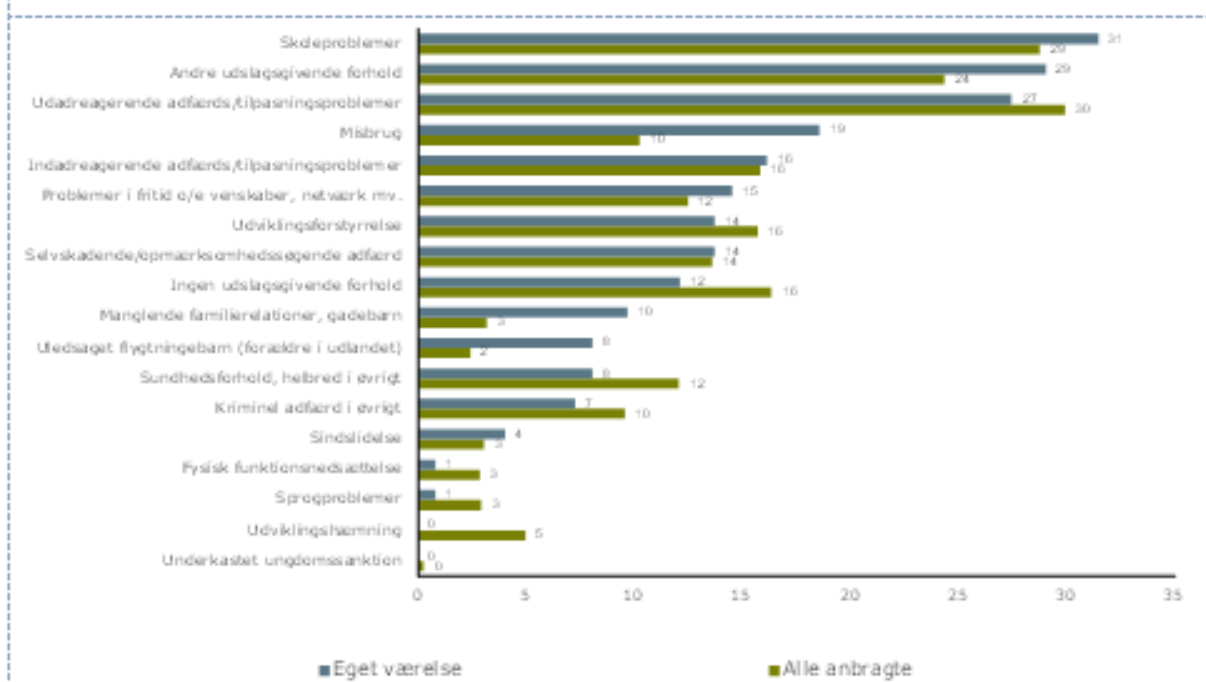
Generelt set er forskellen i årsager til anbringelse blandt unge med ophold på eget værelse og alle anbragte ikke særlig markant. Således er skoleproblemer, andre udslagsgivende forhold og udadreagerende adfærd/tilpasningsproblemer næsten lige hyppigt forekommende blandt begge grupper. Det samme gør sig gældende i forhold til indad reagerende adfærd/tilpasningsproblemer og problemer i fritid og/eller venskaber, netværk m.v.

Til gengæld er der en større andel blandt de unge med ophold på eget værelse, for hvem problemer med misbrug har været årsag til anbringelsen (19 procent) sammenholdt med alle anbragte (10 procent).

Det samme gør sig gældende i forhold til årsager som manglende familierelationer/gadebarn, hvor dette har været årsag til anbringelse for 10 procent af unge med ophold på eget værelse sammenholdt med tre procent blandt alle anbragte.

Ligeledes er uledsaget flygtningebarn som årsag til anbringelse højere blandt unge på eget værelse (otte procent) end blandt alle anbragte (to procent), *se figur 2.8.*

Figur 2.8 Udslagsgivende årsager hos den unge til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse i 2014 sammenholdt med alle anbragte (Angivet i procent)

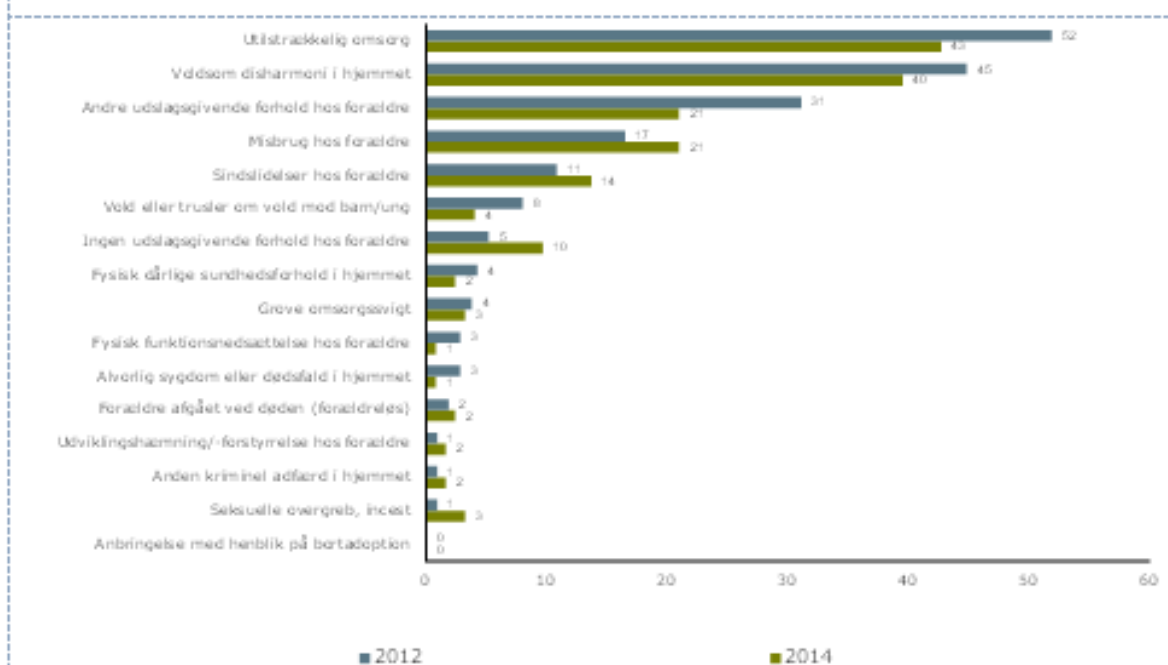

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for henholdsvis førstegangsanbringelser og alle anbringelser for de angivne år.

2.2.3 Utilstrækkelig omsorg og voldsom disharmoni i hjemmet er oftest årsag til anbringelse

Utilstrækkelig omsorg og voldsom disharmoni i hjemmet er de hyppigste årsager til anbringelse både i 2012 og 2014. Mindre forekommende årsager til anbringelse omfatter udslagsgivende forhold hos forældre, misbrug hos forældre og sindslidelse hos forældre. Misbrug hos forældre er hyppigere årsag til anbringelse i 2014 end i 2012, se figur 2.9.

Figur 2.9 Udslagsgivende årsager hos forældrene eller i hjemmet til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse i 2014 sammenlignet med 2012 (Angivet i procenter)

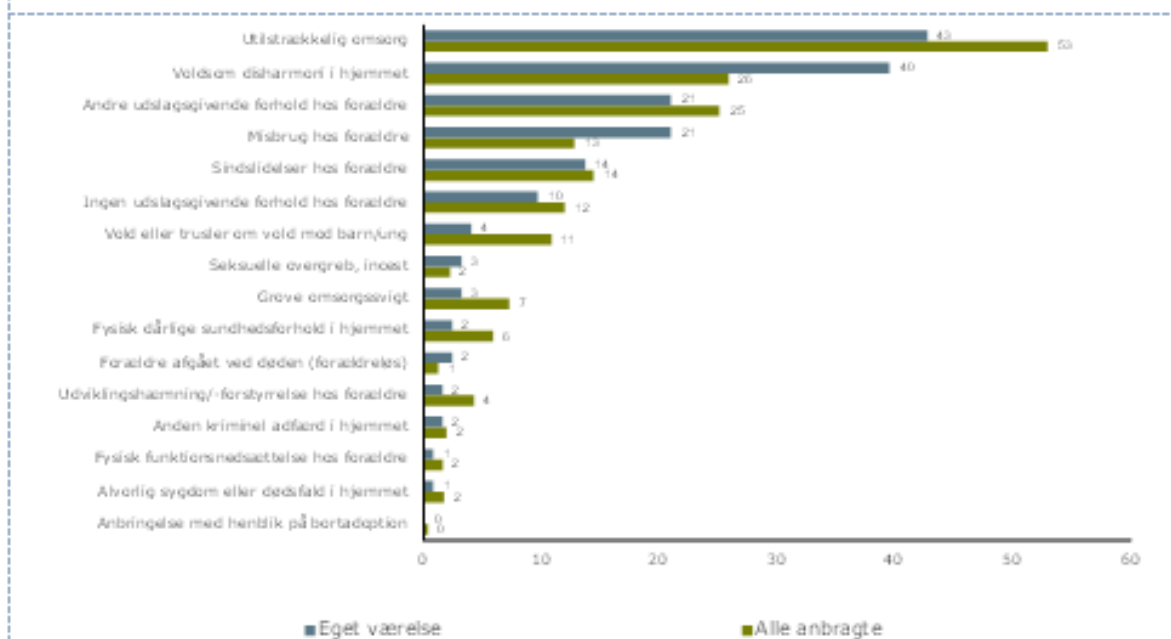

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for førstegangsanbringelser for de angivne år.

2.2.4 Særligt voldsom disharmoni og misbrug i hjemmet er årsager til anbringelse

For unge på eget værelse er årsager til anbringelse oftere disharmoni i hjemmet (40 procent) og misbrug hos forældre (21 procent) sammenholdt med alle anbragte, hvor det drejer sig om henholdsvis 26 procent og 13 procent, se figur 2.10.

Figur 2.10 Udslagsgivende årsager hos forældrene eller i hjemmet til, at der er truffet afgørelse om anbringelse på eget værelse i 2014 sammenholdt med alle anbragte (Angivet i procenter)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for henholdsvis førstegangsanbringelser og alle anbringelser for de angivne år.

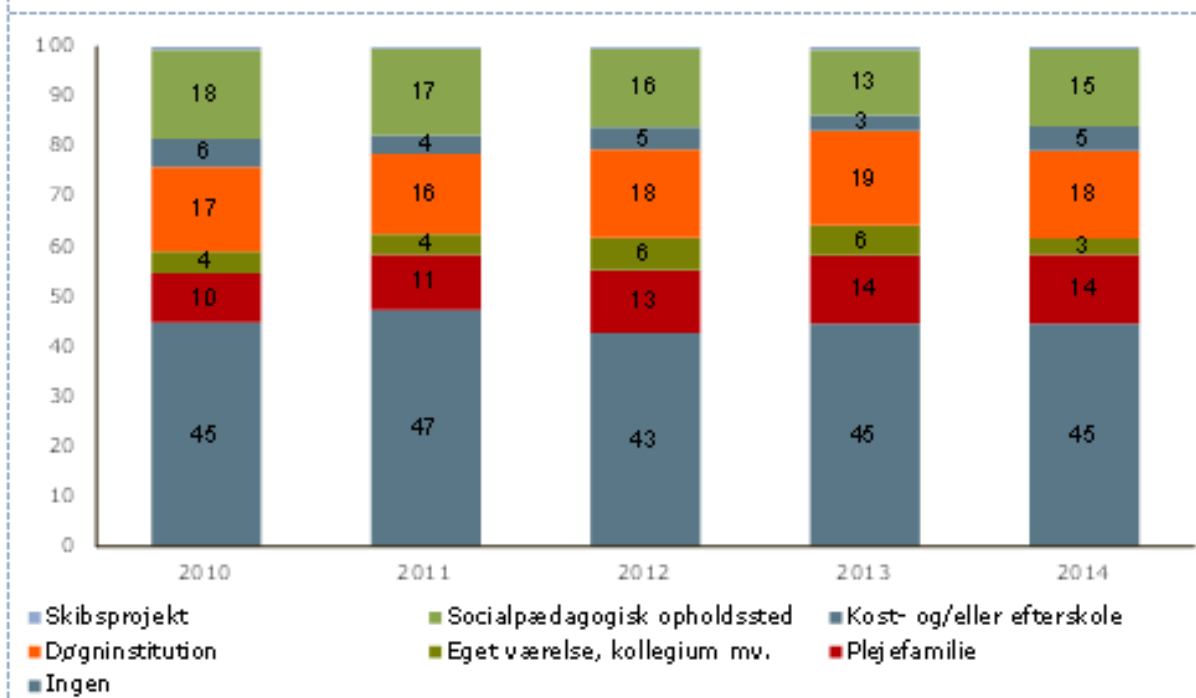
2.3 Den unges forløb før anbringelse på eget værelse

2.3.1 I de fleste tilfælde er der tale om førstegangsanbringelse

For ca. halvdelen af de unge under 18 år, der er anbragt på eget værelse pr. 31. december i perioden 2010-2014, er der tale om en førstegangsanbringelse. Det vil sige, at den unge ikke har været anbragt uden for hjemmet umiddelbart inden anbringelsen på eget værelse, 45 procent (2010), 47 procent (2011), 43 procent (2012), 45 procent (2013) og 45 procent (2014).

I de tilfælde, hvor den unge tidligere har været anbragt, var flest anbragt på døgninstitutioner, 17 procent (2010), 16 procent (2011), 18 procent (2012), 19 procent (2013) og 18 procent (2014) eller socialpædagogiske opholdssteder, 18 procent (2010), 17 procent (2011), 16 procent (2012), 13 procent (2013) og 15 procent (2014) inden den aktuelle anbringelse på eget værelse, se figur 2.11.

Figur 2.11 Tidligere anbringelse blandt unge under 18 år, som er anbragt på eget værelse i 2010-2014 (Angivet i procent)

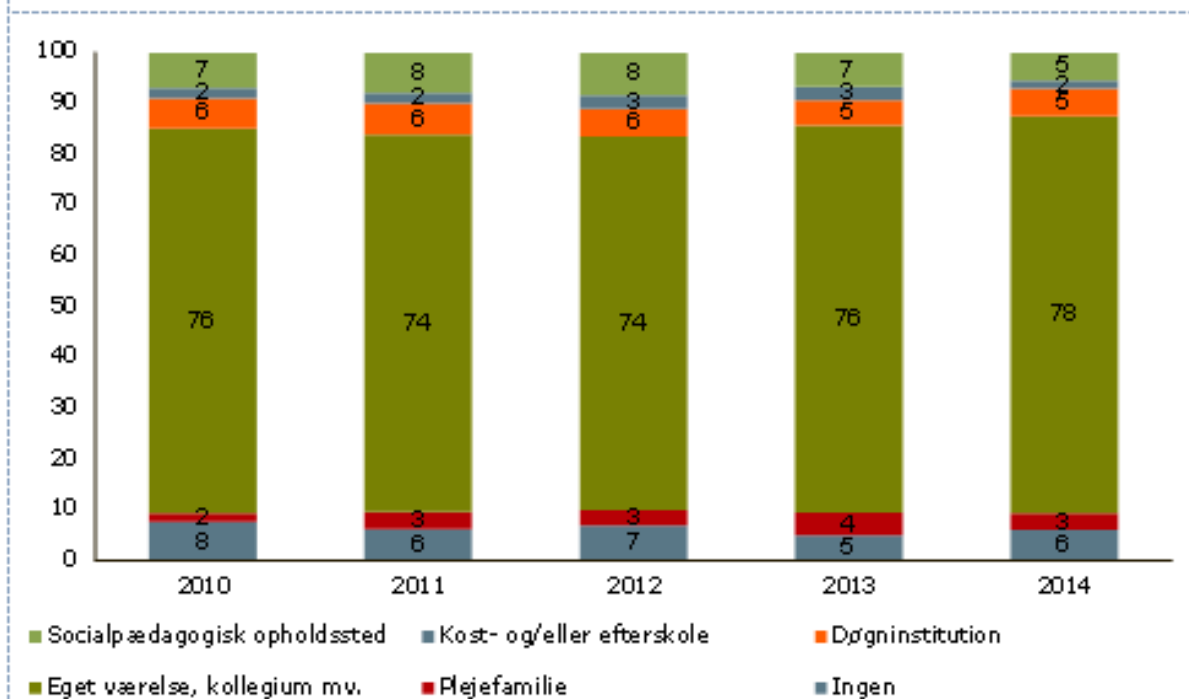
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for unge, som er blevet anbragt på eget værelse i perioden 1. januar-31. december i det angivne år.

2.3.2 Unge i efterværn på eget værelse har i de fleste tilfælde tidligere haft ophold på eget værelse

Hovedparten af de unge, der pr. 31. december i perioden 2010-2014 havde ophold i eget værelse som led i efterværn, har tidligere haft ophold på eget værelse, kollegium m.v., 76 procent (2010), 74 procent (2011), 74 procent (2012), 76 procent (2013) og 78 procent (2014).

De færreste unge i efterværn på eget værelse har tidligere været anbragt på døgninstitutioner, seks procent (2010), seks procent (2011), seks procent (2012), fem procent (2013) og fem procent (2014) eller socialpædagogiske opholdssteder, syv procent (2010), otte procent (2011), otte procent (2012), syv procent (2013) og fem procent (2014). Endnu færre af de unge i efterværn har tidligere været anbragt i en plejefamilie eller har været på kost-og/eller efterskole, se figur 2.12.

Figur 2.12 Tidligere anbringelse blandt unge, der er flyttet på eget værelse som led i efterværn i 2010-2014 (Angivet i procent)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for unge, som er blevet anbragt på eget værelse i perioden 1. januar-31. december i det angivne år.

2.4 Varigheden af anbringelse på eget værelse

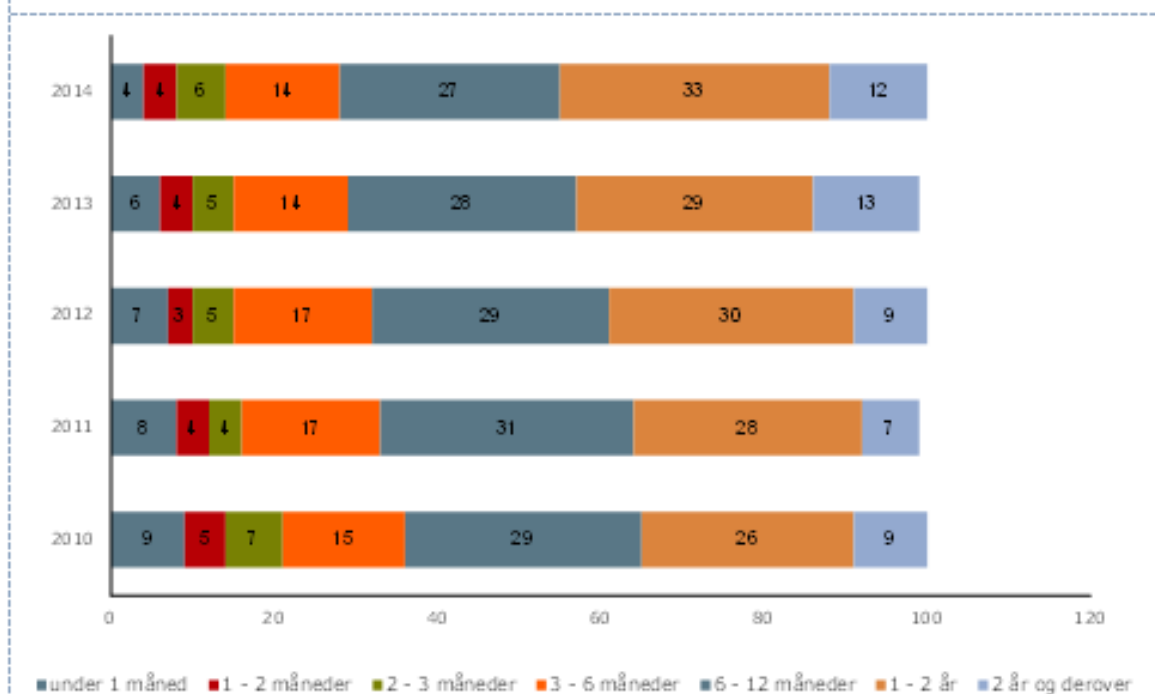
2.4.1 Unge under 18 år har typisk været anbragt i op til to år på eget værelse

De fleste unge, der pr. 31. december i perioden 2010-2014 er anbragt på eget værelse, har været anbragt i 6-12 måneder, 27 procent (2010), 28 procent (2011), 29 procent (2012), 31 procent (2013) og 29 procent (2014) eller i 1-2 år, 33 procent (2010), 29 procent (2011), 30 procent (2012), 28 procent (2013) og 26 procent (2014).

Færre unge er anbragt på eget værelse i to år eller derover, 12 procent (2010), 13 procent (2011), ni procent (2012), syv procent (2013) og ni procent (2014).

Unge der er anbragt på eget værelse i under 1 måned, i 1-2 måneder eller 2-3 måneder udgjorde 21 procent (2010), 16 procent (2011), 15 procent (2012), 15 procent (2013) og 14 procent (2014). Dvs. at der ses en tendens til, at de unge tilbringer længere tid på eget værelse, når årene sammenholdes, se figur 2.13.

Figur 2.13 Varighed af anbringelse på eget værelse for unge under 18 år, som er ophørt med at være anbragt i de angivne år (Angivet i procenter)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for unge, som er ophørt med at være anbragt på eget værelse i perioden 1.januar-31. december i det angivne år. Periodeopdelingen er foretaget således, at der ikke er overlap. Eksempelvis medtager første periode ophold på en dag, op til en måned, minus en dag.

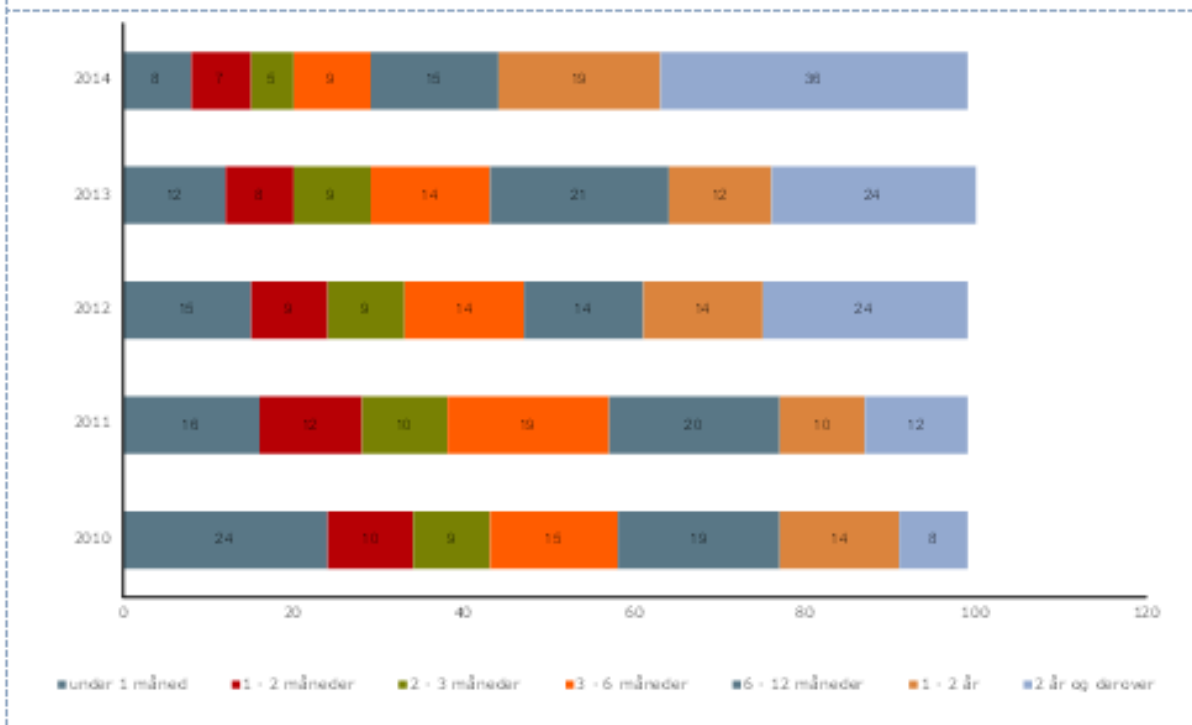
2.4.2 Unge over 18 år har typisk været anbragt i to år eller derover

Umiddelbart viser figur 2.14 at flere unge der pr. 31. december i perioden 2010-2014 havde haft ophold på eget værelse som led i efterværn bor længere tid på eget værelse, når man ser på tværs af årene.

Det ses blandt de unge, der har tilbragt 2 år eller derover på eget værelse, otte procent (2010), 12 procent (2011), 24 procent (2012), 24 procent (2013) og 36 procent (2014). Det ses umiddelbart også blandt de unge, der har tilbragt 1-2 år på eget værelse, 14 procent (2010), 10 procent (2011), 14 procent (2012), 12 procent (2013) og 19 procent (2014).

Generelt er andelen af unge, der har tilbragt under 1 måned, 1-2 måneder, 2-3 måneder og 3-6 måneder faldet i perioden 2010-2014, se figur 2.14.

Figur 2.14 Varighed af efterværn på eget værelse for unge over 18 år, som er ophørt med at være anbragt i de angivne år (Angivet i procenter)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende tal for unge, som er ophørt med at være i efterværn på eget værelse i perioden 1. januar-31. december i det angivne år. Periodeopdelingen er foretaget således, at der ikke er overlap. Eksempelvis medtager første periode ophold på en dag op til en måned minus en dag.

3 Omfanget af kommunernes brug af eget værelse

Serviceovens § 66 angiver de forskellige typer af anbringelsessteder, hvor kommunerne har mulighed for at anbringe børn og unge under 18 år uden for hjemmet, eller som de kan anvende til døgnophold for unge over 18 år i efterværn. Ifølge § 66, pkt. 1, nr. 4, gives der mulighed for at anbringe i "eget værelse, kollegier eller kollegielignende opholdssteder". Der er ikke en entydig definition på, hvornår et anbringelsessted kan betragtes som at være eget værelse. Anbringelsesstedet skal dog være godkendt af handlekommunen som konkret egnet i forhold til den pågældende unge (serviceoven § 148 a, stk. 3). Der er således ikke tale om generel godkendelse og tilsyn foretaget af socialtilsynet.

Brugen af eget værelse til anbringelse og i forbindelse med efterværn kan variere meget kommunerne imellem og i praksis være meget nært beslægtet med andre anbringelsesformer som for eksempel socialpædagogiske opholdssteder. Et bredt spektrum af boligtyper kan derfor indgå i begrebet "eget værelse"

Dette kapitel handler om omfanget af brugen af eget værelse som anbringelsesform i de enkelte kommuner. Herunder fordelingen på værelsestyper og retningslinjer for brugen af eget værelse. Kapitlet bygger på Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse foretaget af Ankestyrelsen i 2011 og 2015 samt interview med tre kommuner i 2015.

Resumé

Antal unge i efterværn på eget værelse er stabilt, mens antal unge på under 18 år er faldet

Kommunerne skal, når de træffer afgørelse om anbringelse af børn og unge, indberette en række oplysninger herom til Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. På baggrund af disse indberetninger fremgår det, at antallet af unge under 18 år, som er anbragt på eget værelse, er faldet i perioden 2010 til 2014. Antallet af unge i efterværn i perioden 2010-2014 ligger til gengæld mere stabilt:

Antallet af unge under 18 år i perioden 2010-2014:

- 521 (2010), 551 (2011), 431 (2012), 336 (2013), 280 (2014).

Antallet af unge i efterværn i perioden 2010-2014:

- 416 (2010), 444 (2011), 493 (2012), 487 (2013), 479 (2014).

Knap halvdelen af kommunerne har mellem tre og fem unge under 18 år på eget værelse

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at de fleste kommuner har under seks unge under 18 år anbragt på eget værelse:

- Knap halvdelen af kommunerne har mellem tre og fem unge anbragt på eget værelse.
- Over en tredjedel af kommunerne har op til to unge anbragt på eget værelse.

Hver fjerde kommune har op til to unge i efterværn på eget værelse

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at de fleste kommuner har under seks unge i efterværn på eget værelse:

- En fjerdedel af kommunerne har op til to unge i efterværn på eget værelse.
- Godt to femtedele af kommunerne har mellem tre og fem unge i efterværn på eget værelse.

Eget værelse er den fjerde mest anvendte anbringelsestype

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik viser, at ni procent af alle anbragte unge i alderen 15-18 år var anbragt på eget værelse i 2012. I 2014 var antallet af anbragte unge på eget værelse i alderen 15-18 år faldet til seks procent. I begge år 2012 og 2014 var de tre mest anvendte anbringelsestyper plejefamilier, socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner.

Mindre fald i antal kommuner, der råder over konkret godkendte værelser

Andelen af kommuner, som råder over værelser, som er konkret godkendt til anbringelse på eget værelse, er faldet en smule fra 2011 til 2015. Hvor 46 procent af kommunerne rådede over konkret godkendte værelser i 2011, er det i 2015 40 procent af kommunerne

Lejligheder og ungdomsboliger anvendes mest som eget værelse

Lejligheder og ungdomsboliger er de værelsestyper, som flest kommuner benytter til anbringelse af unge under og over 18 år på eget værelse ifølge kommunernes besvarelser i både 2011 og 2015. I både 2011 og 2015 er den mindst benyttede værelsestype lejet værelse hos tidligere plejefamilie for anbragte under og over 18 år.

Hver femte kommune har retningslinjer for brugen af eget værelse

Hver femte kommune har i 2015 retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse i forhold til anbringelse eller efterværn.

3.1 Antal unge anbragt og i efterværn på eget værelse

Kommunerne skal, når de træffer afgørelse om anbringelse af børn og unge, indberette en række oplysninger herom til Ankestyrelsens anbringelsesstatistik. På baggrund af

disse indberetninger fremgår det, at antallet af unge under 18 år, som er anbragt på eget værelse, er faldet i perioden 2010 til 2014. Antallet af unge i efterværn i perioden 2010-2014 ligger til gengæld mere stabilt, se *tabel 3.1*.

Tabel 3.1 Antal unge anbragt på eget værelse 2010-2014 opdelt i forhold til alder (over/under 18 år)

	2010	2011	2012	2013	2014
Anbragte under 18 år	521	551	431	336	280
Efterværn over 18 år	416	444	493	487	479
I alt	937	995	924	823	759

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende statistal pr. 31/12 for de angivne år.

Der er stor forskel på, i hvor høj grad de enkelte kommuner benytter eget værelse til anbringelse. Ifølge Ankestyrelsens anbringelsesstatistik ses følgende fordelingen af antal anbragte unge under 18 år på kommuneniveau, se *figur 3.1*.

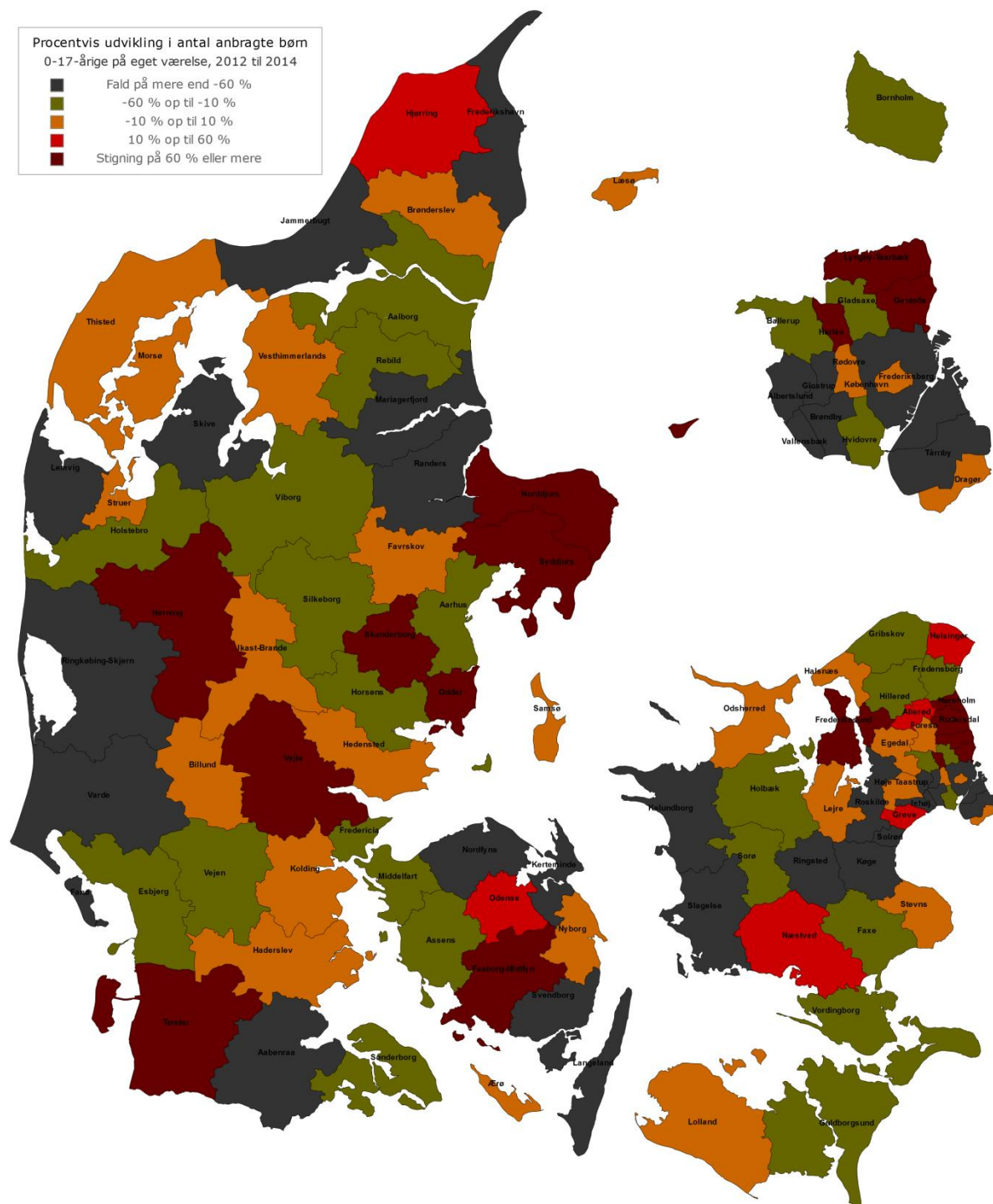
De fleste kommuner har under seks unge under 18 år anbragt på eget værelse, idet lidt over en tredjedel af kommunerne har op til to unge anbragt på eget værelse og knapt halvdelen af kommunerne har mellem tre og fem unge anbragt på eget værelse. Seks kommuner, heriblandt Århus, Odense og København, har derimod mellem 11 og 18 unge anbragt på eget værelse.

Der er ligeledes stor forskel på, i hvor høj grad de enkelte kommuner benytter eget værelse til efterværn. Ifølge Ankestyrelsens anbringelsesstatistik ses følgende fordeling af antal anbragte unge over 18 år på kommuneniveau, se figur 3.2.

De fleste kommuner har under seks unge i efterværn på eget værelse, idet en fjerdedel af kommunerne har op til to i efterværn på eget værelse og godt to femtedele mellem tre og fem unge i efterværn på eget værelse. Hvorimod ni kommuner har mellem 11 og 18 unge i efterværn på eget værelse, og tre kommuner har mellem 19 og 65 unge i efterværn på eget værelse. Blandt sidst nævnte er København og Århus.

Ser man på udviklingen fra 2012 til 2014 i forhold til kommunernes brug af eget værelse til anbringelse af unge under 18 år, ses følgende udvikling, se *figur 3.3*. I 26 kommuner er der ikke sket drastiske ændringer i brugen af eget værelse som anbringelsesform fra 2012 til 2014, idet antallet af anbringelser på eget værelse i disse kommuner ikke er steget eller faldet med mere end maksimum 10 procent. I 25 kommuner ses derimod et fald i anbringelser på eget værelse på mere end 60 procent fra 2012 til 2014, og i 14 kommuner ses en stigning i anbringelser på eget værelse med mere end 60 procent fra 2012 til 2014.

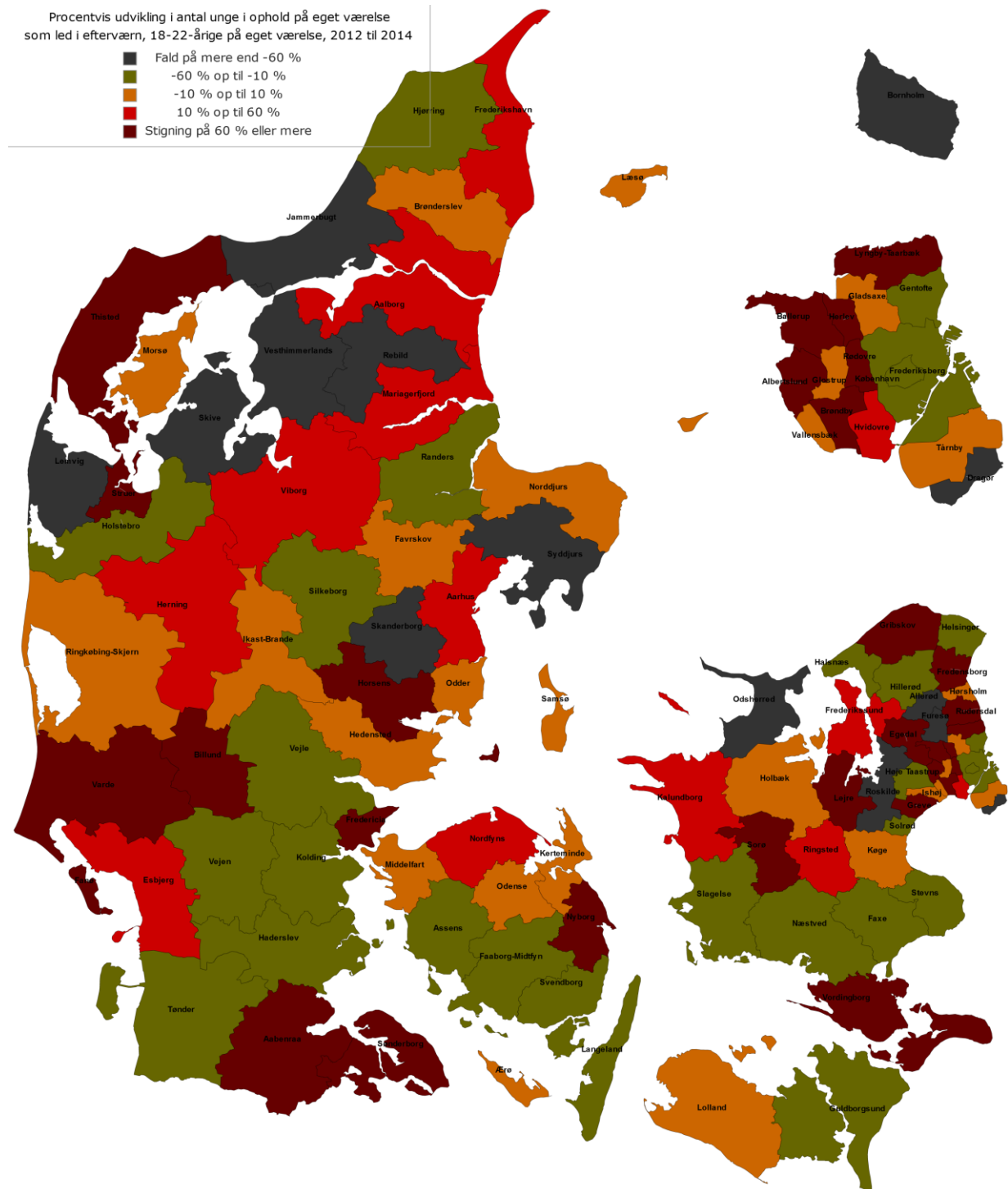
Figur 3.3 Ændring i antal unge under 18 år på eget værelse fra 2012 til 2014 fordelt på kommuner

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende statistal pr. 31/12 i henholdsvis 2012 og 2014.

Ser man på udviklingen fra 2012 til 2014 i forhold til kommunernes brug af eget værelse til efterværn, ses følgende udvikling, se *figur 3.4*. I 23 kommuner er der ikke sket drastiske ændringer i brugen af eget værelse til efterværn fra 2012 til 2014, idet antallet i disse kommuner ikke er steget eller faldet med mere end maksimum 10 procent. I 13 kommuner ses derimod et fald i efterværn på eget værelse på mere end 60 procent fra 2012 til 2014, og i 24 kommuner ses en stigning i efterværn på eget værelse med mere end 60 procent fra 2012 til 2014.

Figur 3.4 Ændring i antal unge i ophold på eget værelse som led i efterværn fra 2012 til 2014 fordelt på kommuner

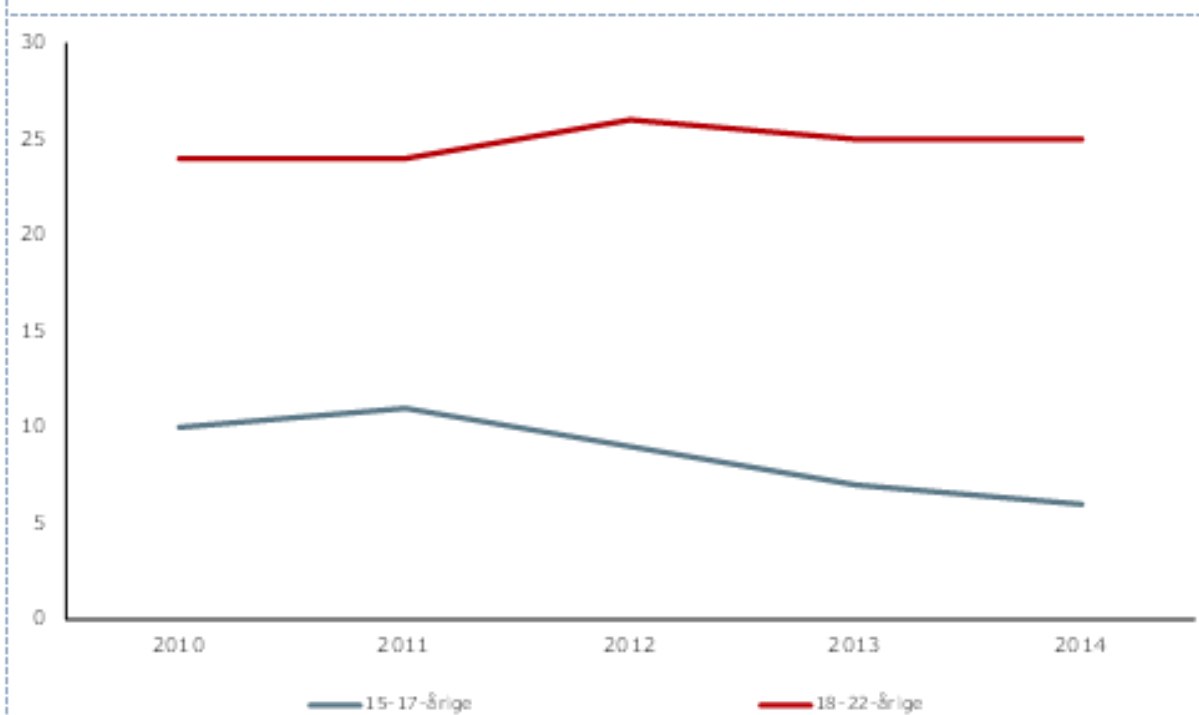

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende statustal pr. 31/12 i henholdsvis 2012 og 2014.

3.1.1 Brugen af eget værelse i forhold til øvrige anbringelsestyper

Kommunernes anvendelse af eget værelse til anbringelse af unge under 18 år er i forhold til øvrige anbringelser faldet på landsplan i perioden 2010 til 2014, hvorimod brugen af eget værelse til unge i efterværn ligger rimeligt stabilt. Hertil kan tilføjes, at eget værelse anvendes forholdsmæssigt langt hyppigere til efterværn end til anbringelse i 2014 i lighed med tidligere, se figur 3.5.

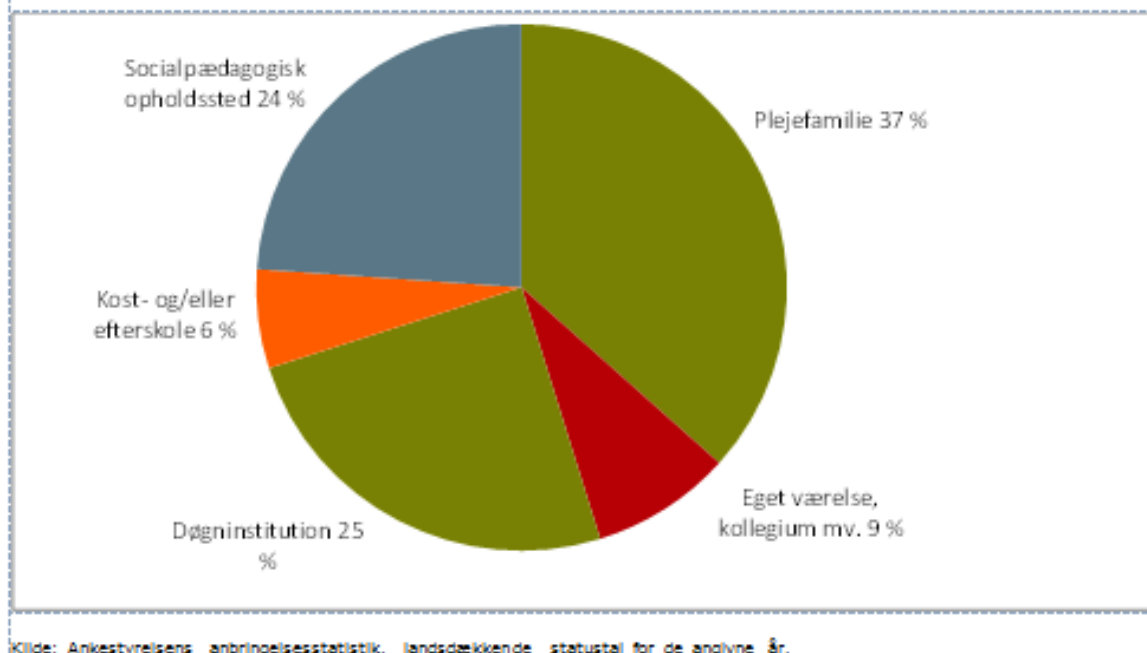
Figur 3.5 Fordelingen af andelen af 15-17-årige og 18-22 årige på eget værelse i forhold til alle anbragte/i efterværn i aldersgruppen, 2010-2014 (Angivet i procent)

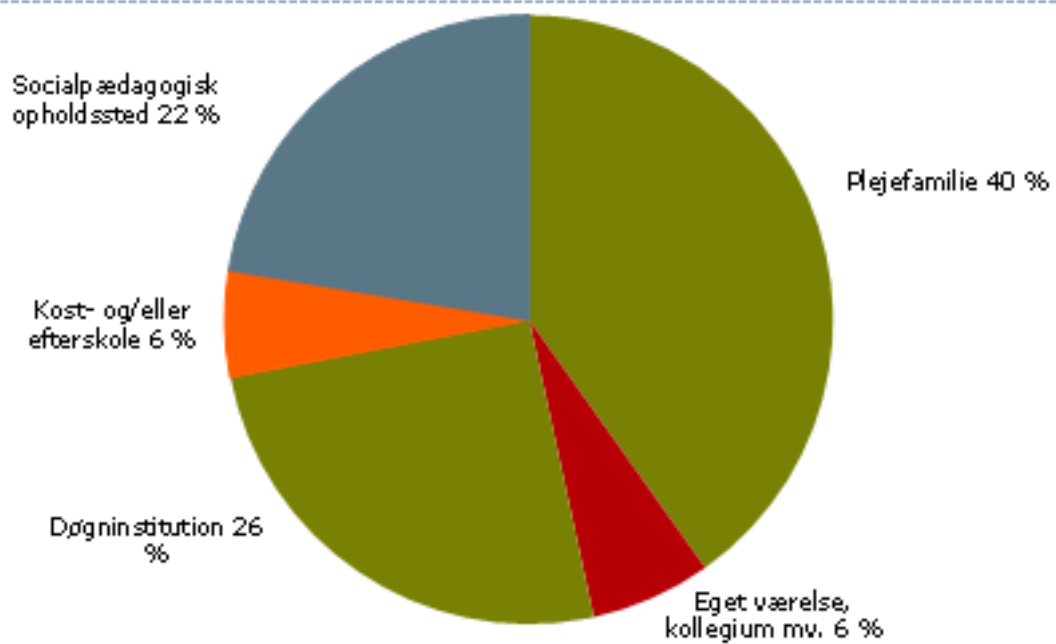
Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende, statistal for de angivne år.

Hvor anbringelse på eget værelse i 2012 var den fjerde mest anvendte anbringelsestype for 15-17 årige og mere anvendt end kost- og/eller efterskole, er eget værelse og kost- og/eller efterskole anvendt lige meget i 2014, se figur 3.6 og 3.7. De tre mest anvendte anbringelsestyper for aldersgruppen var i begge år plejefamilier, socialpædagogiske opholdssteder og døgninstitutioner.

Figur 3.6 Anbragte 15-17-årige fordelt på anbringelsessted i 2012 (Angivet i procent)

Figur 3.7 Anbragte 15-17-årige fordelt på anbringelsessted i 2014 (Angivet i procent)

Kilde: Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, landsdækkende, statistal for de angivne år.

3.1.2 Brugen af eget værelse fremover

Andelen af kommuner, som forventer at bruge eget værelse mere fremover til anbringelse og efterværn, er mindre i 2015 end det var i 2011. Ifølge kommunernes egne forventninger i 2015 vil eget værelse fremover for 26 procent af kommunerne blive brugt i større udstrækning fremover end i dag, hvor det i 2011 var 42 procent af kommunerne, der havde denne forventning, se tabel 3.2.

Tabel 3.2 Antal kommuner, som forventer at gøre mere eller mindre brug af eget værelse i resten af 2015 og fremover i forhold til tidligere?

	2011		2015	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Mere	40	42	25	26
Mindre	1	1	1	1
Uændret	43	45	60	63
Ved ikke	11	12	9	10
I alt	95	100	95	100

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Et par kommuner pointerer i de uddybende bemærkninger, at der altid er tale om en individuel vurdering og brugen derfor afhænger af de unges problematikker. En kommune beskriver det således:

"Det er vanskeligt at svare på, da det er afhængigt af hvilke problematikker, de unge, vi skal støtte, har. Men vi har en målsætning om, at såfremt eget værelse eller hybel er den form for støtte, der kan bidrage til, at den unge kan mestre eget liv som voksen, så er det den foranstaltning, der bevilges." (Kommune, der i 2015 forventer at gøre mere brug af denne ordning fremover)

En anden kommune, som forventer at gøre mere brug af denne anbringelsesform fremover, men som har svært ved at finde nok egnede boliger, skriver følgende bemærkninger i spørgeskemaet herom:

"[Kommunen] har altid brugt denne anbringelsesform meget. Hvis vi havde flere ledige boliger, ville vi bruge den endnu mere."

"Dilemmaet er bare, at det er meget svært at finde boliger. [Kommunen] vil helst undgå at bruge private leverandører med lejligheder, da man så også skal bruge deres kontaktpersoner og købe deres pakke med x-antal kontaktpersoner, og det er ikke altid der er så gode erfaringer med disse"

kontaktpersoner.” (Kommune, som i 2015 forventer at gøre mere brug af denne ordning fremover)

I 2011 beskrev flere kommuner i lighed med ovenstående, at de forventede at bruge eget værelse mere fremover, men at der for enkelte kommuner ikke var tilstrækkeligt med værelser til rådighed (Ankestyrelsen, 2011:29).

3.1.3 Eget værelse som sidste mulighed for samarbejde med den unge

Kommunerne er blevet spurgt, om de anvender anbringelsesformen eget værelse som sidste alternativ. Det vil sige som en sidste mulighed for at fastholde kontakten til og opretholde et samarbejde med den unge. Omkring en femtedel af kommunerne afviser helt at benytte eget værelse som sidste alternativ, mens lidt over halvdelen af kommunerne alene gør dette sjældent, se *tabel 3.3*.

Tabel 3.3 Antal kommuner, som benytter eller har benyttet eget værelse som sidste alternativ efter fx sammenbrud i tidligere anbringelser i 2015

	Antal	Procent
Ja	19	20
Ja, men sjældent	55	58
Nej	21	22
I alt	95	100

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Andelen af kommuner, der har benyttet sig af at anbringe unge på eget værelse som sidste alternativ, skal ifølge flere kommuners uddybende bemærkninger ikke ses som et tegn på, at kommunerne opgiver at gøre noget for den unge. Kommunerne fremhæver i deres bemærkninger, at eget værelse kan være et godt alternativ. En kommune, som gør brug af eget værelse som sidste alternativ, beskriver, hvorledes dette kan hænge sammen med et behov for mere individuel støtte og rammesætning:

”Vi har med godt resultat anbragt unge under 18 år på eget værelse med massiv støtte, hvor der har været tale om unge, som ikke har kunnet overholde de krav døgninstitution eller opholdssted har stillet, f.eks. rømninger og hashrygning. I egen bolig har det været muligt at arbejde med problematikkerne, så den unge har fået en positiv udvikling.” (Kommune, som i 2015 sjældent gør brug af eget værelse som sidste alternativ)

To andre kommuner, som gør brug af eget værelse som sidste alternativ, beskriver hvorledes dette kan hænge sammen med foranstaltningstræthed hos den unge:

"Den unge fremtræder med et stort støttebehov, men kan være foranstaltningstræt, hvorfor anbringelse på værelse opleves mindre indgribende." (Kommune, som i 2015 sjældent gør brug af eget værelse som sidste alternativ)

"Det er ofte unge som tidligere har flere anbringelser bag sig og som ikke ønsker at samarbejde omkring en anbringelse på institution/opholdssted." (Kommune, som i 2015 sjældent gør brug af eget værelse som sidste alternativ)

At eget værelse kan være et godt alternativ efter sammenbrud i tidligere anbringelser, beskrives også af en af interviewkommunerne:

"Jeg tænker, at vi har mange situationer, hvor vi benytter eget værelse. Vi har [blandt andet] situationer, hvor den unge har været anbragt på enten et opholdssted eller en plejefamilie og det bryder sammen. Den unge er fyldt op med pædagoger og meget kontrol." (Interviewkommune, som benytter eget værelse som sidste alternativ efter fx sammenbrud)

Denne interviewkommune fremhæver også, hvorledes det ofte er lettere at motivere den unge til anbringelse på eget værelse og derved muliggøre bevarelse af en kontakt til den unge gennem en frivillig anbringelse i eget værelse med socialstøtte:

"Tit er der også en motivation i forhold til, at det er den vej, som de gerne vil. Her er det nemmere at bygge på denne motivation frem for at anbringe et andet sted." (Interviewkommune, som benytter eget værelse som sidste alternativ efter fx sammenbrud)

Disse erfaringer genfindes i kommunernes beskrivelser i 2011 (Ankestyrelsen, 2011:27f).

3.1.4 Kommuner der råder over eget værelse som anbringelsesform

Andelen af kommuner, som råder over værelser, som er konkret godkendt til anbringelse på eget værelse, er faldet en smule fra 2011 til 2015. Hvor 46 procent af kommunerne rådede over konkret godkendte værelser i 2011, er det i 2015 40 procent af kommunerne, se tabel 3.4.

Tabel 3.4 Antal kommuner, der råder over værelser, som i henholdsvis 2011 og 2015 var konkret godkendt til anbringelse på eget værelse

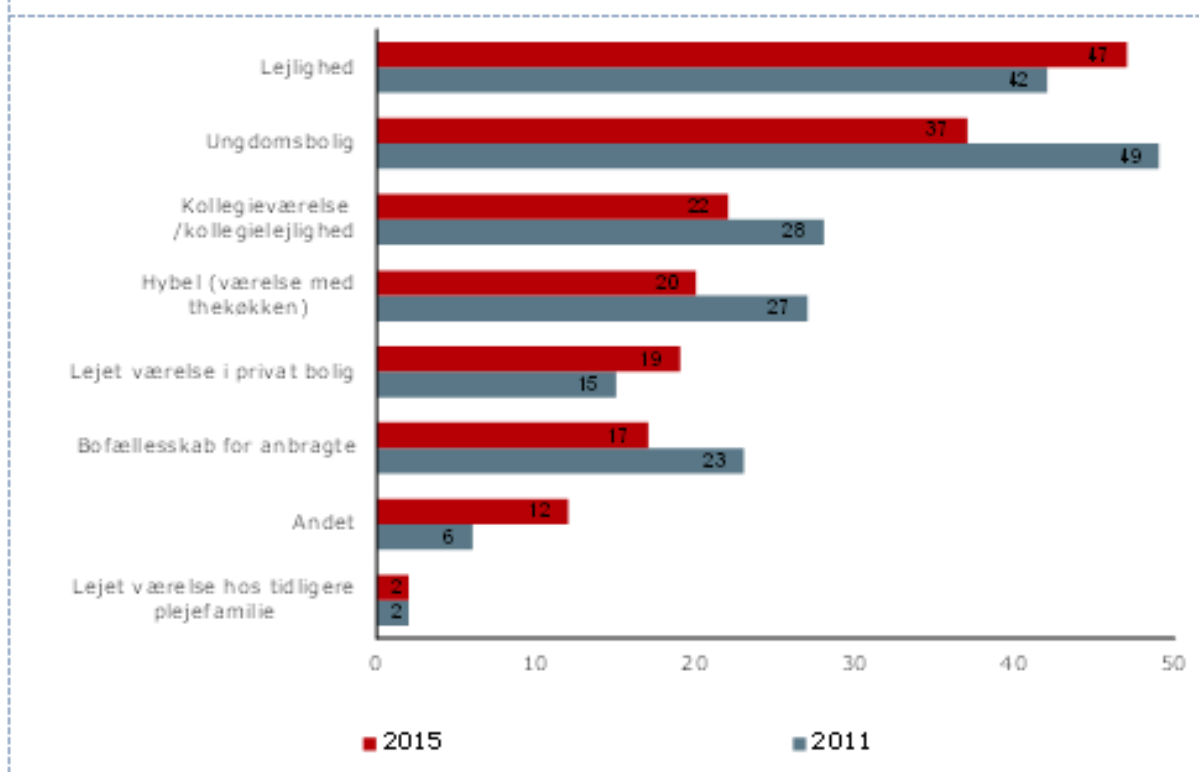
	2011		2015	
	Antal	Procent	Antal	Procent
Ja	43	46	38	40
Nej	51	54	57	60
I alt	94	100	95	100

Note: Tabellen er baseret på 94 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2011 og 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015. Der kan både være tale om værelser til unge, som kommunen er handlekommune overfor, og unge, som andre kommuner er handlekommune overfor. Det fremgår af kommunernes bemærkninger til deres besvarelse af dette spørgsmål, at der kan være en vis uklarhed omkring, hvad der menes med råder over. Nogle kommuner har tolket det som, at kommunen ejer boligen, hvor andre kommuner har tolket det som, at kommunen har adgang til boligen via samarbejde med boligforeninger.

3.2 Forskellige typer af eget værelse

Lejligheder og ungdomsboliger er de værelsestyper, som flest kommuner benytter til anbringelse på eget værelse ifølge kommunernes besvarelser i både 2011 og 2015. I både 2011 og 2015 er den mindst benyttede værelsestype lejet værelse hos tidligere plejefamilie, se figur 3.8.

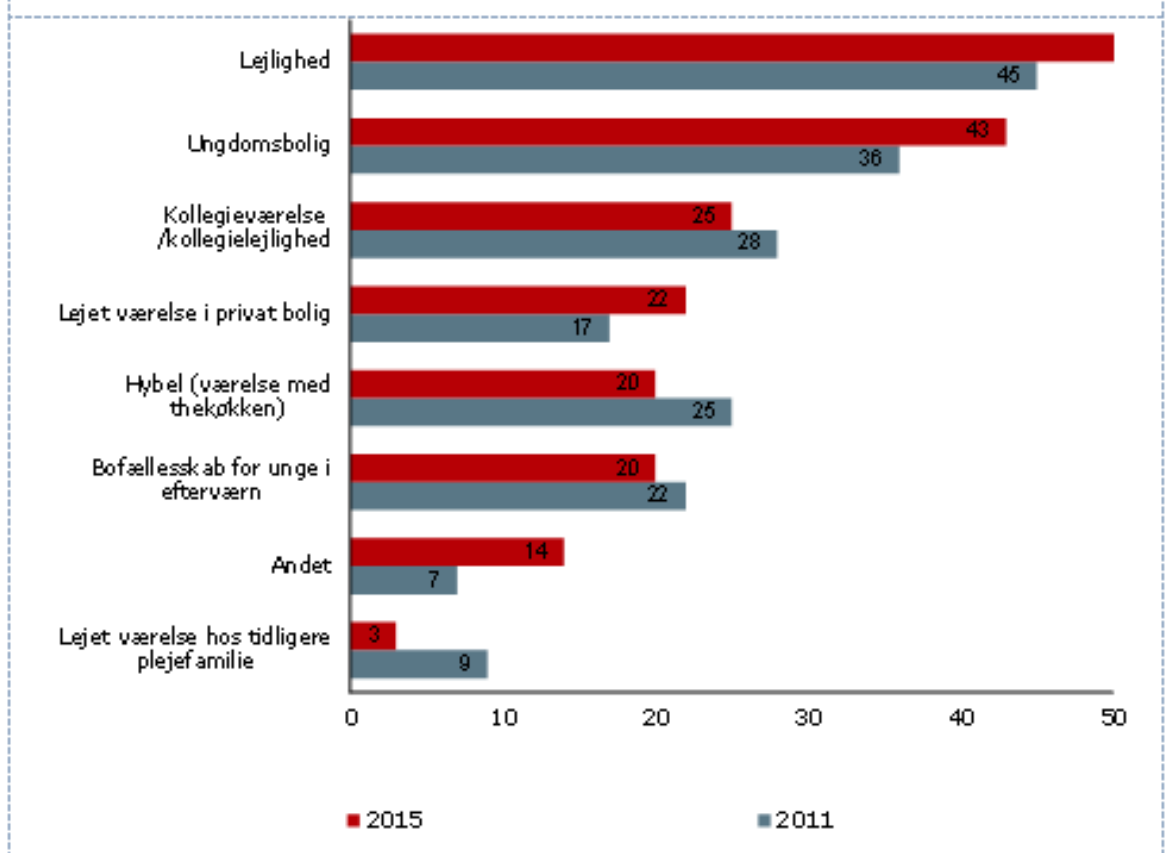
Figur 3.8 Kommunernes angivelse af værelsestyper, som anvendes til unge under 18 år anbragt på eget værelse (Angivet i procent i henholdsvis 2011 og 2015)

Note: Figuren er baseret på tal fra henholdsvis Ankestyrelsens rapport "Brugen af eget værelse som anbringelsesform" (2011) og besvarelsen af spørgeskemaet i 2015, hvor 83 ud af 95 kommuner har oplyst, at de har unge anbragt på eget værelse i september 2015, mens 81 af de 83 kommuner oplyser, hvordan disse fordeler sig på værelsestyper. Det skal bemærkes, at det i forhold til denne figur skal tages forbehold for, at nogle kommuner kan have forstået kategorien "eget værelse" bredere end hvad § 66, pkt. 4 omfatter. Således kan nogle kommuner for eksempel have medtaget udsultningsboliger, som hører under socialtillyst i henhold til serviceloven § 76, stk. 3, pkt. 3.

Lejligheder og ungdomsboliger er de værelsestyper, som flest kommuner benytter til efterværn på eget værelse ifølge kommunernes besvarelser i både 2011 og 2015. I både 2011 og 2015 er den mindst benyttede værelsestype lejet værelse hos tidligere plejefamilie, se figur 3.9.

Figur 3.9 Kommunernes angivelse af værelsestyper, som anvendes til unge over 18 år med ophold på eget værelse som led i efterværn (Angivet i procent i henholdsvis 2011 og 2015)

Note: Figuren er baseret på tal fra henholdsvis Ankestyrelsens rapport "Brugen af eget værelse som anbringelsesform" (2011) og besvarelsen af spørgeskemaet i 2015, hvor 73 ud af 95 kommuner har oplyst, at de har unge anbragt på eget værelse i september 2015, og 69 ud af de 73 kommuner har kunnet oplyse, hvordan disse fordeler sig på værelsestyper. Det skal bemærkes, at der i forhold til denne figur skal tages forbehold for, at nogle kommuner kan have forstået kategorien "eget værelse" bredere end hvad § 66, pkt. 4 omfatter. Således kan nogle kommuner for eksempel have medtaget udsultningsboliger, som hører under socialtilsværet i henhold til serviceloven § 76, stk. 3, pkt. 3.

En uddybende beskrivelse af disse værelsestyper kan findes på side 12 i Ankestyrelsens rapport "Brugen af eget værelse som anbringelsesform" (2011).

3.3 Kommunernes retningslinjer for brugen af eget værelse

De færreste kommuner har i 2015 skriftlige retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse i forhold til anbringelse eller efterværn, se tabel 3.5.

Tabel 3.5 Antal kommuner med skriftlige retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse i forhold til anbringelse eller efterværn i 2015

	Antal	Procent
Ja	19	20
Nej	76	80
I alt	95	100

Note: Tabellen er baseret på 96 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2011 og 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Blandt de 19 kommuner, som i 2015 har skriftlige retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse i forhold til anbringelse eller efterværn, er disse retningslinjer for fire kommuners vedkommende forskellige for unge under 18 år og unge over 18 år, se tabel 3.6.

Tabel 3.6 Er der forskel på kommunernes skriftlige retningslinjer for, hvornår sagsbehandleren kan gøre brug af eget værelse for henholdsvis unge under 18 år og unge i efterværn?

	Antal	Procent
Ja	4	21
Nej	15	79
I alt	19	100

Note: Tabellen er baseret på de 19 kommuner, som har svaret ja til foregående spørgsmål i tabel 3.5 i 2015.

Tre kommuner, som har forskellige retningslinjer for unge under og over 18 år begrundet dette med forskellige regler afhængigt af, om den unge er myndig eller ej:

"Der er forskel på at bo i egen lejlighed når man er myndig i forhold til at være under 18 år, hvor det som oftest er kommunen der forsørger personen."
(Kommune, som har forskellige skriftlige retningslinjer for unge over og under 18 år)

"Forskellen består i, at den unge ikke er myndig. Det vil sige, at det skal på behandlermøde og forældrene skal inddrages, hvis det er en ung under 18 år." (Kommune, som har forskellige skriftlige retningslinjer for unge over og under 18 år)

"Hvis de er under 18 år anbringer vi dem, og til det, er der retningslinjer i forhold til. Hvis de er over 18 år skal de vejledes i forhold til økonomi og støttekontaktperson (Da de ikke er berettiget til kontanthjælp og SU, hvis de er anbragte)" (Kommune, som har forskellige skriftlige retningslinjer for unge over og under 18 år)

Blandt de kommuner, som ikke har forskellige retningslinjer for unge over og under 18 år, fremhæver nogle, at der er tale om overordnede retningslinjer for området, eller at alle sager uafhængigt af den unges alder behandles på et behandler/visitationsmøde. Hertil kommer, at flere kommuner påpeger, at der altid er tale om en individuel vurdering, der tager udgangspunkt i den unges problematikker og støttebehov. En kommune beskriver for eksempel, hvorledes der overordnet er tale om de samme overvejelser for unge under og over 18 år:

"Formålet med støtten er som oftest den samme: At den unge modtager socialpædagogisk støtte og vejledning i nærmiljøet med henblik på at styrke den unges evne til at mestre sit eget liv (under 18 år), og at der gives mulighed for en god overgang til en selvstændig tilværelse, og herunder med fokus på at understøtte den unges uddannelse og beskæftigelse (over 18 år). Når de unge er under 18 år arbejdes der også med at understøtte skolegang og uddannelse." (Kommune, som ikke har forskellige retningslinjer for unge under og over 18 år)

4 Kommunernes erfaringer med og motiver for brug af eget værelse

Dette kapitel handler om kommunernes erfaringer med og målsætninger for brugen af eget værelse som anbringelsesform. Herunder kommunernes syn på fordele og ulemper i forbindelse med at benytte eget værelse som anbringelse og efterværn samt begrundelse fra de kommuner, der ikke benytter eget værelse. Kapitlet bygger på en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse foretaget af Ankestyrelsen i 2011 og 2015 samt interview med tre kommuner i 2015.

Resumé

Spørgeskemaundersøgelsen viser:

- Størstedelen af kommunerne ser muligheden for at forberede den unge til voksenlivet (87 procent) og for at arbejde med den unge i nærmiljøet (81 procent) som de største fordele ved at benytte eget værelse til anbringelse/efterværn.
- Mange kommuner fremhæver i både 2011 og 2015 to problemstillinger, når de skal pege på hvilke udfordringer, der er forbundet med at benytte eget værelse. Henholdsvis 81 procent i 2015 og 75 procent i 2011 af kommunerne peger på, at der er risiko for, at værelse bliver opholdssted for andre unge med problemer, mens 60 procent af kommunerne anser ensomhed som en risiko.
- De henholdsvis 11 og 20 kommuner, som oplyser, at de i september 2015 ikke har nogen 0-17 årige anbragt på eget værelse eller nogen 18-22 årige i efterværn på eget værelse, angiver, at dette blandt andet skyldes, at de ikke har nogen unge i målgruppen for anbringelse/efterværn på eget værelse. Hvorimod ingen kommuner oplever, at grunden til, at de ikke benytter eget værelse skyldes, at de oplever flere sammenbrud i anbringelser/efterværn på eget værelse.

Interviewkommunernes erfaringer med og opfattelse af fordele ved at bruge eget værelse

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i dette kapitel:

- Eget værelse kan være med til at sikre en sammenhængende og helhedsorienteret indsats over for unge under og over 18. år.
- Eget værelse kan være et godt alternativ efter, at den unge har været anbragt i plejefamilie, og hvis den unge er udadreagerende.
- Eget værelse kan være en oplagt mulighed, når det viser sig, at den unge er kompetent til at klare sig selv. Eksempelvis efter ophold på døgninstitution.

- Eget værelse giver rum til at arbejde med den unge, herunder med uddannelse og arbejde samt økonomistyring i forhold til overgangen til voksenlivet.
- Ved sammenbrud i anbringelsen kan eget værelse være et godt alternativ. Det giver den unge ro og luft fra andre.
- Brugen af eget værelse kan medvirke til at vurdere de unges kompetencer. Eventuelt efter at den unge har været i botræning.
- Brugen af eget værelse kan understøtte, at de unge udvikler sig mere selvstændigt. I denne sammenhæng har det betydning, at den unge oplever at være inddraget. Støttekontaktpersonen kan også i større omfang motivere unge på eget værelse til større selvstændighed.
- Uddannelses- og beskæftigelsestiltag er klart forbundet med brugen af eget værelse. På den måde kan den unge være mere motiveret for at gennemføre uddannelses- og beskæftigelsestiltag.
- Eget værelse kan medvirke til at styrke de unges sociale netværk og netværket med fagpersoner. I begge tilfælde spiller støttekontaktpersonen en væsentlig rolle.
- Eget værelse kan fungere som et pusterum fra forældrene og medvirke til, at de unge opnår en oplevelse af at være "normale".

Interviewkommunernes erfaringer med og opfattelse af ulemper ved at bruge eget værelse

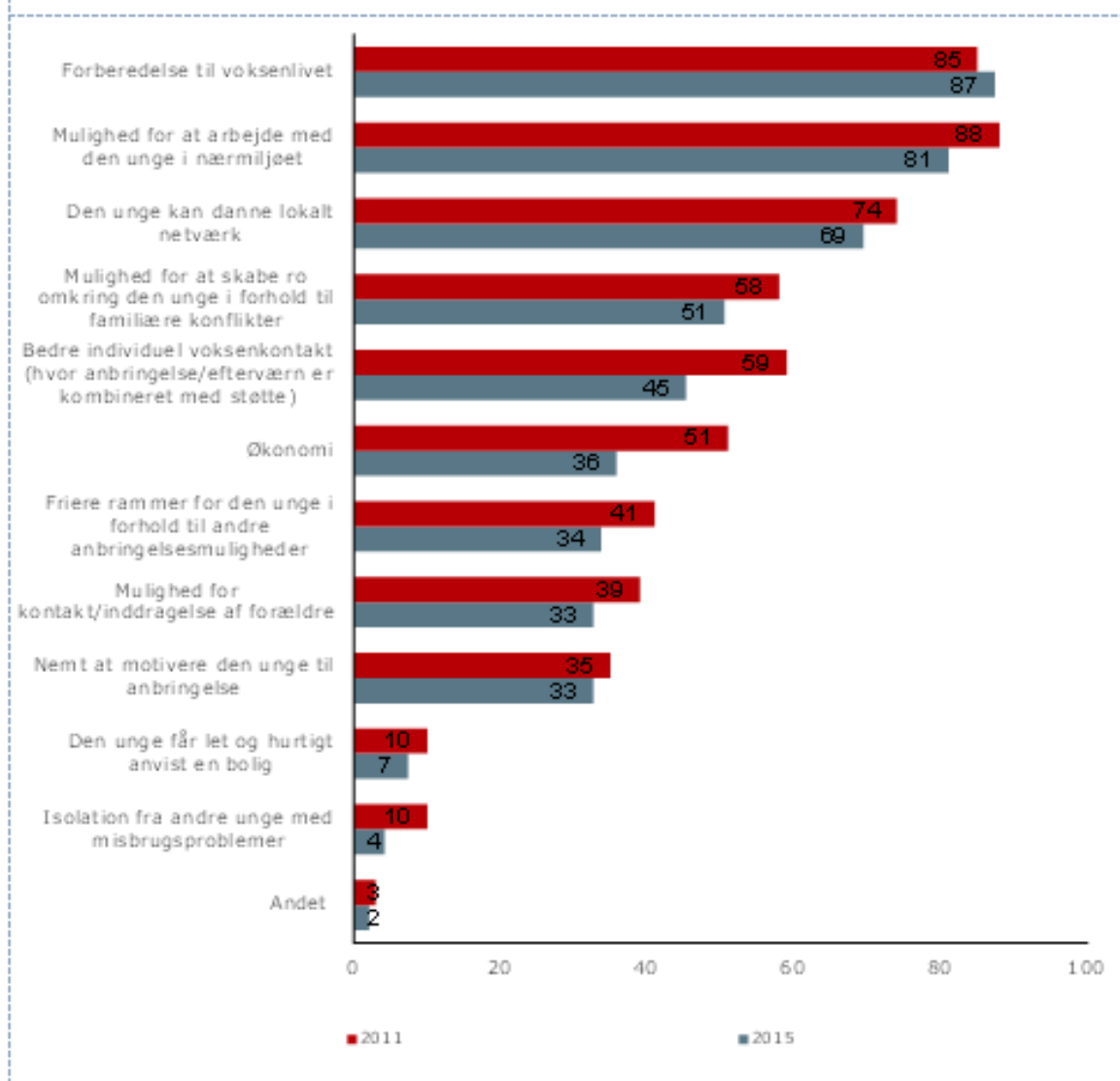
Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i nærværende kapitel:

- Svært at håndtere unge med misbrug, der er anbragt på eget værelse.
- Udfordring, hvis den unge (alligevel) ikke har forstået formålet med eget værelse.
- Eget værelse kan være forbundet med ensomhed og isolation hos de unge.

4.1 Fordele ved brugen af eget værelse

Størstedelen af kommunerne ser muligheden for at forberede den unge til voksenlivet (87 procent) og for at arbejde med den unge i nærmiljøet (81 procent) som de største fordele ved at benytte eget værelse til anbringelse/efterværn. 68 procent af kommuner ser også en fordel i, at den unge kan danne lokalt netværk, mens omkring halvdelen af kommunerne ser fordele knyttet til henholdsvis muligheden for at skabe mere ro omkring den unge i forhold til familiære konflikter og bedre individuel voksenstøtte, se figur 4.1. Disse fem emner var også dem, som flest kommuner anså som fordele i 2011.

Figur 4.1 Hvad ser kommunen af fordele ved at benytte eget værelse til anbringelse og/eller eftervæm?

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015 og 96 kommuners besvarelse af et spørgeskema i 2011.

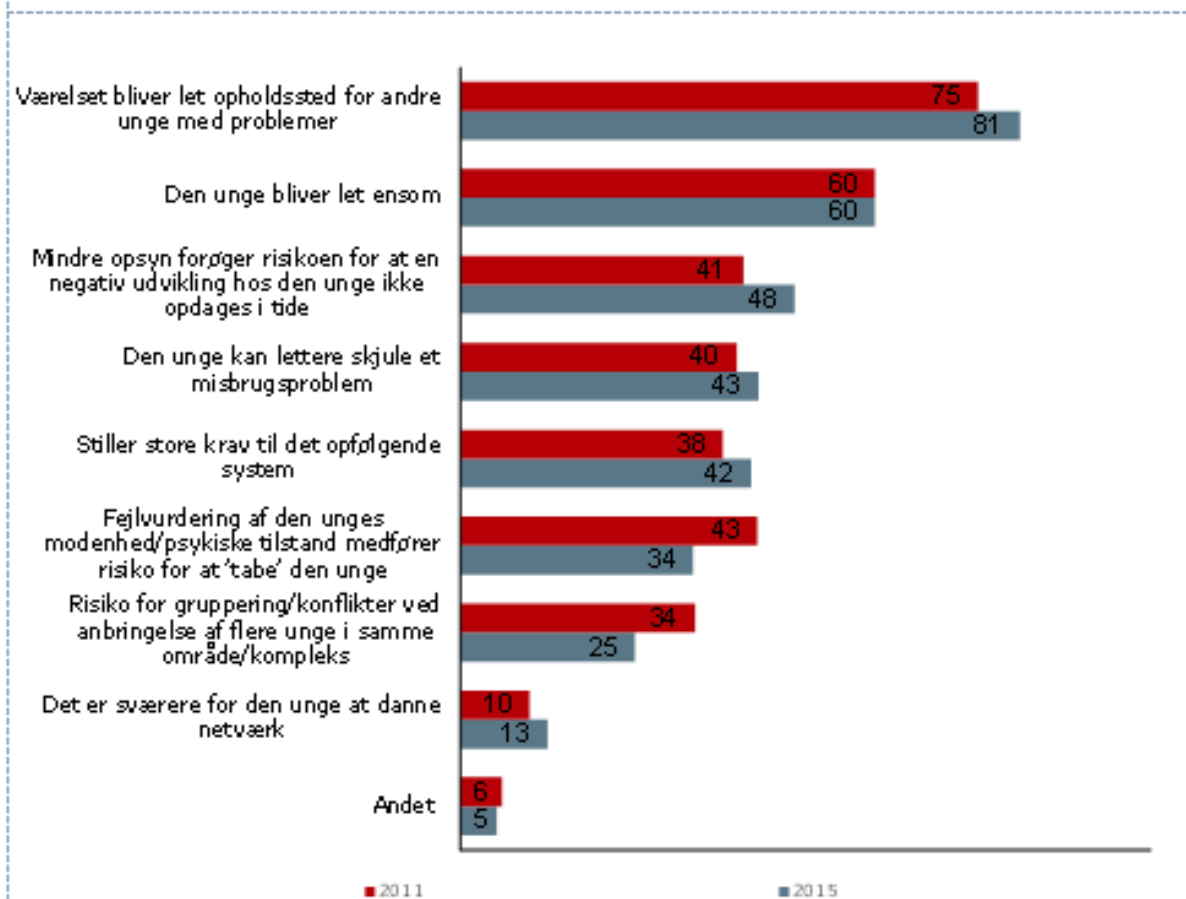
En kommune kommer med følgende uddybende bemærkning:

“Der ses flere succeser. Der er færre sammenbrud i anbringelserne. Undersøgelser viser også, at jo ældre børnene er ved anbringelse, eks. 16 år, jo større risiko er der for sammenbrud.” (Kommune, som blandt andet ser motivation for anbringelse som en fordel ved at benytte eget værelse)

4.2 Risici og ulemper ved at benytte eget værelse

Mange kommuner fremhæver i både 2011 og 2015 to problemstillinger, når de skal pege på hvilke udfordringer, der er forbundet med at benytte eget værelse. Henholdsvis 81 procent i 2015 og 75 procent i 2011 af kommunerne peger på, at der er risiko for, at værelse bliver opholdssted for andre unge med problemer, mens 60 procent af kommunerne anser ensomhed som en risiko, se figur 4.2.

Figur 4.2 Hvilke udfordringer ser kommunen ved at benytte eget værelse til anbringelse og/eller eftervæm?

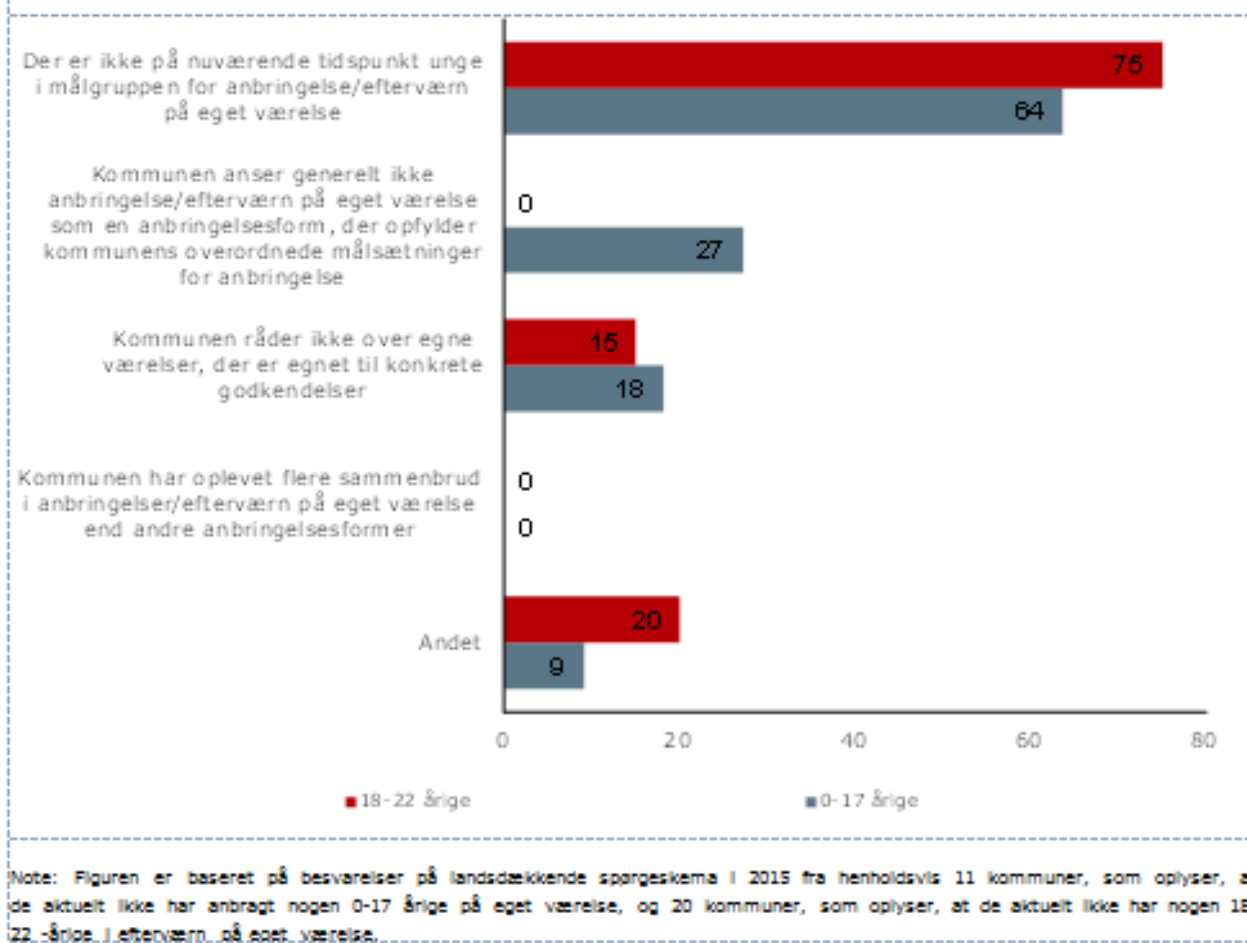
Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015 og 96 kommuners besvarelse af et spørgeskema i 2011.

4.3 Årsager til at eget værelse ikke anvendes

De henholdsvis 11 og 20 kommuner, som oplyser, at de i september 2015 ikke har nogen 0-17 årige anbragt på eget værelse eller nogen 18-22 årige i eftervæm på eget værelse, angiver, at dette blandt andet skyldes, at de ikke har nogen unge i målgruppen for anbringelse/eftervæm på eget værelse. Hvorimod ingen kommuner oplever, at

grunden til, at de ikke benytter eget værelse, skyldes, at de oplever flere sammenbrud i anbringelser/efterværn på eget værelse, se figur 4.3.

Figur 4.3 Årsager til, at der i kommuner aktuelt ikke er henholdsvis 0-17 årige og 18-22 årige anbragte eller i efterværn på eget værelse

I de uddybende bemærkninger til ovenstående spørgsmål skriver to kommuner følgende:

“Unge der er anbragt på opholdssteder i Nordfyns Kommune, tilbydes ofte en satellitbolig tilhørende opholdsstedet. Når vi udsluser unge, der har været anbragt i ungdomsbolig, tilbydes de unge kontaktpersonsordninger som efterværn. Denne proces forestår inden den unge er 18 år men med støtte til at finde egnede egen bolig, som den unge har økonomisk mulighed for selv at betale.” (Kommune, som oplyser, at de ikke har nogen 18-22 årige i målgruppen)

“[Kommunen] har pt. ikke unge over 18 i efterværn på eget værelse. Enten opretholdes anbringelsen efter § 76.stk. 3., nr. 1 på institution eller den unge

bor i egen bolig med støtte med kontaktperson jf. § 76. stk. 1., nr. 2 og § 52. stk. 3. nr. 6. Dette beror altid på en individuel vurdering af den unges støttebehov. ” (Kommune, som ikke har nogen 18-22 årige i efterværn på eget værelse og som har angivet andet som grund hertil)

4.4 Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse

4.4.1 Eget værelse som led i en sammenhængende og helhedsorienteret indsats

En kommune fremhæver betydningen af, at der skal være sammenhæng i indsatsen over for unge under og over 18 år. Det indebærer, at den unge på et tidligt tidspunkt lærer at klare sig selv på egen hånd gennem blandt andet botræning op til det 18. år, hvor efterværn træder i kraft:

”Hele forløbet op til efterværn har vi gjort meget i forhold til botræning og selvstændighed. Her er det lidt en naturlig proces som svarer til at flytte hjemmefra”(Lolland Kommune).

”For dem under 18 år er der ofte tale om et højt konfliktniveau i hjemmet eller en adfærd, der gør, at de ikke skal ud i en plejefamilie”(Sagsbehandler, Lolland Kommune).

”Der kan også være tale, at familierne er så dårligt fungerende og de foranstaltninger, som man har sat i værk i hjemmet ikke er tilstrækkeligt. For at de unge skal have en chance for at blive fastholdt i uddannelse, kan det give god mening, at de får deres egen bolig at bo i, så de ikke er en del af det konfliktniveau, som der er hjemme hos familien. Dem har vi et par stykker af” (Lolland Kommune).

Brugen af eget værelse efter at den unge har været anbragt i plejefamilie og er udadreagerende

En kommune nævner, at eget værelse kan være et godt alternativ for unge, hvor kommunen vurderer, at den unge er tilstrækkelig kompetent til at klare sig selv på eget værelse, og hvor kommunen vurderer, at et opholdssted ikke er det rigtige sted. Det kan, ifølge kommunen, være i tilfælde, hvor den unge har været i plejefamilie og har en udadreagerende adfærd:

”Vi har en del unge, der har været anbragt i plejefamilie og måske i en lang årrække. Der sker noget følelsesmæssigt i disse unge, som gør, at de ikke kan være i plejefamilien, da de kommer i opposition og bliver udadreagerende. Her tænker jeg, at de klarer sig for godt til at komme på et opholdssted. Vores opholdsstedsdel er ifølge min fornemmelse blevet en hård kultur, så hvis de unge har nogle kompetencer og har mulighed for at

passe noget skole eller uddannelse, så ryger de på eget værelse” (Lolland Kommune).

”Tit er der også en motivation for, at det er den vej, som de gerne vil. Her er det nemmere at bygge på denne motivation frem for at anbringe et andet sted” (Lolland Kommune).

Kommunen nævner også unge, som er omkring de 18 år, og som kommunen vurderer, er klar til at opbygge en tilværelse på eget værelse:

”Vi har en ung fyr på næsten 18 år, som bor hos en plejefamilie. Det er de eneste nære relationer, som han har. I hans tilfælde har vi sagt, at det måske kunne være en god idé, hvis han flyttede på eget værelse – netop for at bevare den gode relation, som han har til sin plejefamilie. Det vil sige at plejefamilien ikke skal til at bakke med, hvordan han administrerer sin økonomi, hvor meget han går i byen, om han går i bad og så videre. Så det er også noget, som vi anbefaler i forhold til unge, der er i pleje” (Lolland Kommune).

I andre tilfælde, vurderer kommunen, at eget værelse kan være et godt alternativ for den unge i forhold til at udvikle sig i den retning, som den unge selv vil. Eksempelvis hvis den unge bor hos en plejefamilie, hvor forventningerne kan være forskellige den unge og plejefamilie i mellem. Her understreger kommunen, at det er afgørende at lytte til den unges egne behov og ønsker for at komme videre i tilværelsen:

”Vi har et eksempel på en plejefamilie, som ønsker, at den unge bliver boende hos dem og gennemfører en studentereksamen – som deres egne børn. Men det har den unge meget svært ved at imødekomme og vedkommende har allerede været nødt til at gå et år om. I dette tilfælde mener vi, at det kunne være godt for den unge at komme på eget værelse. Dels så den unge kan se, at der er andre muligheder i tilværelse end at gå på gymnasiet – og på den måde komme væk fra plejefamiliens forventninger. Men lige så meget, så den unge får mulighed for at opleve andre kompetencer hos sig selv – eksempelvis det at klare sig selv på eget værelse og hermed udvikle sig mere selvstændigt” (Lolland Kommune).

Generelt særlig opmærksomhed på unge, der viser sig, at egne sig til eget værelse

En kommune har særlig opmærksomhed på unge, hvor det viser sig, at den unge efterhånden er for kompetent til at være på en døgninstitution:

”Jeg har haft en ung, som var anbragt på en døgninstitution, og hvor jeg har vurderet, at den unge klarede sig for godt til at være der. Hvis den unge blev der, ville hun blive fastholdt, tænkte jeg, i den målgruppe, som er på den døgninstitution. Jeg tænkte, at det ville give hende flere muligheder at komme på eget værelse” (Kolding kommune).

Brugen af eget værelse giver rum til at arbejde med den unge

Det kan være hensigtsmæssigt, vurderer en kommune, at anbringe unge på eget værelse, hvor der i hjemmet er et højt konfliktniveau. Eget værelse, nævner kommunen, kan medvirke til at give de unge mere ro og stabilitet i hverdagen. Kommunen nævner også, at det kan give rum til at arbejde mere individuelt med den unge:

"Vi har en ung, som er blevet anbragt hjemmefra på eget værelse, da konfliktniveauet har været så højt i hjemmet, at vi har været nødt til at anbringe for at kunne arbejde individuelt med den unge og forældrene. Vi havde ikke mulighed for at løse problemerne i den unges familie. Det giver også den unge mere ro og luft i tilværelse i forhold til at komme videre" (Kolding Kommune).

En struktureret hverdag, herunder med uddannelse og arbejde samt økonomistyring, er særlige fokusområder, nævner en kommune, når unge anbringes på eget værelse. Det er en del af overgangen til voksenlivet, fremhæver kommunen:

"Målsætningen er jo, at de skal kunne klare sig selv uden støtte. Det er alt fra økonomi til at kunne strukturere hverdagen samt at tage en uddannelse eller have et arbejde" (Kolding Kommune).

Ved sammenbrud i anbringelsen, mener en kommune, at eget værelse kan være et godt alternativ. Især, nævner kommunen, hvis den unge efter sammenbruddet, har brug for ro og luft fra andre – som eget værelse netop kan give:

"Det er i sjældne tilfælde, at vi bruger det som sidste mulighed efter sammenbrud i tidligere anbringelser. Det er en måde bedre at kunne arbejde med den unge. Unge, som har været i systemet længe, kan blive træt af systemet og så kan det være en bedre måde at arbejde med den unge på. At de får lov til at bo mere selvstændigt, men vi er stadig en del af det. Det giver dem noget luft og i og med, at det giver dem noget luft, kan vi bedre arbejde med dem og gøre dem klar til en fremtid uden støtte" (Kolding Kommune).

Samme kommune påpeger, at anbringelse på eget værelse skal være frivillig:

"Når de er under 18, har vi en forpligtigelse og har mulighed for tvangsanbringelse via tvangsbestemmelserne. Men hvis tvangsgrundlaget er opfyldt i forhold til en ung, vil anbringelse på eget værelse oftest være utilstrækkeligt" (Kolding Kommune).

En fordel ved eget værelse er, nævner en kommune, at der i højere grad kan arbejdes individuelt med den unge:

"På en institution med 30 unge er der begrænsninger i forhold til i hvor høj grad, at der kan arbejdes individuelt med den enkelte. Der er en fælles ramme, som

man skal holde sig indenfor. På eget værelse har man i højere grad mulighed for at arbejde individuelt med den enkelte” (Kolding Kommune).

4.4.2 Brugen af eget værelse kan medvirke til at vurdere de unges kompetencer

En kommune nævner, at der kan være behov for at anbringe en ung på eget værelse for netop at afskærme/isolere den unge fra en konfliktfyldt familie:

”Der kan være situationer, hvor vi vurderer, at de unge har en del kompetencer, men hvor der er et meget højt konfliktniveau i hjemmet. Her giver det god mening, at de unge kommer på eget værelse” (Lolland Kommune).

Et andet eksempel, som kommunen nævner, er en ung, som er meget voldelig. For den unge var det, ifølge kommunen, en hjælp at blive anbragt på eget værelse og på den måde lære at tage mere ansvar:

”Vi havde også en ung fyr, som var anbragt på sit fjerde opholdssted, og som var meget voldelig over for de andre unge. Ham fik vi i eget værelse, så det ikke gik ud over de andre. Så han fik sit eget sted og det betød meget for ham i forhold til at tage ansvar” (Kolding Kommune).

Kommunen nævner også et eksempel på en ung, hvor anbringelse på eget værelse alligevel ikke var det rigtige valg:

”Der var et eksempel med en ung fyr, som blev smidt ud af boligselskabet. Han holdt fester og inviterede 100 gæster ind i sin etværelseslejlighed, og han arrangerede tit fester på græsplænen. Det var virkelig langt ude. Der er bare nogen unge, for hvem, det bare ikke lykkes” (Kolding Kommune).

Brugen af eget værelse kan understøtte, at de unge udvikler sig mere selvstændigt

En kommune understreger, at eget værelse skal gøre de unge mere selvstændige. Samtidigt er kommunen særlig opmærksom på, at de unge ikke bliver ensomme eller isolerer sig. Ofte, nævner kommunen, har de unge en fortid, hvor angst har fyldt meget i tilværelsen:

”Det fylder meget hos os, at de unge ikke isolerer sig eller bliver ensomme, når de kommer i eget værelse. Vi laver aftaler med dem om, at de kommer ud og opsøger eksterngruppen – også selvom de ikke umiddelbart har lyst. Vi har mange unge som udvikler angst, når de isolerer sig. Derfor prøver vi på at få dem ud af værelset. Der er mange aktiviteter i eksterngruppen, som vi forsøger at motivere de unge til at deltage i. Eller det kan være aktiviteter på deres uddannelsessted. Vi sætter konkrete målsætninger i forhold til, at de unge kommer ud og får nogle oplevelser. Men der ligger jo en udfordring i, at de unge har en adfærd, hvor de beskytter sig selv, fordi de tidligere er blevet skuffet. Så det er også noget, som vi forsøger at

italesætte – for netop at signalere, at de ikke på sigt kan leve alene” (Lolland Kommune).

Det er netop de unges kompetenceudvikling til at blive mere selvstændige, som en kommune nævner, særligt er i fokus, når kommunen anvender eget værelse.

”Det er nok også af samme årsag, at vi i fremtiden overvejer at anvende eget værelse i større omfang” (Lolland Kommune).

Uddannelses- og beskæftigelsestiltag er klart forbundet med brugen af eget værelse

En kommune nævner, at uddannelses- og beskæftigelsestiltag altid er forbundet med eget værelse. Ifølge kommunen kan det virke motiverende for den unge, som ønsker at komme på eget værelse, at de også har fokus uddannelse og arbejde. Eget værelse kan, siger kommunen, ligeledes give den unge noget ro, altså komme væk fra en konfliktfyldt familie, så den unge bedre kan koncentrere sig omkring uddannelse og beskæftigelse.

”Vores erfaring er – i visse tilfælde – at tilbuddet om eget værelse kan virke motiverende på den unge i forhold til at gå i gang med en uddannelse eller komme i beskæftigelse. Fordi det i bund og grund handler om, at de skal kunne betale huslejen og forsørge sig selv. Andre unge oplever, at der kommer ro på deres liv i og med, at de flytter på eget værelse. De behøver ikke bekymre sig om, at eksempelvis mor og far drikker og slås derhjemme, fordi nu har de deres eget hjem, og de kan koncentrere sig om skolen eller arbejdet. Eksempelvis siger de unge: ”Jeg behøver ikke at sidde ovre i skolen og have ondt i maven, fordi det hele ramlede derhjemme i morges”” (Lolland Kommune).

Medinddragelse af de unge medvirker til øget selvstændighed

En kommune nævner, at medinddragelse af de unge medvirker på sigt til at gøre de unge mere selvstændige:

”Eget værelse er med til at skabe medinddragelse. At de unge får et ansvar for deres anbringelse, deres tilværelse, deres uddannelse og så videre. Det giver noget andet, når de unge er i egen bolig. Der er ikke en pædagog, som rydder op efter dig eller en plejefamilie, som gør tingene for dig. De unge får udviklet en række forskellige kompetencer til at sige: ”Det er mig, det handler om!”. Det er måske lidt tidligere for de anbragte unge, men samtidig har de også oplevet en masse ting sammenlignet med andre unge, som kan betyde, at de har nogle andre kompetencer og er mere modne” (Lolland Kommune).

Støttekontaktpersonens muligheder for at motivere den unge til større selvstændighed

Kommunen understøtter betydningen af, at den unge har en fast støttekontaktperson, når den unge bor på eget værelse. Det skal også ses, nævner kommunen, i forhold til det forebyggende arbejde i forhold til den unge:

"De skal i gang med at lære at styre deres egen økonomi. De er med til at lave handleplanen, hvor de for eksempel, snakker om, at de skal spare op til en ny sofa eller noget andet. Handleplanen i denne sammenhæng vores styringsredskab og den skal indeholde realistiske mål. Der er nogle mål, som skal være opnået før, at de kan anbringes på eget værelse, og så kommer der nogle nye mål, når de flytter på eget værelse. Og igen så har vi støttekontaktpersonerne, som følger op på, at de kommer i skole eller på arbejde, følger op på, at økonomien hænger sammen og følger op på, at der er ryddet op og at de trives. At de har det godt. Vi slipper dem jo ikke bare, når de er anbragt på eget værelse" (Kolding Kommune).

"Det at have en fast støttekontaktperson, når man bor på eget værelse, giver rigtig god mening i forhold til det forebyggende arbejde. Hvis den unge for eksempel begynder at nærme sig et nærmiljø, hvor vi tænker nej. Så kan vi hurtigt gå ind og støtte den unge sammenlignet med, hvis der ikke var en fast kontaktperson" (Kolding Kommune).

Derfor fremhæver kommunen også betydningen af kontinuitet i forhold til, at den unge har den samme støttekontaktperson både før og efter det 18. år:

"Hvis det er efterværn, er der stadig en fast støttekontaktperson. Hvis de er anbragt op til det 18. år, så er det typisk, at hvis de er berettiget til efterværn og bor på eget værelse. Så bringer vi anbringelsen til ophør og iværksætter efterværn, hvor den støttekontaktperson, som de havde inden, de blev 18 år, fortsætter" (Kolding Kommune).

4.4.3 Styrkelse af de unges sociale netværk, når eget værelse anvendes

En anden måde at styrke de unges sociale netværk på, nævner en kommune, er ved at anbringe de unge i ungdomsboliger som et eksempel på eget værelse:

"Ungdomsbolig kan også være med til at støtte op om socialt netværk ved, at der bor andre jævnaldrende unge i boligerne omkring de unge, som bliver anbragt på eget værelse" (Kolding Kommune).

Omvendt nævner kommunen, at det kan være hensigtsmæssigt at anvende eget værelse, når der er behov for at bryde et negativt socialt netværk omkring den unge. Eksempelvis i forbindelse med et misbrug hos den unge. Det kan dog være en udfordring, nævner kommunen, hvis der er tale om en mindre kommune:

"Det kan være en udfordring, hvis der er tale om en mindre kommune, da det er en lille by, og de unge kender alle hinanden" (Kolding Kommune).

En kommune nævner betydningen af, at den unge bibeholder et socialt netværk – også selvom der er tale om en anbringelse. Det har, nævner kommunen, betydning for den unge på sigt i forhold til voksenlivet:

"Hvis en ung har været anbragt på et socialt pædagogisk opholdssted, er der sket nogle brud i forhold til eventuelle kammerater, som den unge havde, inden, denne blev anbragt. Anbringelse er her en slags langtidsinvestering i forhold til, at man kan hjælpe den unge med at få opbygget et netværk, der også rækker til den unge bliver 30 eller 35 år. Den unge tager udgangspunkt i det miljø, som denne er i, i lighed med alle andre unge. Den ulighed, som man ved, der opstår, når unge har været anbragt på opholdssteder/døgninstitutioner, bliver udlignet mere, når man giver den unge den samme platform, som alle andre unge har i forhold til at få bygget noget op til voksertilværelsen" (Kolding Kommune).

"Vi lægger meget vægt på at anbringe den unge, hvor denne har netværk i forvejen – familie og venskaber" (Kolding Kommune).

Brugen af eget værelse kan fungere som et pusterum fra forældrene

Den pågældende kommune uddyber, at når den unge anbringes på eget værelse – og at det er i nærheden af forældre, så kan det give alle parter et slags "pusterum" og eventuelt understøtte, at den unge på ny får et tættere forhold til forældrene:

"Jeg oplever ofte, at forholdet mellem barn og forældre bliver bedre. Det giver et frirum, og forholdet kan blive tættere. Forældrene kan føle sig meget mere tilstrækkelige og bedre i stand til at hjælpe den unge" (Kolding Kommune).

"Det giver et mentalt overskud både til forældre og til de unge, da der ikke er de daglige konflikter. Man kan bedre gå ind og arbejde med både forældre og den unge" (Kolding Kommune).

Brugen af eget værelse kan medvirke til, at de unge opnår en oplevelse af at være "normale"

Eget værelse kan medvirke til oplevelsen af at være "normal" hos den unge. To kommuner siger følgende:

"Hvis der er noget, som alle vores unge ønsker, er det at være almindelig. De vil gerne være normale. Det er nemmere for den unge at sige til sine kammerater, at de bor i ungdomsbolig ligesom andre unge, for eksempel et kollegieværelse eller en lejlighed" (Kolding Kommune).

"En af målsætningerne med anbringelsen er, at de unge kan fortsætte med en tilværelse, som virker så normal, som overhovedet muligt. Og hvor fokus er på et

sted at bo, netværk, uddannelse, arbejde, tryghed og hvor der også er mulighed for at tale om nogle af de ting, som de unge har oplevet. Det er vigtigt, at der er tale om nogle rammer, som minder om det voksenliv, som de er på vej ind i. Flere af de unge står lige ved tærsklen til at blive voksne. Derfor er det vigtigt, at vi understøtter dem i at blive selvstændige – gerne så hurtigt som muligt” (Aarhus Kommune).

4.4.4 Svært at håndtere unge med misbrug på eget værelse

I forbindelse med unge med et misbrug bemærker en kommune, at især kollegieværelser kan være en udfordring. Derfor har kommunen valgt at oprette såkaldte ”stillegange”, hvor der er tilknyttet en fast støttekontaktperson, som fungerer som en slags ”socialvicevært”:

”Kollegieværelserne kan være lidt en udfordring, fordi vi har haft en del eksempler på unge, der har et misbrug, mens de bor på kollegiet. Men så besluttede vi os for at etablere såkaldte stillegange. Det vil sige, at der er ro og fred på nogle gange, og på andre gange, er der mere larm. Der er så en fast støttekontaktperson, som holder øje med værelserne, og som fungerer som en social vicevært, men som også holder øje med andre ting” (Lolland Kommune).

Kommunen fremhæver et eksempel på en ung med et misbrug. For kommunen var der tale om en satsning, hvorvidt den unge kunne håndtere sit misbrug, mens den unge boede på eget værelse. Kommunen erfarede, at det lykkedes for den unge at få et mindre misbrug, og at dette stadig gør sig gældende i dag:

”Vi havde en dreng, der var anbragt på et opholdssted. Han stak af og røg hash. Det var lige meget hvor meget støtte han fik – det fungerede bare ikke. Han ville simpelthen ikke være på opholdsstedet. Der tænkte vi – måske skulle vi satse her. Hvis han nu får sin egen bolig, så er det jo svært at stikke af fra den. Så må vi arbejde derudfra og se, hvordan han på den måde kan modtage støtte fra os. At han selv byder ind i stedet for, at andre siger til ham, at det her har du brug for. Det var en lang proces, og i dag er han ovre i voksenområdet. Men faktisk ryger han et minimum af hash i dag, og det skal ses i lyset af, at han virkelig havde et overforbrug. Han er heller ikke længere indblandet i kriminalitet. Så det har været godt for ham” (Kolding Kommune).

Samme kommune uddyber følgende i forhold til unge med et misbrug:

”Kontaktpersonen skal være opmærksom på, hvem der færdes i den unges lejlighed i forhold til, at det ikke bliver et tilholdssted for unge, som tager stoffer. Her kan det være sværere at holde opsyn end det er på en døgninstitution. Men vi sender ikke en ung, som har et stort misbrugsproblem, på eget værelse. Man skal selvfølgelig holde øje med, at dette problem ikke opstår. Omvendt kan det også være en fordel at anbringe en ung på eget værelse, hvis den unge har været på et

opholdssted, hvor de andre unge har misbrugsproblemer, og den unge ikke har det” (Kolding Kommune).

4.4.5 Udfordring, hvis den unge ikke har forstået formålet med eget værelse

De største udfordringer ved at anvende eget værelse, nævner kommunen, er, hvis den unge ikke har forstået formålet med at bo på eget værelse, og hvor det viser sig, at den unge alligevel ikke vil samarbejde.

”Den største udfordring er nok, hvis den unge ikke kan se formålet med at være anbragt på eget værelse. Altså hvis den unge kun tænker, nu skal jeg edder mugne invitere alle vennerne hjem og livet er en fest” (Lolland Kommune).

Brugen af eget værelse kan være forbundet med ensomhed og isolation hos de unge

Samme kommune nævner også faren ved, at den unge isolerer sig og oplever ensomhed:

”En anden udfordring er, at de unge bliver ensomme og isolerer sig” (Lolland Kommune).

Kommunen uddyber i forhold til unge, der isolerer sig og er ensomme, at der kan være behov for en ekstra indsats i weekenden:

”Vi ser også en udfordring i forhold til at den eksterne gruppe med støttekontaktpersonerne - og det kan diskuteres - men de er lukket i weekenderne. De unge kan heller ikke få fat på deres støttekontaktpersoner. Det kan være svært for nogle af de unge. Det er ikke altid, at de selv tager initiativ til at arrangere noget i weekenden. Hermed siger jeg ikke, at de unge hele tiden skal være omklamret af os. Men der er bare nogle af de unge, som kunne bruge noget støtte i weekenden” (Lolland Kommune).

En anden kommune fremhæver også, at især ensomhed kan være en udfordring, når de unge anbringes på eget værelse. Kommunen nævner følgende:

”De unge bliver meget let ensomme lige pludseligt, når de går fra døgninstitution til at være anbragt på eget værelse” (Kolding Kommune).

Når brugen af eget værelse i mindre grad slår til som anbringelsesform for den unge

Ifølge en kommune er opholdssteder ikke nødvendigvis motiverende, for at de unge udvikler sig til at klare sig selv. Omvendt er STU med botilbud/døgntilbud, nævner en kommune, bedre for unge, der ikke egner sig til eget værelse:

"Det er ikke vores erfaring, at de unge på opholdssteder er gode til at klare sig selv. På mange måder er det ikke et naturligt miljø i forhold til at blive modnet til at klare sig selv og bo alene på eget værelse. Det er også derfor at vi oftest anvender udslusningsboliger, inden de unge kommer i eget værelse. En anden gruppe unge er de unge, som eksempelvis har en psykisk lidelse, som er selvskadende, eller som ikke er så begavet. For dem vil det være bedre at få STU med botilbud/døgntilbud" (Lolland Kommune).

Hos en kommune, kan der også være tvivl om, hvorvidt en ung kan magte at blive anbragt i eget værelse. Kommunen giver et eksempel, hvor det i første omgang blev vurderet, at den unge var klar, men hvor det på sigt viste sig ikke at være den rigtige løsning:

"Jeg har en ung, som aldrig havde fået lov til at vise, om han kunne klare sig selvstændigt – at han var selvstændig. Ifølge den unge var der mange ting, som han ville kunne klare, men som han ikke har gjort, da andre har gjort det for ham. Min udfordring deri var – skal jeg sige: "Nej, det kan du ikke klare", som alle andre måske havde sagt til ham hele livet, eller skal jeg faktisk gå ind og tro på den unge og sige: "At det tror jeg faktisk godt, du kan klare, hvis du får støtte". Det viste sig så at være for stor en mundfuld for den unge, og faktisk er han så dårlig, at han hører under handikapedheden" (Kolding Kommune).

Kommunen uddyber:

"De kan være meget ubehjælpssomme på nogle områder efter at have været på døgninstitution, idet nogle døgninstitutioner er bange for at stille for mange krav til de unge, da de har været så meget igennem, og de skal udvikle sig i deres eget tempo" (Kolding Kommune).

Kommunen nævner, at der kan være både fordele og ulemper forbundet med at anvende kollegieværelser som eget værelse. Der kan således, ifølge kommunen, være tale om både en positiv og en negativ synergi i forhold til den unge og de andre unge på kollegiet:

"Der kan både være positive og negative effekter af at bo på eget værelse i en ungdomsbolig tæt på uddannelsesinstitutionen og i nærmiljø, hvor andre fra studiet også bor. Der kan være tale om, at den unge på hensigtsmæssig måde bliver del af et studiemiljø, men den unge kan også blive medløber i forhold til en gruppe unge, som pjækker meget eller lignende" (Kolding Kommune).

5 Kommunernes godkendelse, tilsyn og opfølgning på anbringelse på eget værelse

Med tilsynsreformens ikrafttræden den 1. januar 2014 blev der oprettet fem nye socialtilsyn i fem kommuner - en for hver region. De nye socialtilsyn har ansvaret for at godkende og føre driftsorienteret tilsyn med de sociale døgntilbud og stofmisbrugsbehandlingstilbud. Dette skal sikre en højere grad af uvildighed, da de fem tilsynskommuner ikke må godkende og føre tilsyn med tilbud i egen kommune. Det nye socialtilsyn skal imidlertid ikke godkende boliger som anvendes til anbringelse og efterværn på eget værelse. Derfor vil det fortsat være den anbringende kommune, som godkender og fører tilsyn med brug af eget værelse.

Dette kapitel handler om kommunernes tilrettelæggelse af godkendelsen, tilsynet og opfølgningen på anbringelser eller efterværn på eget værelse. Herunder særligt deres overvejelser forbundet med tilsynet. Kapitlet bygger på Ankestyrelsens anbringelsesstatistik, en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse foretaget af Ankestyrelsen i 2011 og 2015 samt interview med tre kommuner i 2015.

Resumé

Spørgeskemaundersøgelsen viser:

Spørgeskemaundersøgelsens resultater fremgår af dette kapitel:

- Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have retningslinjer for godkendelse af eget værelse. 22 procent af kommunerne havde i 2015 disse.
- Overvejelser om beboersammensætning, den unges holdninger og de fysiske forhold er de områder, som mange kommuner har fokus på, når de godkender eget værelse til brug for anbringelse eller efterværn.
- Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have retningslinjer for personrettede tilsyn. 34 procent af kommunerne havde i 2015 skriftlige retningslinjer for personrettede tilsyn med eget værelse, og seks procent planlægger at udarbejde disse i den nærmeste fremtid.
- De fleste kommuner oplyser, at de har fokus på den unges trivsel, holdning og sundhed samt støtteforanstaltninger, når de fører personrettede tilsyn med eget værelse som anbringelse eller efterværn.
- I de fleste kommuner er det den unges sagsbehandler, der typisk varetager personrettede tilsyn.

- Tilsynet efter serviceloven § 148 skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, men kommunen kan vælge at føre dette tilsyn oftere, hvilket 31 procent af kommunerne typisk vælger at gøre.
- De fleste kommuner fører lige hyppigt personrettede tilsyn med børn og unge, der er anbragt på eget værelse, sammenlignet med børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer.
- Mere end fire femtedele af kommunerne oplyser, at de foretager en vurdering af, om handleplanen skal revideres to gange årligt. Dette gælder for både unge under 18 år og unge over 18 år.
- Kommunerne oplyser, at de i større omfang kombinerer anbringelser på eget værelse med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige sammenlignet med unge i efterværn.

Interviewkommunerne opfattelse af og erfaringer med konkret godkendelse af værelser til unge:

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i nærværende kapitel:

- Geografisk placering og miljø har betydning ved godkendelse af værelser. I forhold til miljø kan der være tale om både en positiv og en negativ synergi. Det drejer sig om, hvem de unge er omgivet af.
- Vigtigt at inddrage de unge, når eget værelse godkendes. Herunder at kommunen er opmærksom på den unges opfattelse af værelset. At det er et sted, hvor den unge selv kan forestille sig at bo.
- Gode erfaringer med en fast pædagog, der deltager i samarbejdet med at godkende værelser. I denne forbindelse bør der være særlig fokus på værelsesprisen, så den unge kan betale huslejen, før og efter den unge fylder 18 år.
- Kommunernes praksis viser, at der er paralleller mellem godkendelse af værelser og selve tilsynet. Det vil sige, at kommunerne har fokus på de fysiske forhold, når de godkender værelser. Parallelt og løbende har kommunerne også fokus på, hvordan de unge trives i eget værelse i forbindelse med personrettede tilsyn.

Interviewkommunerne opfattelse af og erfaringer med personrettede tilsyn og opfølgning, herunder den unges handleplan

Fokusområderne neden for fra interview med kommunerne uddybes og nuanceres i dette kapitel:

- Ifølge interviewkommunerne er det vigtigt med tværfagligt samarbejde, når personrettede tilsyn gennemføres. Det kan være i forbindelse med familierådslagning. Generelt har kommunerne fokus på at samarbejde med

eksempelvis den unges støttekontaktperson, skole, psykologer, børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling, jobcenteret og ikke mindst den unges familie.

- Handleplanen sætter retning på den unges udvikling fremadrettet. I denne sammenhæng om eget værelser er den rigtige anbringelsesform for den unge.
- Handleplanen kan være svær at følge, hvis den unge har et misbrug, eller ikke føler ejerskab for handleplanen. I denne sammenhæng kan det være nyttigt at inddrage den unges sociale netværk og fagpersoner.
- Det kan være nødvendigt at forcere processen, når unge skal på eget værelse. I denne sammenhæng kan det være nødvendigt og hensigtsmæssigt med øget tilsyn.
- Tilsynet bør foregå i tæt samarbejde mellem sagsbehandler og støttekontaktperson m.fl., men vigtigt at respektere de unges privatsfære. Generelt vurderer kommunerne, at tilsynet med den unge skal være helhedsorienteret og målrettet.
- Opfølgingsmøder er oftest forbundet med fleksibilitet. Det skal, ifølge kommunerne, ses i forhold til den unges behov. I denne sammenhæng, nævner kommuner, betydningen af samarbejdet med den unges støttekontaktperson.
- Det er kommunernes generelle vurdering, at eget værelse er populært, men det kræver en grundig vurdering af de unges kompetencer fra kommunens side. Dette skal ses i forhold til personrettede tilsyn og opfølgning på den unges handleplan.

5.1 Kommunernes praksis forbundet med godkendelse af eget værelse

I forbindelse med anbringelser af unge skal kommunerne skal tage stilling til hvilken anbringelsestype, den unge egner sig til. De anbringelsestyper, som kommunerne kan vælge i mellem, er angivet i servicelovens § 66. Kommunerne kan blandt andet vælge at anbringe den unge på eget værelse efter servicelovens § 66, stk.1, nr. 4. Kommunerne er forpligtet til at godkende anvendelsen af de konkret godkendte værelser efter servicelovens § 66, stk. 6.

Kommunerne er blevet spurgt, om de har skriftlige retningslinjer for godkendelse af eget værelse til anbringelse eller efterværn. Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have disse retningslinjer. 22 procent af kommunerne havde i 2015 retningslinjer for godkendelse af eget værelse, *se tabel 5.1*.

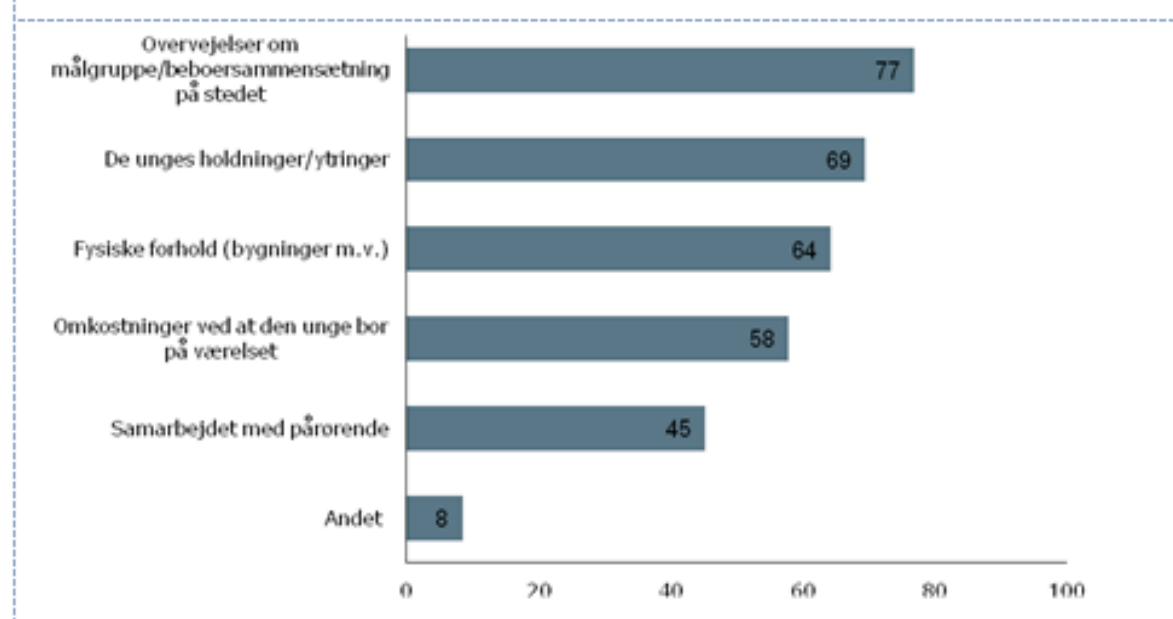
Tabel 5.1 Antal kommuner med skriftlige retningslinjer for godkendelse af eget værelse

	Antal	Procent
Ja	21	22
Nej	74	78
I alt	95	100

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Overvejelser om beboersammensætning, den unges holdninger og de fysiske forhold er de områder, som mange kommuner har fokus på, når de godkender eget værelse til brug for anbringelse eller efterværn, se figur 5.1.

Figur 5.1 Hvilke af følgende områder har kommunerne fokus på, når de skal godkende eget værelse? (Angivet i procent)

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelser af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

5.2 Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse

5.2.1 Geografisk placering og miljø har betydning ved godkendelse af værelser

En kommune nævner, at der er særligt fokus på, hvor værelserne er placeret. Ifølge kommunen må det gerne være i nærheden af de unges uddannelsessted og byen. Dernæst har det også betydning, at værelser er placeret i et miljø, hvor de unge har mulighed for at opleve en positiv synergi. Det vil sige, at de unge ikke bor i nærheden af andre unge, som eksempelvis har et misbrug eller som hele tiden holder fester. Kommunen tilstræber også at placere værelserne i et miljø, hvor der er en vis rummelighed overfor de unge. Kommunen nævner for eksempel, at værelserne helst ikke skal være placeret et sted, hvor der bor mange ældre:

"De unge spørger ofte ind til geografisk placering. Mest af hensyn til transport i forhold til uddannelsessted og byen. Men det handler også om miljøet – både set fra vores vinkel og de unges. Vi havde et eksempel med en del unge, som var placeret samme sted. Det udviklede sig simpelthen til en stor fest. De kunne ikke styre det. Så det blev meget dårligt både for de unge selv og de øvrige beboere. Derfor er vi meget opmærksomme på, hvem de kender – det betyder ikke, at de ikke må kende nogen, men det er vigtigt, at der er tale om nogle sunde relationer. Altså hvem er en fordel for den unge at kende og hvem er ikke. Tit kan det være godt for den unge at bo i nærheden af nogen, som de går i skolen med, og som de har et godt og hensigtsmæssigt forhold til. De unge skal ikke bo sammen eller i nærheden af nogen, hvor det ender med ballade. Det er også vigtigt, at der er en vis rummelighed de steder, hvor vi godkender værelser. Eksempelvis at der ikke er for mange ældre, som måske kunne blive irriteret over, at de unge af og til holder en fest" (Lolland Kommune).

5.2.2 Inddragelse af de unge, når eget værelse godkendes

En anden kommune nævner ligeledes, at det har særlig betydning, at værelserne ligger tæt på de unges uddannelsessted. Kommunen er også opmærksom på den unges opfattelse af værelset. At det er et sted, hvor den unge selv kan forestille sig at bo:

"Vi var ude og se hvordan boligen så ud, og hvordan den lå beliggenhedsmæssig også i forhold til uddannelsesinstitution. Den unge skulle gå på en uddannelse, og afstanden i forhold til uddannelsesstedet var vigtigt for den unge. I godkendelsesprocessen indgår også en snak med den unge, så vi også hører, hvad den unge har behov for. Så vi også hører den unge, om denne kan se sig selv bo der" (Kolding Kommune).

"I godkendelsesprocessen tager vi også højde for, hvad der er realistisk for de unge at betale. De skal for eksempel kunne klare huslejen for en SU. Det skal kunne hænge sammen" (Kolding Kommune).

"Vi kigger også efter om det er sundhedsskadeligt at bo her. Er der skimmelsvamp osv. Men her tænker jeg også på, at det jo er en ungdomsbolig med viceværter, som er med rundt, når vi er ude og se på den. De har jo også været med til at godkende den" (Kolding Kommune).

Der kan være mere på spil for kommunen, hvis den unge skal anbringes på eget værelse i en anden kommune, idet kommunen ikke kender lokalmiljøet:

"I nogle tilfælde kan vi også anbringe en ung i en anden kommune, så er vi ude for at besigtige boligen. Vi er nødt til lave en konkret godkendelse. Se på om der er rindende vand, virker toilettet, og hvorhenne i byen er det. Man kender jo ikke forholdene i en anden kommune" (Kolding Kommune).

I enkelte tilfælde ser kommunen eksempler på værelser, som langt fra egner sig til at blive konkret godkendt:

"Der var en gang en ung, som skulle bo i et værelse i en privat bolig. Det værelse var meget lille og kostede rigtig mange penge. Værelset var faktisk ikke godkendt til beboelse. Der fandt vi en anden bolig. Her gav det god mening, at vi tog ud og så på værelset" (Kolding Kommune)

Kommunen med de uledsagede unge har ligeledes fokus på godkendelse af værelser, og at de unges holdninger kommer frem:

"Vi har et tæt samarbejde med integrationsnet, som står for den konkrete drift af de kollegielignende opholdssteder. Vores opgave i forbindelse med at godkende opholdsstederne indebærer, at vi kontrollerer, at der er et værelse til hver af de unge, og at køkken- og badeforholdene er i orden. Men også at der er pædagoger, der kan støtte op omkring de unge. I det hele taget, at det sikres, at forholdene er i orden sammenholdt med de målsætninger, vi har for de unge. Blandt andet at de unge får et trygt netværk og at de unge får en oplevelse af normalitet" (Aarhus Kommune).

"Ja, de unges holdninger og ytringer har vi meget fokus på. For os drejer det sig om, at vi lytter til deres forventninger til et voksenliv her i Danmark. Vi er meget optagede af, at spille ind på, hvor deres motivation er. Det betyder, at vi har fået en forståelse for, at mange af de unge på 16 år og deromkring opfatter sig selv som voksne – netop fordi de eksempelvis har kæmpet sig gennem ørkener og så videre. De har et andet billede af sig selv sammenlignet med danske unge i den alder. I denne sammenhæng er det også vigtigt at lytte til deres drømme og ønsker i forhold til fremtiden" (Aarhus Kommune).

5.2.3 Fast pædagog til at godkende værelser og særlig fokus på værelsernes pris

I forbindelse med at godkende værelser til unge, har en kommune ansat en fast pædagog, som har kontakt til de almennyttige boligselskaber, og som deltager på den måde i samarbejdet med at godkende værelser. Kommunen har særlig fokus på prisen på værelserne. Ifølge kommunen skal de unge være i stand til at betale huslejen før og efter, de er fyldt 18 år:

”Som udgangspunkt har vi den holdning, at værelserne skal godkendes inden for almennyttige boliger. Private værelser og private udlejere kan være en rigtig dårlig idé. Helt konkret har vi en pædagog, der har kontakt til de almennyttige boligselskaber og på den måde godkender værelser til brug. Der er typisk tale om forskellige værelsesformer. Altså både kollegieværelser og egentlige lejligheder. Prisen på værelserne har stor betydning. Når vi slipper de unge, så skulle det helst være sådan, at de selv kan betale huslejen og altså være selvforsørgende på eksempelvis en SU eller en anden overførselsindkomst. De unge vil typisk gerne have en stor lejlighed, men det siger vi no go til, for det kan de ikke betale. Vi ser meget på, hvad de kan leve af – både før og efter, de er fyldt 18 år” (Lolland Kommune).

5.2.4 Paralleller mellem godkendelse af værelser og selve tilsynet

Når kommunen foretager en konkret godkendelse af værelser, er der mest fokus på de fysiske forhold. Eksempelvis hvordan bygningen ser ud, hvordan det enkelte værelser ser ud m.m. Personrettede tilsyn har, ifølge kommunen, mere fokus på, hvordan den unge trives på værelset. På den måde er der, ifølge kommunen, nogle paralleller mellem selve godkendelsen af værelset og personrettede tilsyn. I denne sammenhæng kan der, bemærker kommunen, være et tæt samarbejde med viceværten på stedet og de eksterne støttekontaktpersoner:

”I forhold til den konkrete godkendelse af værelset, så drejer det sig mest om eksempelvis hvordan bygningen ser ud, er der tapet på væggene, hvor stort er boligindskuddet – hvis den unge hærger værelset. Altså alt det der drejer sig om de fysiske forhold. Personrettede tilsyn handler mest om den unge selv. Typisk er der en vicevært, som også kontakter os, hvis der er problemer med den unge. Det samme gør sig gældende med tilbagemeldinger fra de eksterne støttekontaktpersoner (Lolland Kommune).”

5.3 Kommunernes praksis forbundet med tilsyn af eget værelse og generel opfølgning

Kommunerne er forpligtet til at føre personrettede tilsyn med unge på eget værelse efter servicelovens § 148. Kommunerne er blevet spurgt om, de har skriftlige retningslinjer for det personrettede tilsyn med eget værelse til anbringelse eller efterværn. Der er ingen lovkrav om, at kommunerne skal have retningslinjer herfor. 34 procent af kommunerne

havde i 2015 skriftlige retningslinjer for det personrettede tilsyn med eget værelse, og seks procent planlægger at udarbejde disse i den nærmeste fremtid, se *tabel 5.2*.

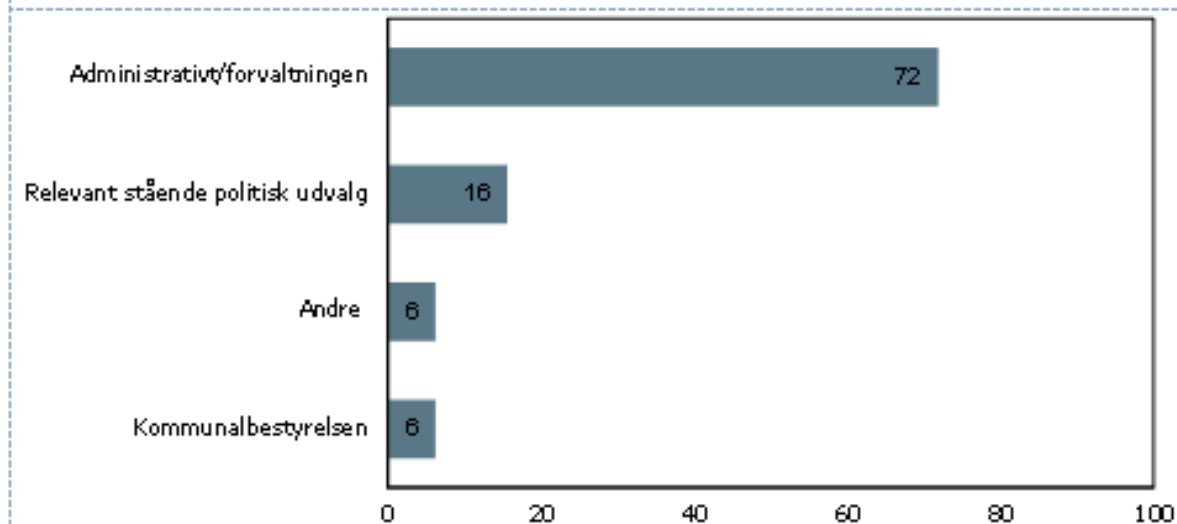
Tabel 5.2 Antal kommuner med skriftlige retningslinjer for udførelsen af personrettede tilsyn med unge, som kommunen har anbragt/etableret efterværn for unge på eget værelse

	Antal	Procent
Ja, kommunen har retningslinjer	32	34
Nej, kommunen har ingen retningslinjer	57	60
Nej, men planlægger at udarbejde retningslinjer inden udgangen af 2015 eller i den nærmeste fremtid	6	6
I alt	95	100

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Blandt de 32 kommuner, som oplyser, at de har retningslinjer for det personrettede tilsyn, er disse retningslinjer for flertallets vedkommende godkendt administrativ, se *figur 5.2*.

Figur 5.2 På hvilket niveau er retningslinjerne for personrettede tilsyn godkendt? (Angivet i procent)

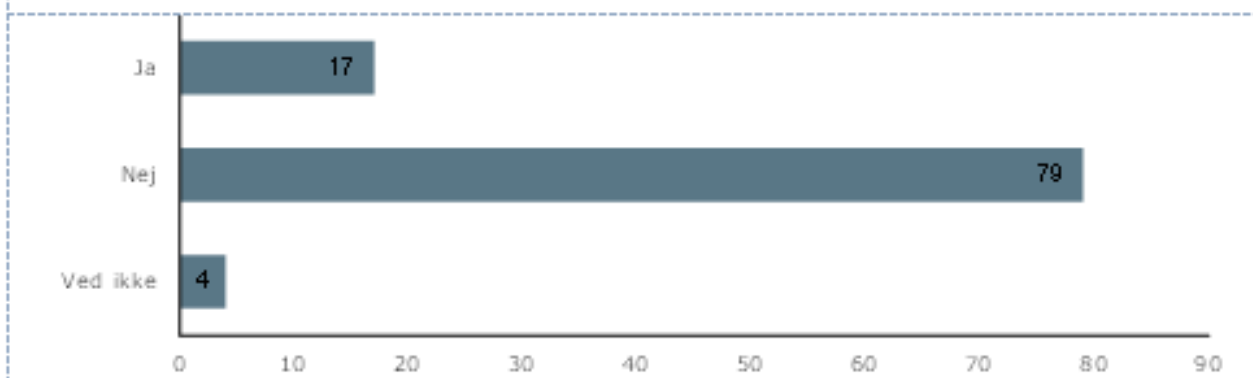

Note: Figuren er baseret på besvarelser fra de 32 kommuner, som har retningslinjer for tilsynet.

5.3.1 Typisk udførelse af det personrettede tilsyn

Kommunerne er i det landsdækkende spørgeskema fra 2015 blevet stillet en række spørgsmål til deres typiske udførelse af det personrettede tilsyn. Spørgsmålene handler både om 0-17 årige og 18-22 årige. Langt de fleste kommuner oplyser da også, at de ikke har forskellig praksis for udførelsen af det personrettede tilsyn afhængigt af, om der er tale om 0-17 årige eller 18-22 årige, se figur 5.3.

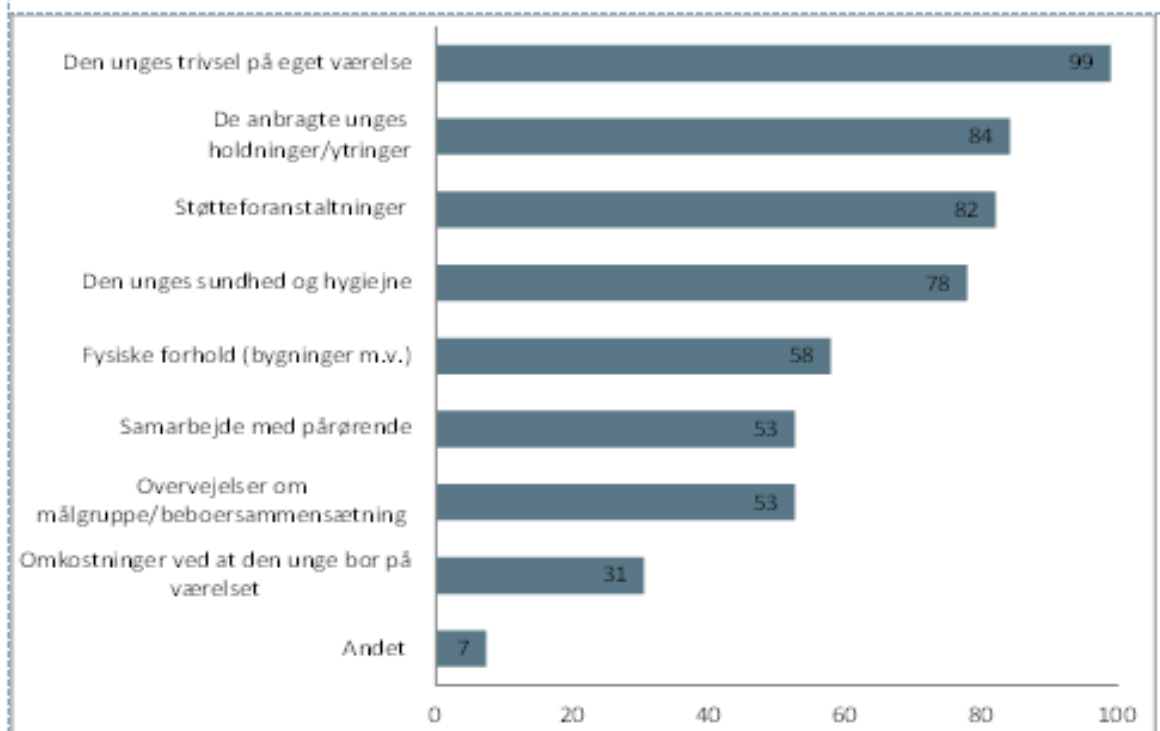
Figur 5.3 Kommuner, som har forskellig praksis for udførelsen af personrettede tilsyn afhængig af, om der er tale om 0-17 årige og 18-22 årige. (Angivet i procent)

Note: Tabellen er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

De fleste kommuner oplyser, at de har fokus på den unges trivsel, holdning og sundhed samt støtteforanstaltninger, når de fører personrettede tilsyn med unge på eget værelse som anbringelse eller efterværn, se figur 5.4.

Figur 5.4 Hvilke af følgende områder har kommunerne typisk fokus på, når der udføres personrettede tilsyn? (Angivet i procent)

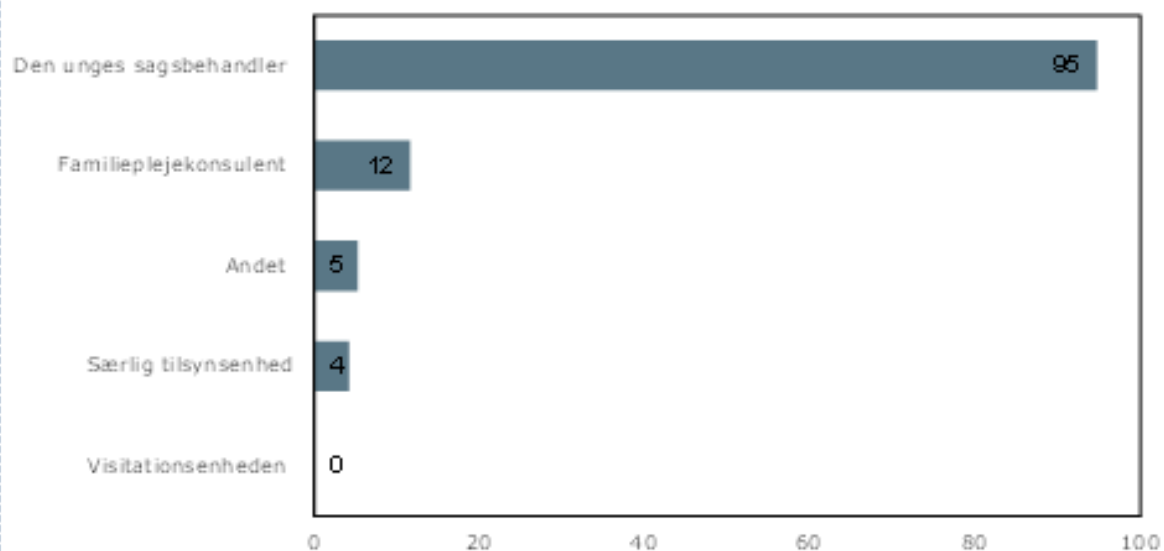

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Hvem varetager tilsynet, og hvilke oplysninger inddrages

I de fleste kommuner er det den unges sagsbehandler, der typisk varetager det personrettede tilsyn, se figur 5.5.

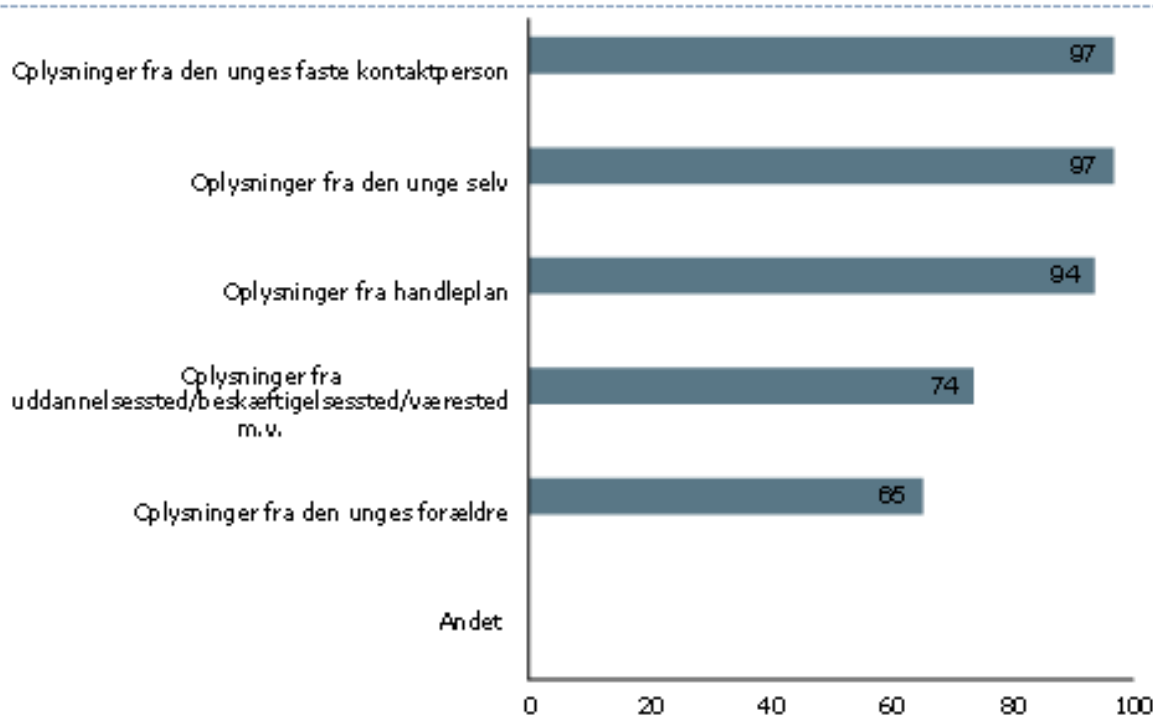
Figur 5.5 Hvem varetager typisk personrettede tilsyn af unge anbragt på eget værelse? (Angivet i procent)

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

De fleste kommuner benytter oplysninger fra henholdsvis den faste kontaktperson, den unge og den unges handleplan som led i det personrettede tilsyn, se figur 5.6.

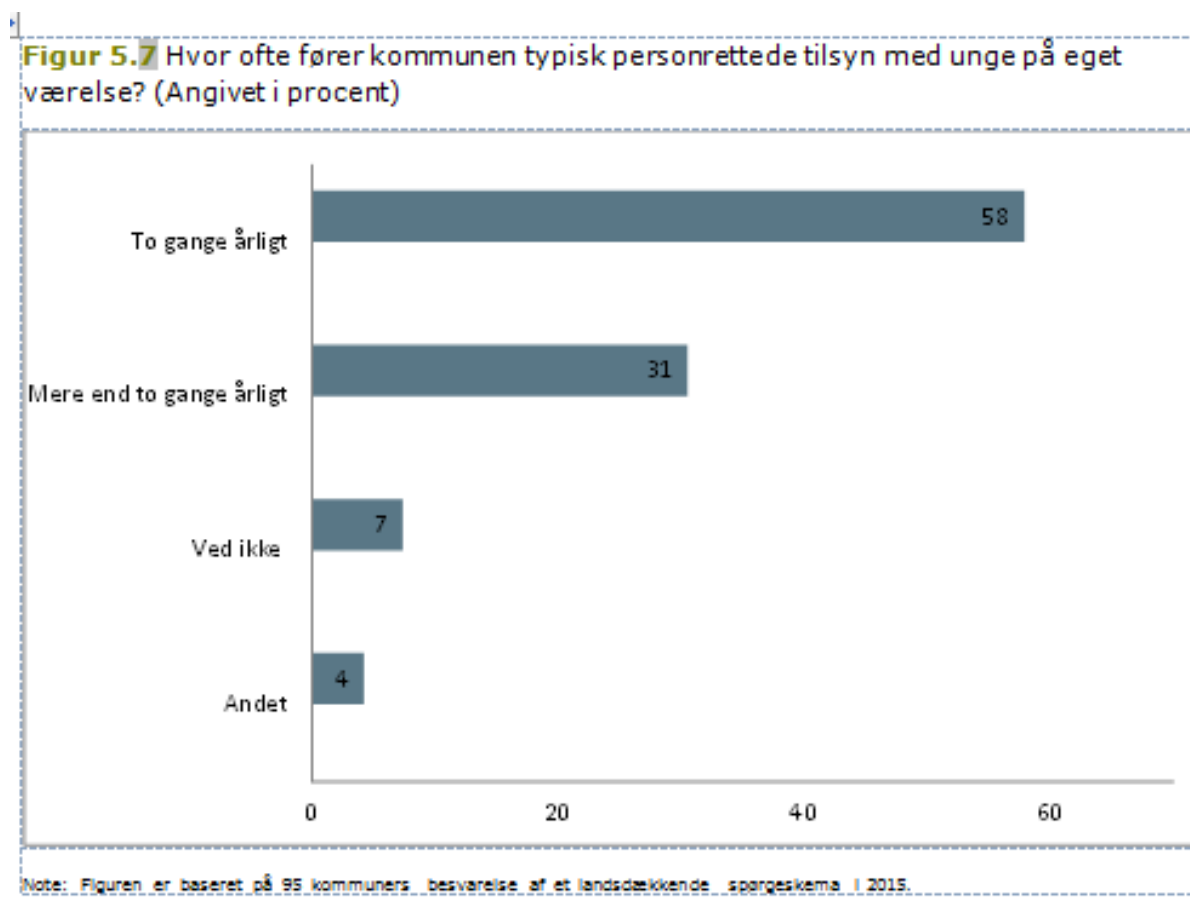
Figur 5.6 Hvad benytter kommunen oftest som led i personrettede tilsyn? (Angivet i procent)

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

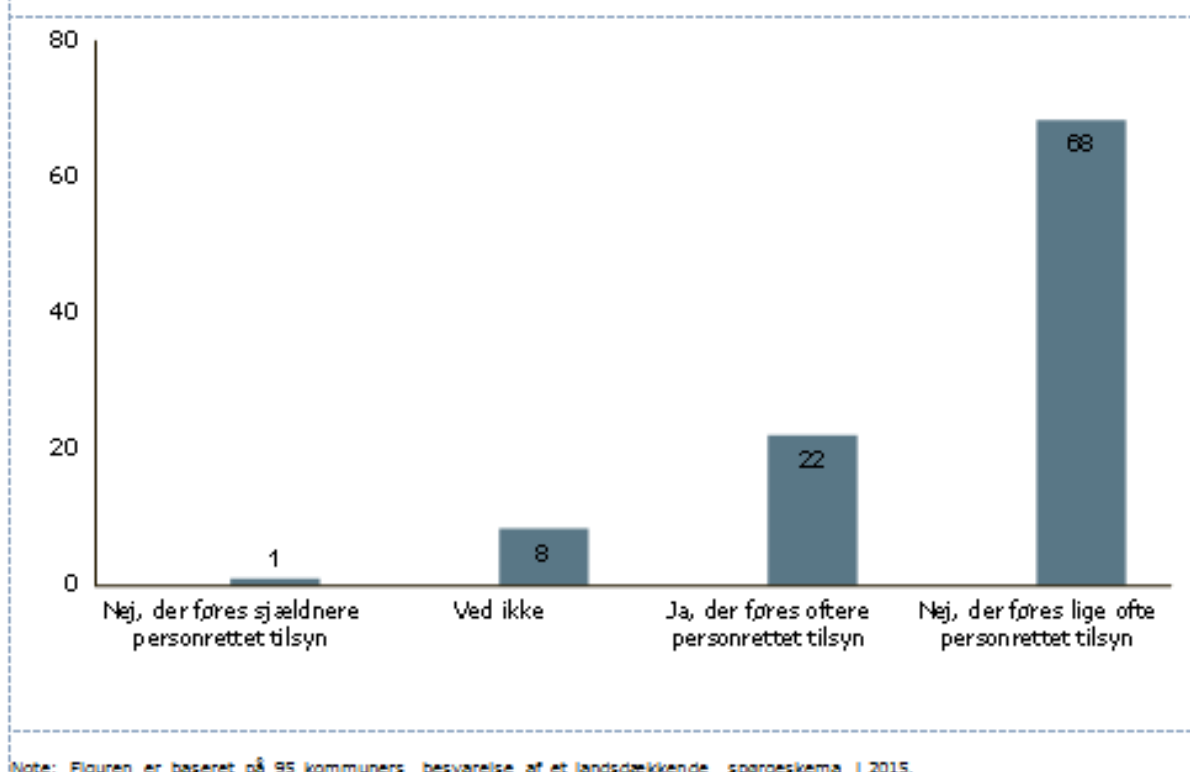
Hyppighed af tilsynet

Tilsynet efter serviceloven § 148 skal omfatte mindst to årlige tilsynsbesøg på anbringelsesstedet, men kommunen kan vælge at føre dette tilsyn oftere, hvilket 31 procent af kommunerne typisk vælger at gøre, se figur 5.7.

De fleste kommuner fører lige hyppigt personrettede tilsyn med børn og unge, der er anbragt på eget værelse, sammenlignet med børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer, se figur 5.8.

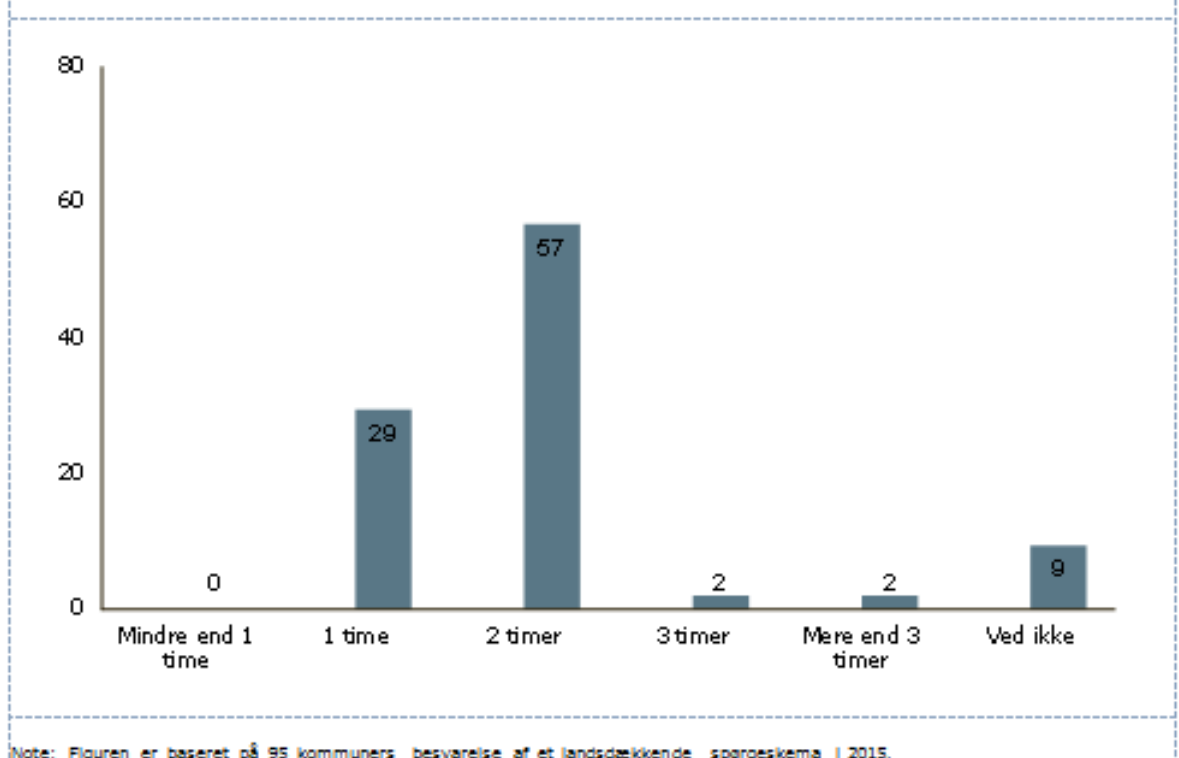
Figur 5.8 Hvorvidt der hyppigere føres personrettede tilsyn med børn og unge, der er anbragt på eget værelse, sammenlignet med børn og unge, der er anbragt i andre anbringelsesformer? (Angivet i procent)

Varighed af det personrettede tilsyn

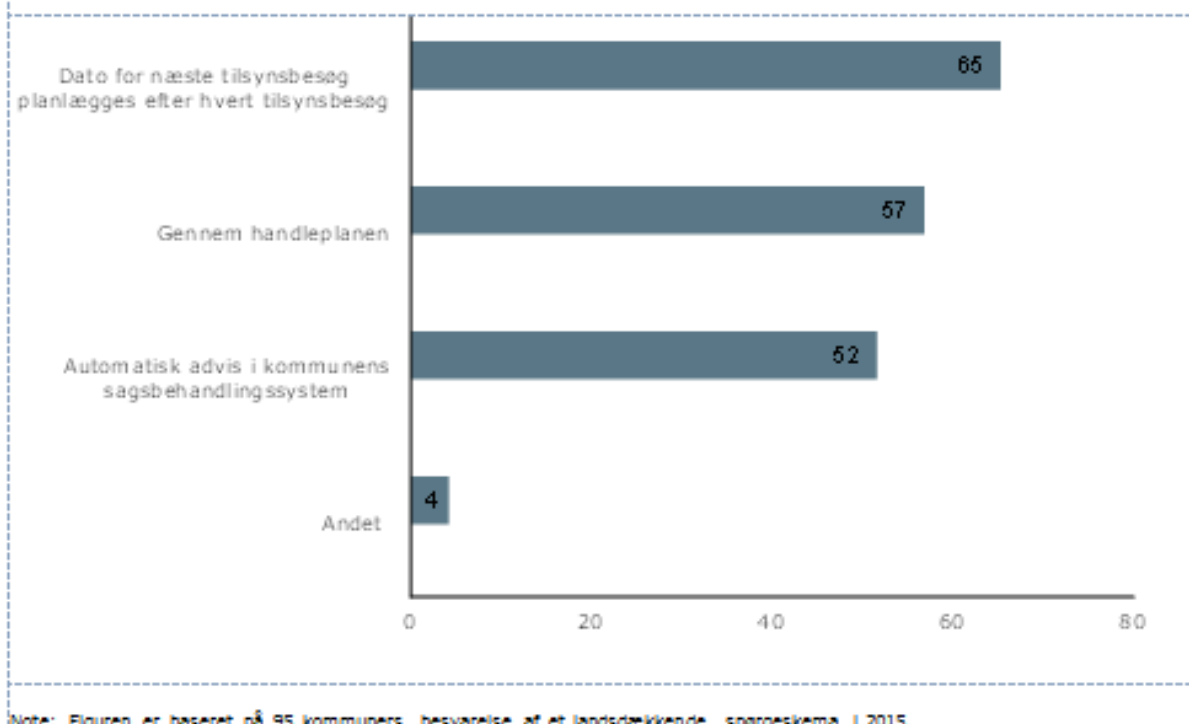
Der er ikke lovmæssigt fastsat en tidsramme for personrettede tilsyn. Kommunerne blev i spørgeskemaet fra 2015 spurgt til hvor lang tid, der normalt afsættes til et personrettede tilsyn. Over halvdelen af kommunerne oplyser, at de typisk bruger 2 timer, se figur 5.9.

Figur 5.9 Hvor lang tid afsættes der normalt til et personrettede tilsynsbesøg? (Angivet i procent)

Kommunerne sikrer sig på forskellig vis, at det personrettede tilsyn gennemføres. Over halvdelen af kommunerne svarer, at de fastsætter dato for næste tilsynsbesøg efter hvert tilsynsbesøg, benytter handleplanen til dette og/eller har en automatisk avis i sagsbehandlingssystemet, se figur 5.10.

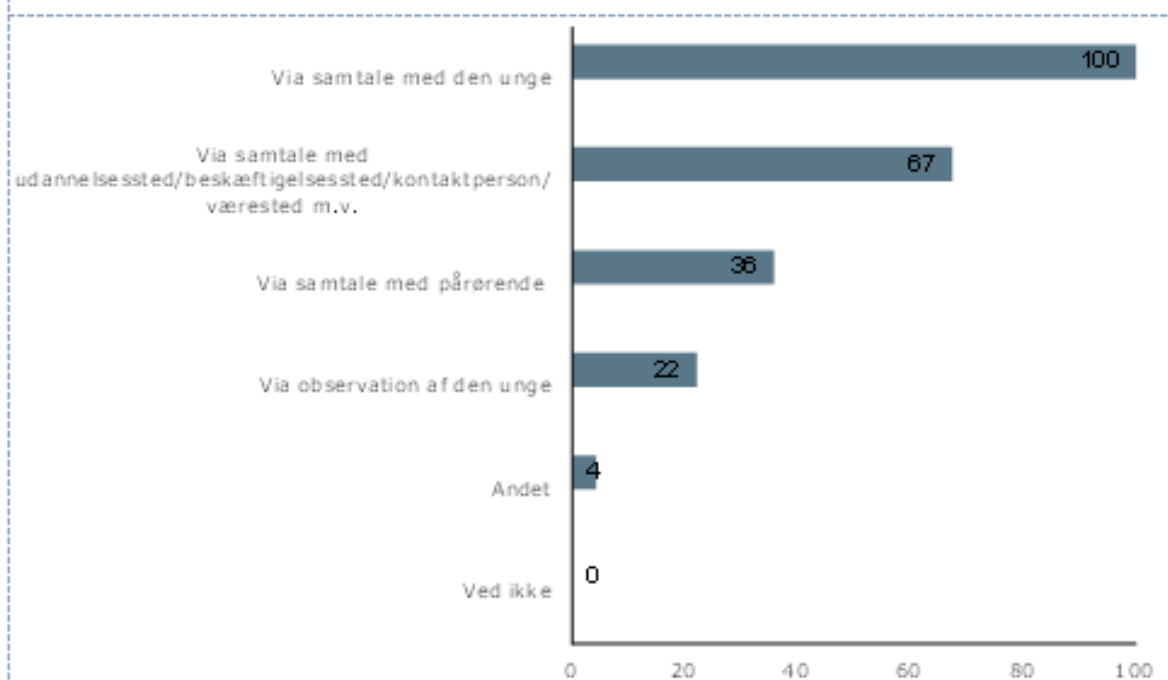
Figur 5.10 Hvordan sikrer kommunerne sig, at det personrettede tilsyn gennemføres? (Angivet i procent)

Inddragelse af den unge

Kommunen skal i henhold til serviceloven § 148 i forbindelse med de to årlige tilsynsbesøg tale med barnet eller den unge. Alle kommuner oplyser i overensstemmelse hermed, at de via samtale med den unge sikrer sig, at dennes holdning kommer frem i forbindelse med det personrettede tilsyn. Hertil kommer, at to tredjedele af kommunerne også sikrer sig dette via en samtale med fagpersoner omkring den unges uddannelsessted, beskæftigelsessted, værested og/eller fast kontaktperson, se figur 5.11.

Figur 5.11 Hvordan sikrer kommunen sig, at den unges holdning kommer frem i forbindelse med det personrettede tilsyn? (Angivet i procent)

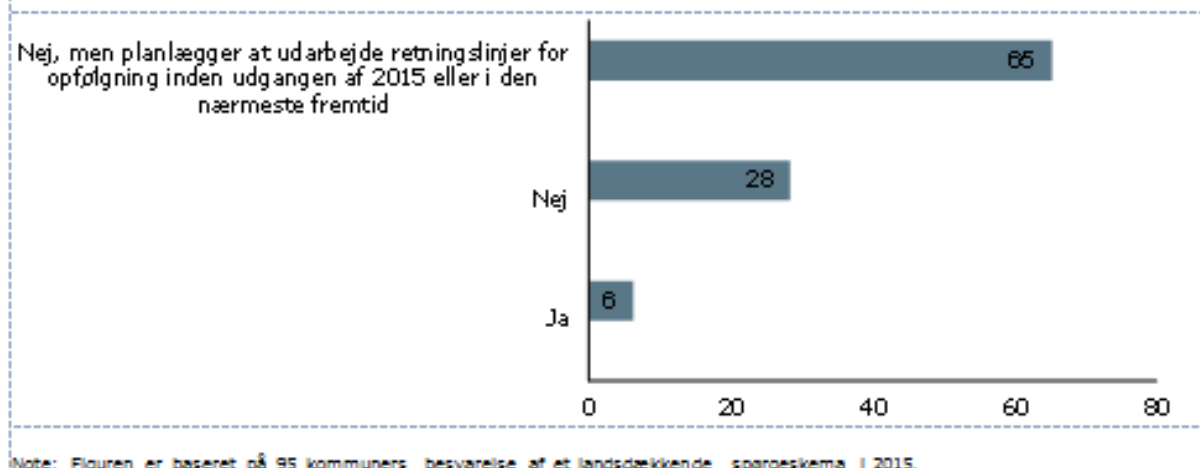

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

5.3.2 Opfølgning på tilsynsbesøg

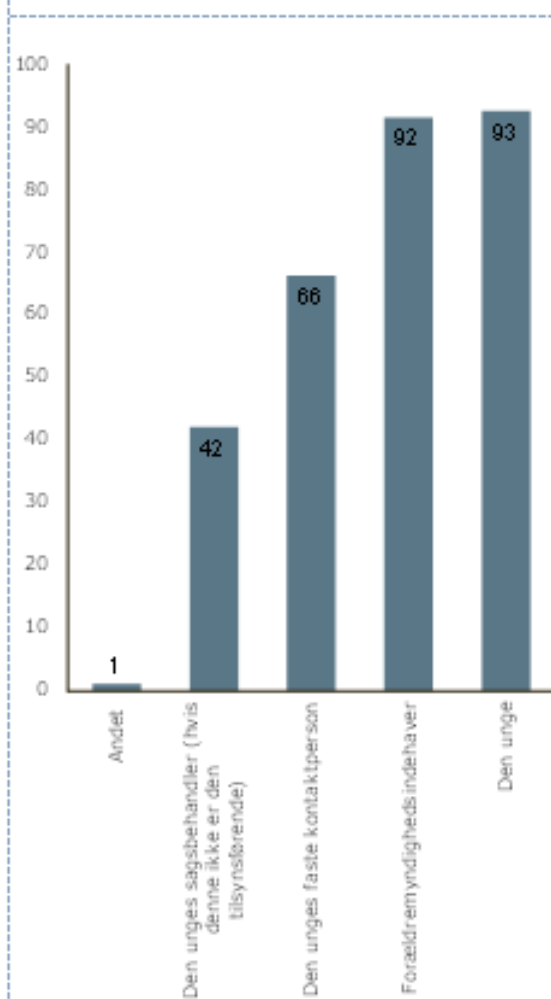
Kommunerne er også blevet stillet et par spørgsmål om deres opfølgning på personrettede tilsyn. Kun et mindre antal kommuner har retningslinjer for, hvordan der følges op på det personrettede tilsyn, men mange planlægger at udarbejde disse i den nærmeste fremtid, se figur 5.12.

Figur 5.12 Hvor mange kommuner har skriftlige retningslinjer for, hvordan der følges op på personrettede tilsynsbesøg? (Angivet i procent)

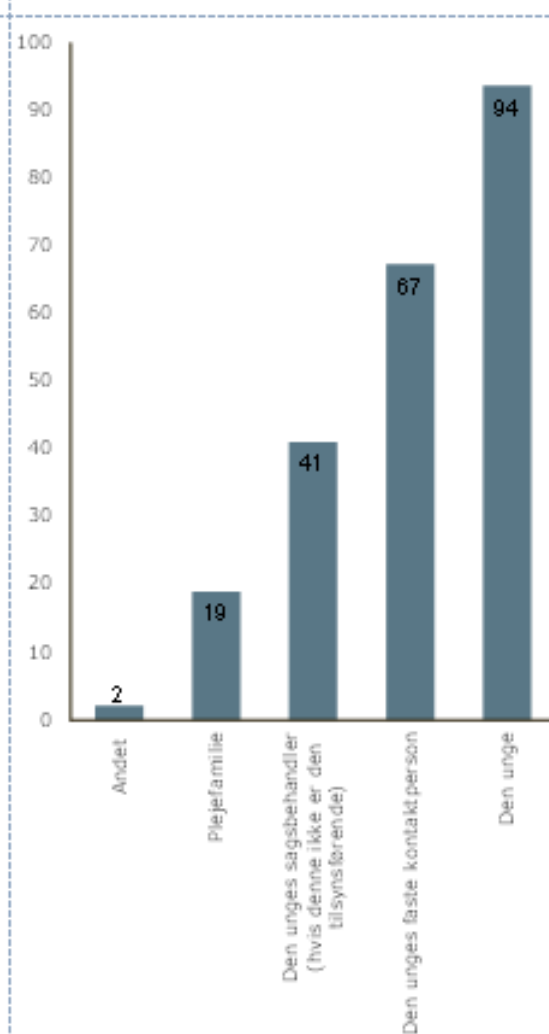
Ud over at oplyse den unge om resultatet fra det personrettede tilsyn oplyser to tredjedele af kommunerne den faste kontaktperson om resultatet fra et personrettede tilsyn, se figur 5.13 og 5.14. Hertil kommer, at de fleste kommuner også orienterer forældremyndighedsindehaver, når den unge er under 18 år.

Figur 5.13 Hvem orienterer kommunerne om resultatet fra et personrettede tilsynsbesøg hos 0-17 årige? (Angivet i procent) (Angivet i procent)

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Figur 5.14 Hvem orienterer kommunerne om resultatet fra et personrettede tilsynsbesøg hos 18-22 årige? (Angivet i procent) (Angivet i procent)

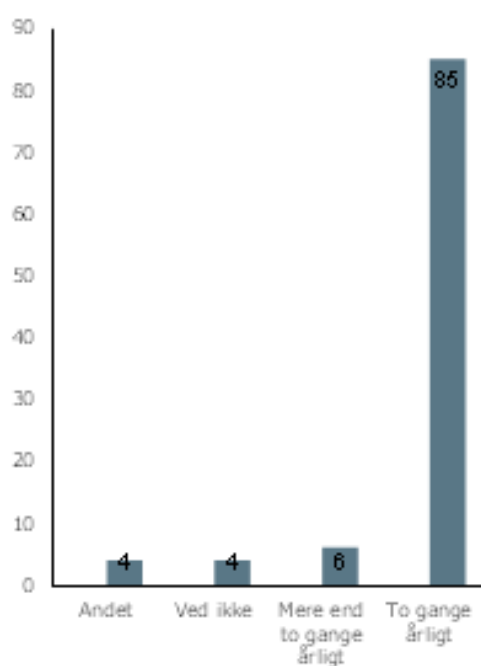
Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Handleplaner

Ved anbringelse på eget værelse – og uden for hjemmet generelt – skal kommunernes vurdering af indsatsen og behovet for revision af handleplanen ske efter servicelovens § 70 på baggrund af det løbende tilsyn med den unge efter servicelovens § 148, og efter kontakt med forældremyndighedsindehaveren. Kommunerne skal således senest tre måneder efter, at der er iværksat en foranstaltning over for den unge, vurdere, om indsatsen skal ændres, og om handleplanen efter servicelovens § 140, skal revideres.

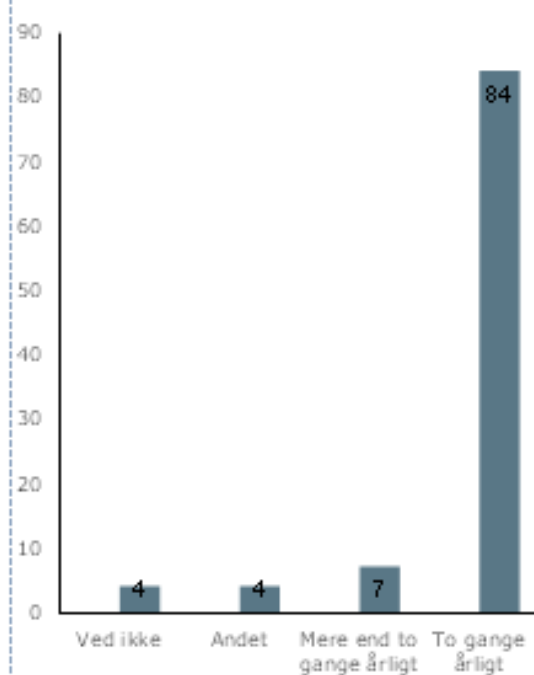
Mere end fire femtedele af kommunerne oplyser, at de foretager en vurdering af, om handleplanen skal revideres to gange årligt. Dette gælder for både unge under 18 år og unge over 18 år, se figur 5.15 og 5.16.

Figur 5.15 Hvor ofte foretager kommunerne en vurdering af om handleplanen skal revideres for 0-17 årige. (Angivet i procent)

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Figur 5.16 Hvor ofte foretager kommunerne en vurdering af om handleplanen skal revideres for 18-22 årige med ophold på eget værelse som led i efterværn (Angivet i procent)

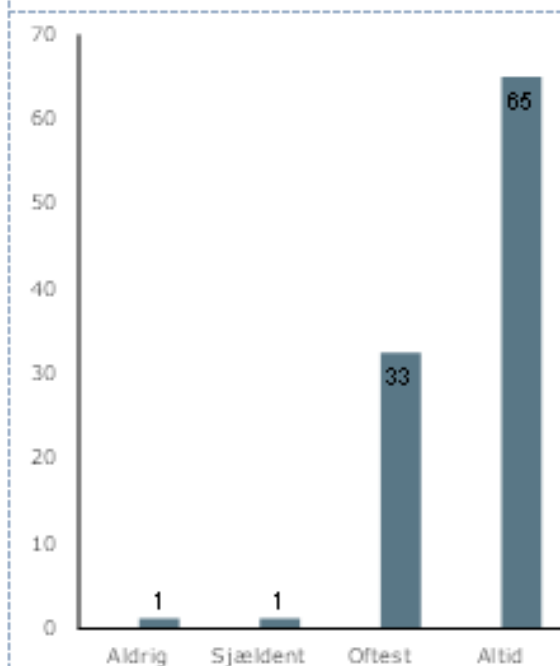

Note: Figuren er baseret på 95 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

5.3.3 Kommunernes kontakt med børn og unge anbragt på eget værelse

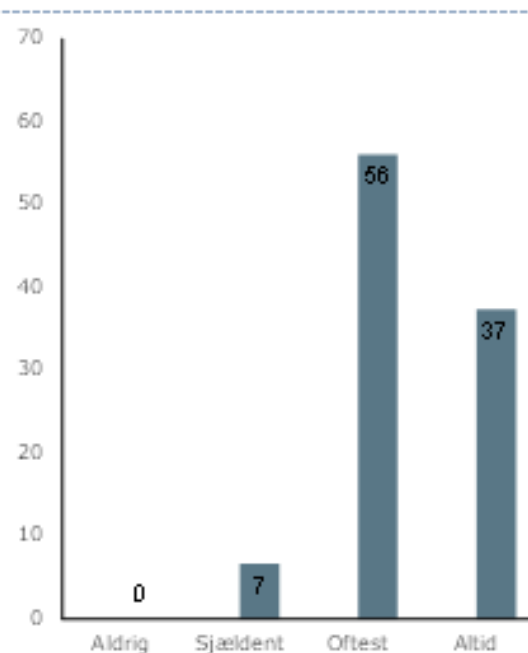
I spørgeskemaundersøgelsen oplyser kommunerne, at de i større omfang kombinerer anbringelser på eget værelse med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige sammenlignet med unge i efterværn. 65 procent af kommunerne kombinerer *altid* anbringelsen med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige. 37 procent af kommunerne oplyser dette blandt de unge i efterværn. 33 procent af kommunerne kombinerer *ofte* anbringelsen med øvrige støtteforanstaltninger blandt 0-17 årige. 56 procent af kommunerne oplyser dette blandt de unge i efterværn, se figur 5.17. og 5.18.

Figur 5.17 Hvor ofte kombineres anbringelser på eget værelse (0-17 årige) med andre støtteforanstaltninger (efter SEL § 52, stk. 3)

Note: Figuren er baseret på 83 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

Figur 5.18 Hvor ofte kombineres brugen af eget værelse som led i efterværn (18-22 årige) med andre støtteforanstaltninger (efter SEL § 76)

Note: Figuren er baseret på 75 kommuners besvarelse af et landsdækkende spørgeskema i 2015.

5.4 Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse

Ifølge interviewkommunerne har det betydning i forhold til at anbringe unge på eget værelse, at de unge har kontakt til en fast støttekontaktperson, som kan hjælpe de unge i hverdagen. Det har også betydning, nævner kommunerne, at de unge har mulighed for at kontakte eksterne støttekontaktpersoner, som er tilknyttet et lokalt center for anbragte unge. På den måde er de unge, ifølge interviewkommunerne, ikke overladt til sig selv i forhold til at håndtere problemer, men også i forhold til at have en social kontakt til en voksen.

5.4.1 Samarbejdet med individuelle og eksterne støttekontaktpersoner

En forudsætning for at anbringe en ung på eget værelse er, ifølge en kommune, at den unge både får ekstern støtte – og ikke mindst individuel støtte fra en fast støttekontaktperson, som kommer i den unges hjem:

”Egentlig er der rigtig god støtte omkring unge på eget værelse. De bliver tilknyttet en ekstern gruppe bestående af støttekontaktpersoner for udeboende. Støttekontaktpersonerne har mulighed for at komme i de unges hjem, men de unge har også selv mulighed for at opsøge støttekontaktpersonerne. Der er et fast sted, hvor de unge kan få morgenmad, få vasket tøj, få aftensmad, og der er en del fællesarrangementer. Det fungerer som et værested for de unge. Det er en del af støtten til de unge. Det er vigtigt at de har adgang til et netværk, men at de også kan få individuel støtte” (Kolding Kommune).

I forhold til omfanget af den individuelle støtte, uddyber kommunen, at støtten afhænger af den unges behov og problemstillinger:

”Det er meget individuelt. Men typisk er der tale om en pakke med ca. seks timers individuel støtte. Derudover er der også den støtte, der er fælles i værestedet sammen med de andre unge. Men der også kørsel af de unge, hvis de har brug for det” (Kolding Kommune).

5.4.2 Familierådslagning kan understøtte, at de unge får et netværk – både socialt og fagligt

Det er en kommunes opfattelse, at familierådslagning kan støtte op om inddragelse af et netværk for den unge. Det vil sige, at familierådslagningen kan danne grundlag for inddragelse af det sociale netværk og fagpersoner omkring den unge. I denne sammenhæng spiller især støttekontaktpersonen, mener kommunen, en vigtig rolle:

”Familierådslagning er givtigt i forhold til dette, og så er der handleplanen, hvori vi kan fastsætte om støttekontaktpersonen skal være med til at introducere den unge for et netværk. Er det for eksempel en tilflytter til byen, så har vi jo et hav af foreninger og forskellige projekter. Vi skal være

tovholder, men det største arbejde ligger hos støttekontaktpersonen i forhold til at få dem introduceret” (Kolding Kommune).

”De faste støttekontaktpersoner er blandt andet gode til at introducere de unge til andre unge” (Kolding Kommune).

Generelt vigtigt at inddrage alle nødvendige parter ved anbringelser

En kommune nævner, at de i forhold til arbejde tværfaglig generelt har mange samarbejdsparter såsom støttekontaktperson, skole, psykologer, børne- og ungdomspsykiatrisk afdeling og jobcenteret m.fl.

”Det er sagsbehandlernes opgave, at de får indkaldt de rette parter til samtaler omkring den unge, men dette forholder sig ikke anderledes i forhold til unge på eget værelse sammenlignet med unge i andre foranstaltninger” (Kolding Kommune).

5.5 Interviewkommunernes overvejelser om brugen af eget værelse

5.5.1 Handleplanen sætter retning på den unges udvikling fremadrettet

En kommune anvender målsætningerne i den unges handleplan til at sætte en retning i forhold til, hvad der skal ske med den unge fremadrettet og i forhold til at vurdere, om eget værelse i bund og grund er det rigtige valg for den unge. Kommunen nævner, at der sker en bevidst afvejning af målsætningerne fra starten i forhold til, at den unge skal kunne passe sin uddannelse/arbejde, styre sin økonomi og eventuelt håndtere et misbrug:

”Når vi anbringer på eget værelse, udarbejder vi en række konkrete mål for den unge. Det handler om, at hvis den unge skal bo på eget værelse, så skal den unge vise, at han/hun kan leve op til målene. Hvis den unge ikke kan dette, så er det ikke den rette anbringelsesform. Den unge skal kunne passe sin skole og overskue sin økonomi. Altså klare sig selv i det daglige på nogle vigtige punkter. Selvfølgelig alt sammen med støtte” (Lolland Kommune).

Den pågældende kommune uddyber:

”Det er ret ofte, at unge, som er anbragt på eget værelse eller andre steder, har skoleproblemer, så der er det jo målsætninger om, at man hver dag står op og passer sit skoletilbud eller et arbejde. At man tager del i at handle ind og passe sin bolig. Får ryddet op, vasket tøj og sådan nogle ting. At man for eksempel også passer sin misbrugsbehandling” (Lolland Kommune).

Særligt i forhold til, at den unge styrer sin økonomi, nævner kommunen:

"Hvis det ikke fungerer for den unge at styre sin økonomi, kan hele deres verden falde sammen. Det er vigtigt, at man får lavet en aftale med støttekontaktpersonen om, at de får lavet et budget sammen med den unge og lærer dem, at få styr på dette" (Lolland Kommune).

Handleplanen kan være svær at følge, hvis den unge har et misbrug eller ikke føler ejerskab

Kommunen forklarer, at handleplanerne for de unge kan være svære at føre ud i livet. Især hvis den unge har et misbrug, eller hvis den unge ikke føler ejerskab for målsætningerne i handleplanen. I denne sammenhæng, nævner kommunen, at det er vigtigt, at den unge forstår betydningen af målsætningerne i handleplanen:

"Vi kan skrive nok så mange fine målsætninger op for de unge – men hvis de unge ikke selv er med, så kan det være lige godt. Hvis de unge har en adfærd, som ikke er acceptabel, så gør vi dem opmærksom på det. Eksempelvis hvis den unge ryger hash – så spørger vi den unge om: "Hvad er realistisk for dig i forhold til at ryge mindre eller i forhold til at holde helt op? Vi forsøger med andre ord at handle sammen med den unge i etaper. Noget andet er, at handleplanen kan være svær for den unge at læse. De forstår ikke helt, hvad målsætningerne går ud på, og hvad de skal med dem – og så siger de bare: "Hvad skal jeg med handleplanen?" (Lolland Kommune).

Den unges inddragelse og ejerskab kan styrkes ved at involvere netværket

Kommunen forsøger på flere måder at inddrage den unge og at give den unge ejerskab i forhold til, at være anbragt på eget værelse. I denne sammenhæng kan det være nyttigt at inddrage den unges netværk:

"De unge skal altid høres, inden der træffes en afgørelse om, hvad der skal gøres fremover om anbringelse på eget værelse" (Sagsbehandler, Kolding Kommune)

"Ved unge under 18 år holder vi en familierådslagning, når det giver mening, hvor der bliver lavet nogle aftaler om, hvem der støtter omkring den unge, hvis det bliver aktuelt med anbringelse på eget værelse. Så hele netværket kommer med ind, og vi får lagt en fælles plan sammen med den unge. Vi stræber også efter, at den unge herved får et større medansvar og får et større ejerskab. De unge overholder i højere grad de aftaler, som der bliver lavet, hvis de selv har været med til at lave dem" (Sagsbehandler, Kolding Kommune).

"Vi anbringer ikke den unge på eget værelse, hvis den unge ikke ønsker det. Det er i en samtale med den unge, at vi finder ud af, hvad den unge har

behov for, at der skal ske. Altså hvad kan den unge? Herefter kan vi så holde en familierådslagning" (Kolding Kommune).

5.5.2 Det kan være nødvendigt at forcere processen, når unge skal på eget værelse – derfor mere tilsyn

Ifølge en kommune er der ofte behov for et længere dialogforløb med en ung, som skal anbringes på eget værelse. Det gør kommunen af den ene årsag at forberede den unge på at flytte på eget værelse. Det kan, ifølge kommunen, være nødvendigt at forcere processen med den unge, for netop at forberede den unge til at klare sig selv på eget værelse, inden den unge fylder 23 år:

"Den unge er selvfølgelig med ude og se værelset. Inden da har der oftest været en del dialog med den unge om det at flytte på eget værelse. Det kan være svært at anbringe en ung på eget værelse, hvis de ikke vil. De skal være indstillet på det, og de skal være forberedt på, hvad det indebærer - også i forhold til den støtte, de kan få, mens de bor på eget værelse. Vi har også en del unge som er på et opholdssted eller i en plejefamilie, som er voldsomt utrygge ved at komme på eget værelse. Eksempelvis har vi en ung på 19 år, som stadig bor på et opholdssted. Her siger vi til den unge: "Det kan du ikke blive ved med. På et tidspunkt stopper det - og det skal du være forberedt på". I disse tilfælde vil der naturligvis være mere tilsyn med den unge, når den unge flytter ud. Der vil også være skærpet fokus på den unges handleplan i forhold til målsætninger om at klare sig selv. Man kan sige, at vi forcerer processen med de anbragte i forhold til, at de skal kunne klare sig selv i egen bolig, for vi ved, at vi kun har dem, indtil de fylder 23 år" (Lolland Kommune).

Det er kommunens erfaring, at eget værelse er et skridt i retningen af, at der på et tidspunkt - når den unge fylder 23 år - skal gives slip på den unge i forhold til at den unge bevæger sig fra indsats på børne- og ungeområdet til voksenområdet:

"Jeg har erfaringer med forløb på et års tid, hvorefter den unge klarer sig selv. Vi ser på handleplanen og ser på, om alle målene er nået. Men fra at handleplanen er klar til, at den unge er mentalt klar til at slippe os - der kan være langt. Nogle gange har de været "hos os" i så lang tid, at de har svært ved at mestre at klare sig selv - føler de. Jeg har i den sammenhæng holdt familierådslagning med fokus på, hvilken støtte de unge har brug for, når vi slipper dem" (Kolding Kommune).

"Men langt de fleste, vil gerne være fri for os - altså på sigt" (Kolding Kommune).

"Mættet" af kommunens indsats blandt unge, der er i efterværn

En kommune uddyber, at de tit oplever at unge, der er i ophold på eget værelse som led i efterværn, efterhånden bliver "mættet" af indsatsen fra kommunens side:

"Blandt de unge, der er i efterværn, oplever vi tit, at de bliver mættet i forhold til støtten fra kommunen og siger: "Nu må I gerne lige holde jer lidt væk". Eksempelvis en ung der er i gang med 3. år på gymnasiet og overvejer at flytte fra kommunen" (Lolland Kommune).

Generelt flere forventninger til unge, der er anbragt på eget værelse

Generelt, nævner kommunen, at ambitionerne i forhold til målsætningerne for den unge er højere for unge, der anbringes på eget værelse:

"Vi har større ambitioner på de unges vegne i forhold til at passe deres skole og tage ansvar for eget liv og handlinger, når vi anbringer dem på eget værelse. Vi vurderer også, om de unge kan være alene, og om de unge kan gå i seng og stå op til tiden" (Lolland Kommune).

5.5.3 Tilsynet foregår i tæt samarbejde mellem sagsbehandlere og støttekontaktperson, men vigtigt at respektere de unges privatsfære

Personrettede tilsyn foregår – ifølge en kommune – typisk sammen med sagsbehandleren og støttekontaktpersonen. Af og til deltager de eksterne støttekontaktpersoner. Hvis den unge har lyst, foregår tilsynet hjemme hos den unge. Det kan der, ifølge kommunen, være behov for. Men kommunen bemærker også, at det er vigtigt at respektere den unges privatsfære:

"Personrettede tilsyn foregår to gange årligt, hvor der bliver fulgt op på, om handleplanen skal justeres. Det foregår sammen med den unges sagsbehandler og støttekontaktpersonen. Af og til deltager de eksterne støttekontaktpersoner. Det kan foregå hjemme hos den unge, hvis den unge selv synes, der er ryddeligt nok. Men ellers kan det foregå hos de eksterne støttekontaktpersoner. Det drejer sig om at respektere de unges privatsfære. At de unge ikke oplever, at vi maser os på. Det er jo deres hjem. Men det er meget forskelligt. Nogle af de unge elsker at vi kommer hjem til dem og vil gerne vise deres hjem frem, mens andre er mere afvisende. Af og til siger vi også direkte til de unge, at nu kommer vi hjem til dig" (Lolland Kommune).

Tilsynet i samarbejde med de unges forældre og skolen

Ifølge en kommune foregår personrettede tilsyn oftest med inddragelse af flere aktører. Det kan være den unges forældre, den unge selv og efter behov den unges skole:

"Inden jeg skal have et møde med den unge, kontakter jeg forældrene, hvis den unge er under 18 år. Så kontakter jeg også den unge for at høre om, hvordan det går. Den unge har måske en lang skoledag, så det skal passe med, hvornår den unge har fri. Så ser jeg også på handleplanen. Hvis der for eksempel står noget med, at det ikke går så godt i skolen, så indkalder jeg også nogle derfra til opfølgingsmødet" (Kolding Kommune).

"Vi har samtale med den unge som del af opfølgningen, inden vi holder et møde med alle relevante parter. Vi har således en separat samtale med den unge inden mødet, hvor der kan være forældre, nogle fra uddannelsesstedet, støttekontaktpersonen mfl. I den separate samtale sidder vi også i den bolig, som den unge er anbragt i. Der kigger vi også på forholdene omkring den unges værelse og på den unge selv. Hvordan det fremstår som en helhed" (Kolding Kommune).

Tilsynet med den unge skal være helhedsorienteret og målrettet

En kommune anvender en Recoverystjerne for at sikre, at sagsbehandlerne får afdækket alle relevante områder i forbindelse med samtalen med den unge, når der gennemføres personrettede tilsyn:

"I samtalen bruger de en Recoverystjerne, som sikrer, at de kommer rundt om alle relevante emner i samtalen med den unge. De kan også se på udviklingen på denne Recoverystjerne fra gang til gang og spørge den unge om, hvorfor det ser ud, som det ser ud. Det giver et godt udgangspunkt for det efterfølgende opfølgningsmøde" (Kolding Kommune).

Ifølge en kommune kan personrettede tilsyn og i særlig grad ved at inddrage den unge, medvirke til at opfange en del forskellige behov og problemstillinger hos den unge. Kommunen nævner et eksempel på en ung, hvor det viste sig, at den unge både havde et misbrug, gæld og muligvis ADHD:

"Der var en ung, som havde svært ved at komme op om morgenen og gå i skole. Vi blev ved med at fortælle ham, at det drejede sig om hans fremtid. Pludselig fortæller han os, at han har et hash-misbrug. Det anede vi overhovedet ikke. Vi fik så specificeret i hans handleplan, at han skulle trappe ned – altså en konkret aftale med ham om, hvor mange gange han må ryge om ugen. Men det spreder sig om ringe i vandet – for så viser det sig, at han også havde en hash-gæld og så var vi nødt til at se på hans økonomi. Han fortæller så også, at han ryger hash på grund af en indre uro. Derfor fortæller vi ham, at det nok er en god idé, at han afklares i forhold til, om han har ADHD. Så på den måde kan det personrettede tilsyn åbne op for rigtig mange ting i forhold til den unge" (Lolland Kommune).

Kommunen med de uledsagede unge nævner, at der på flere måder er tale om en anden type sager. Men den helhedsorienterede indsats er den samme som med andre anbragte unge:

"Som sagt henter vi de unge på asylcentret og kører dem ud til det sted, hvor de skal bo. Ca. en til to uger efter har vi en samtale med dem. Der er rigtig mange ting, der skal falde på plads i forhold til de unges første tid på værelset. Der er både mødet med pædagogerne og opstarten på skolen. Efter tre måneder har vi en ny samtale med de unge i forhold til at følge op. Vi oplever lidt, at der er mere kontakt med de unge i den første tid. Der kan også være noget i forhold til at komme til eksempelvis tandlægen og få

oprettet en bankkonto. Der er mange ting, der skal tages stilling til, og det er også noget, der fylder meget i den unges handleplan – ikke mindst de unges baggrund, herunder deres oplevelser fra at flygte. På den måde er der tale om nogle helt andre typer sager” (Aarhus Kommune).

5.5.4 Opfølgingsmøder er forbundet med fleksibilitet

Som udgangspunkt nævner en kommune, at det er normal praksis, at der gennemføres et opfølgingsmøde, hvis eksempelvis støttekontaktpersonen eller den unge selv vurderer, at der er behov for det. Ifølge kommunen er opfølgingsmøderne generelt forbundet med en vis fleksibilitet:

”Hvis vi hører et eller andet fra kontaktpersonen, eller den unge gerne vil følge op, så laver vi et opfølgingsmøde. Vi tager simpelthen ud med handleplanen og taler om, hvad der skal ske. Det kan også være i forbindelse med at se, om en foranstaltning virker – eller om der er behov for ændringer” (Kolding Kommune).

Hyppigere opfølgingsmøder, når den unge har et misbrug

Ifølge kommunen kan der være behov for at gennemføre hyppigere opfølgingsmøder i forbindelse med unge med misbrug:

”De er minimum ude og lave opfølgning og tilsyn hvert halve år, men det kan også forekomme hyppigere, da hyppigheden afhænger af, om de fra starten tænker, at der i forhold til den unges problematikker er behov for hyppigere opfølgning, eller de bliver kontaktet af den faste støttekontaktperson. Det kan også skyldes en underretning, som gør sagsbehandleren opmærksom på, at her er der behov for et opfølgingsmøde” (Kolding Kommune).

”Det er meget individuelt. For eksempel hvis jeg har en ung, som har et misbrugsproblem, så følger jeg op lidt hyppigere. I tilfælde som disse er det vigtigt at inddrage misbrugscentret med henblik på at udarbejde en fælles plan” (Kolding Kommune).

5.5.5 Eget værelse er populært, men kræver en grundig vurdering af de unges egnethed fra kommunens side

Ifølge en kommune er eget værelse populært blandt de unge. Men kommunen er opmærksom på at lave en grundig vurdering af, om den unge er egnede. Det vil sige, om den unge eksempelvis ikke er tilstrækkelig moden.

”De unge vil rigtig gerne anbringes på eget værelse alle sammen. Hvis der altså er tryghed og stabilitet omkring den unge via en fast støttekontaktperson” (Kolding Kommune).

"Hvis de unge helt selv fik lov til at bestemme, så havde vi mange flere, som boede på konkret godkendte værelser. Men nogle gange vurderer vi, at det ikke er forsvarligt, og at der skal arbejdes anderledes med den unge" (Kolding Kommune).

I nogle tilfælde, bemærker kommunen, at det kan være nødvendigt at tale de unge til fornuft, netop fordi de unge selv er af den opfattelse, at de kan "klare hele verden", som kommunen beskriver det:

"Som regel kan man også i tilfælde, hvor der kommer en ung ind og siger: "Jeg vil bo på eget værelse!" Og man tænker, at det er urealistisk, så kan man som regel godt nå ind til dem. Have en snak med dem om, at så flytter "aben" bare med. Hvis der for eksempel er et misbrugsproblem. Man kan som regel godt snakke dem til fornuft, men de tror nogle gange, at de kan klare hele verden, og så er den socialfaglige vurdering rigtig vigtig." (Kolding Kommune)

Kommunen oplever i nogle tilfælde, at de unge ikke opfatter eget værelse som en anbringelse. Samtidig erfarer kommunen ofte, at de unge har en "fornuftig" tilgang til at bo på eget værelse:

"De kan ikke bare komme ud at bo på eget værelse, for det er faktisk også en anbringelse. Man kan ikke bo på eget værelse, hvis man er under 18 år uden, at det er en anbringelse. Og det er de unge lidt uforstående overfor" (Kolding Kommune).

"De unges ønsker er meget fornuftige. De ønsker for eksempel heller ikke at bo i en hashbule. De er også meget realistiske med deres økonomi, så de også har noget at leve af, når de selv skal betale huslejen. Og de ved også godt, at de ikke bare har frit valg på alle hylder. Det er et valg mellem det, som vi har" (Kolding Kommune).

6 De unges oplevelse af at bo på eget værelse

Resumé

Dette kapitel handler om de unges oplevelse af at bo på eget værelse. For nogle af de unge drejer det sig om værelse på kollegium, egen lejlighed eller i et bofællesskab med andre unge. Kapitlet bygger på interview med otte unge fra tre kommuner.

For næsten alle de interviewede unge, er det kendetegnende at det at flytte på eget værelse, har været en forholdsmæssig lang proces. Og for de fleste unge, nævner de selv, en hård proces. Selve beslutningen har de unge typisk truffet sammen med deres sagsbehandler, støttekontaktperson og pædagogerne på det tidligere anbringelsessted. Beslutningen, fortæller de unge, har i starten været forbundet med en vis angst og nervøsitet i forhold til, om de unge kunne klare at bo alene i egen bolig. Disse følelser, nævner de unge, blev senere i forbindelse med selve indflytningen i egen bolig afløst af en følelse af frihed og glæde. Især fordi de unge oplevede, at de nu havde mulighed for at "gøre hvad der passer dem". Dog fortæller alle de unge, at de hurtigt fandt ud, hvad det egentligt indebærer at bo alene. Nemlig at tage det fulde ansvar for sig selv i forhold til at få hverdagen til at fungere. I denne forbindelse fortæller de unge, at de faktisk kom i tvivl, om de kunne klare at bo i egen bolig. Enkelte af de unge fortæller, at de fortrød, at de flyttede. Med hjælp fra støttekontaktpersonen er det en fælles oplevelse for de unge, at de alligevel blev boende og med deres egne ord "tog sig sammen". På interviewtidspunktet fortæller de unge samstemmigt, at de efterhånden har lært at tage ansvar. For de unge har det med andre ord været en øjenåbner at flytte i egen bolig i forhold til at erkende, hvad det vil sige at klare sig selv. Ingen af de unge fortryder således i dag, at de valgte at flytte i egen bolig.

For alle de unge, der er interviewet, drejer det sig i mere eller mindre omfang om, at de skal lære at håndtere praktiske gøremål og økonomien i hverdagen. For nogle af de unge virker det ret naturligt, mens det for andre af de unge er en større udfordring. Generelt er det en stor hjælp, fortæller de unge, at støttekontaktpersonen kigger forbi og på den måde konkret følger op. Det betyder, fortæller de unge, at de ikke oplever, at de står alene i forhold til at bygge en velfungerende hverdag op.

Flere af de unge fortæller, at det har betydning, at de har fået et nyt socialt netværk i forbindelse med, at de har fået deres eget sted. Eksempelvis med andre anbragte unge i det lokale Center. Derudover har flere af de unge venner fra skolen og arbejdet. En del af de unge fortæller også, at de har holdt fast i venner fra før, de blev anbragt. Generelt er de unge faldet til i de nye omgivelser i forbindelse med at blive anbragt og få deres eget sted. Dog fortæller en del af de unge, at de af og til kan føle sig ensomme. I denne sammenhæng fortæller de unge, at de er opmærksomme på, at være opsøgende i forhold til at møde andre unge – som eksempelvis også er anbragte.

Ifølge de unge har det stor betydning, at de har en tæt og regelmæssig kontakt til støttekontaktpersonen og til dels til de eksterne støttekontaktpersoner tilknyttet det lokale Center. Næsten alle de unge beskriver støttekontaktpersonen som en livline. For alle de interviewede unge, har støttekontaktpersonen en særlig betydning i forhold at få hverdagen til at fungere. De unge fortæller, at det især er støttekontaktpersonen, som de kontakter, hvis de har brug for at mødes med nogen blot for at tale, eller hvis de unge har konkrete problemer, som de har brug for hjælp til.

For alle de unge virker sagsbehandleren mere perifer. Dog er de unge bevidste om, at sagsbehandleren er vigtig i forhold til, at de lever op til at nå målsætningerne i handleplanen. I denne sammenhæng nævner de unge, at det har betydning for dem, at handleplanen er udarbejdet med inddragelse af dem selv, sagsbehandleren og støttekontaktpersonen og i nogle tilfælde familien. Flere af de unge nævner, at de ikke er glade for deres handleplan. Interviewene viser, at det kan hænge sammen med, at de unge bliver konfronteret med områder i deres tilværelser, hvor sagsbehandleren har påpeget, at der er et forbedringspotentiale for den unge i forhold til at komme videre. Eksempelvis at de unge skal passe deres skolegang, at de unge skal blive bedre til at styre deres økonomi, eller at de unge skal gøre en større indsats for at bygge et netværk op. Enkelte af de unge nævner ligeledes, at de er opmærksomme på, at de efter det 23. år, ikke kan forvente at få det samme omfang af støtte, som de får i dag.

Det har også betydning for de unge, at de har fået et bedre forhold til deres forældre og familien generelt, efter at de er flyttet i egen bolig. De unge fortæller, at de bedre kan håndtere kontakten til familien, særligt fordi de unge kan holde en vis afstand til deres forældre. På den måde undgår de unge, som de selv fortæller, at der opstår konflikter.

6.1 Beslutningen om at bo på eget værelse og de unges oplevelse af overgangen

Seks af de unge fortæller, at de har været med til at beslutte om, de skulle flytte på eget værelse, og hvilket type værelse de kunne tænke sig. To af de unge fortæller, at de ikke havde indflydelse på, at de skulle flytte på eget værelse og værelsestype. Begge unge er dog i dag tilfredse med, at være anbragt på eget værelse. De to unge er begge uledsagede unge.

6.1.1 At vænne sig til tanken om at flytte på eget værelse

En ung fortæller, at han i starten skulle vænne sig til tanken om at flytte på eget værelse efter flere år på et opholdssted. Ifølge den unge gik det hurtigt med at finde et værelse og flytte ind. Samlet set fortæller den unge, at overgangen fra opholdsstedet til eget værelse foregik uden nævneværdige problemer:

"Vi havde nogle samtaler, da jeg boede på opholdsstedet, om jeg havde lyst til at flytte på eget værelse. Så faldt jeg over dette værelse, og vi fik talt med udlejer og lavet en kontrakt, og så flyttede jeg derud. Det var nogle tanker, som jeg havde gjort mig i ca. ½ år, inden jeg flyttede, men jeg tror,

at jeg først skulle vænne mig til tanken om at flytte på eget værelse. Jeg måtte bestemme alt, bare jeg havde råd til at bo der. Jeg fik så meget hjælp fra dem på opholdsstedet, som jeg havde brug for i forhold til at finde ud af, om det var det rigtige sted" (Ung fyr, 18 år).

Den unge fortæller, at han efterhånden er faldet godt til det nye sted. Det havde ikke den store betydning, hvor værelset lå. Det kan irritere ham, at de er mange om at benytte fællesfaciliteterne som toiletter/badeværelser/køkken, og særligt at nogle af de unge ikke gør rent efter sig selv. Den unge er dog først og fremmest glad for at have fået et "hjem":

"Der var ikke så mange værelser at vælge i mellem, men det betød heller ikke så meget. Heller ikke hvor værelset skulle ligge. Værelset ligger et stykke ude, men det gjorde opholdsstedet også. Så jeg har altid været vant til at tage det offentlige eller at cykle. Det er en privat ejendom, hvor der er flere værelser. Jeg har mit eget værelse og deler køkkenet og toilet/bad med de andre, der bor der. Jeg synes, de sviner en del lige for tiden. Vi er ret mange om at bruge køkkenet og toiletterne/badeværelserne, og der er nogle af de andre, der ikke kan finde ud af at gøre rent efter sig. Det er ret træls. Tidligere på opholdsstedet var vi også fælles om toiletter/badeværelser, men den gang var vi ikke så mange. Men det vænner man sig til. Det er nok det eneste, jeg synes er dårligt. Jeg taler med næste alle de andre, men der er jo altid nogen, som man taler mere med" (Ung fyr, 18 år).

"For mig handler det om at have et hjem – et fristed, hvor jeg kan være mig selv. Jeg har ligesom mine egne regler, og der er ikke nogen, der bestemmer, hvad jeg skal lave af mad, eller hvornår jeg skal gå seng. Jeg bestemmer næsten alt selv. Det er meget fint" (Ung fyr, 18 år).

6.1.2 For de unge kan eget værelse være forbundet med at tage mere ansvar for sig selv

En anden ung har boet flere forskellige steder, inden hun flyttede på eget værelse i form af en lejlighed. Hun startede med at bo på et opholdssted. Herefter flyttede hun i en lejlighed med beboerstøtte. Den unge fortæller, at det var for tidligt for hende at flytte alene, og at hun ikke brød sig om at have en beboerstøtte koblet til lejligheden, så derfor flyttede hun hjem til sin mor. Det gik dog ikke at bo sammen med moren, hvilket betød, at hun igen flyttede på eget værelse. Denne gang med succes, som hun selv beskriver det.

For den unge havde det betydning, at beslutningen om at bo på eget værelse hurtigt blev til virkelighed – især på grund af et anstrengt forhold til moren. Det var støttekontaktpersonen som foreslog, at den unge flyttede på eget værelse. Herefter blev

det aftalt nærmere med den unges sagsbehandler. For den unge er det rart, at lejligheden ligger centralt i byen og tæt på skolen:

"Jeg følte, at jeg var klar til at klare mig selv. Desuden gik det ikke så godt derhjemme med min mor. Vi kom tit op at skændes og så gik vores forhold helt ned. Min støttekontaktperson spurgte, om jeg var interesseret i at prøve igen med eget værelse. Det blev så aftalt nærmere med min sagsbehandler. Det gik ret hurtigt. Det var dejligt. At jeg kunne sige nu er det nu, og så var det muligt for mig at få en lejlighed. Det er rart at lejligheden ligger centralt og tæt på alt – især min skole" (Ung pige, 17 år).

Den unge fortæller, at overgangen til at bo alene i lejligheden ikke har været nem. Det er som om, nævner den unge, at hun har skullet vænne sig til at være alene sammenlignet med at være på opholdsstedet, hvor der altid var andre unge – på både godt og ondt. I dag går det bedre. Den unge har med tiden ændret syn på sig selv. Hun beskriver, at hun ikke længere er "hende" fra opholdsstedet. Men en ung pige, som bor i egen lejlighed, og som har lært at tage ansvar. Det er en udvikling, som ifølge den unge, er foregået med støtte fra en psykolog og støttekontaktpersonen:

"Det er meget anderledes at bo i lejligheden end på opholdsstedet. Jeg skulle vænne mig til det i starten. På opholdsstedet var der hele tiden larm og en masse andre mennesker. Det var faktisk lidt svært til at begynde med. Jeg skulle finde ud af, hvem jeg er. Jeg har altid været "hende" fra opholdsstedet. Efter jeg er flyttet i lejligheden, oplever jeg, at jeg skal tage mig mere sammen. Altså få mere styr på mit liv. Det var mærkeligt. Det går meget bedre i dag. Jeg synes selv, at jeg har fået styr på mit liv, og jeg kan bedre tage ansvar. Jeg har fået hjælp fra en psykolog og min støttekontaktperson, hvilket har været godt. Jeg kan altid ringe eller skrive til min støttekontaktperson" (Ung pige på eget værelse, 17 år).

"Jeg føler mig fri i lejligheden – før boede jeg i en lejlighed med en beboerstøtte, men det var ikke rart. Jeg kunne ikke rigtig være mig selv" (Ung pige, 17 år).

6.1.3 Ifølge de unge kan der være behov for at blive skubbet til, hvis man overvejer eget værelse

En ung på 20 år fortæller, at hun i en forholdsmæssig sen alder tog en endelig beslutning om at flytte på eget værelse i form af en lejlighed. Egentligt var det ikke hendes egen beslutning, men nærmere nogle overvejelser fra pædagogernes side på opholdsstedet. Pædagogerne mente, at det var på tide, at hun fandt et andet sted at bo, efter hun havde afsluttet gymnasiet. Den unge har på en måde følt et mindre pres i forhold til at flytte fra opholdsstedet. Samtidig erkender hun, at det var den rigtige beslutning. Det har tiden også vist, ifølge den unge:

"Da jeg var 16-17 år tænkte jeg, at det kunne være rart at have sit eget. Men da så tiden nærmede sig, så tænkte jeg alligevel – tør jeg? Jeg havde lige brug for et lille skub. Og det var faktisk ikke så skræmmende, som jeg troede. Pædagogerne sagde til mig, at jeg var både gammel og moden nok til at bo alene. Grunden til at jeg kunne blive boende på opholdsstedet, skyldes især, at så kunne jeg afslutte gymnasiet" (Ung pige, 20 år).

"På en måde synes jeg ikke rigtig, at jeg havde et valg. Jeg ville ikke flytte hjem til min far, så jeg begyndte at lede efter et eget værelse, og så faldt jeg over den lejlighed, som jeg bor i nu. Pædagogerne på opholdsstedet hjalp mig også med at finde lejligheden og med at lave en lejekontrakt. Det er en fin lejlighed, og jeg er glad for den, men der er lidt langt til mit arbejde. Jeg kan huske, at pædagogerne spurgte, om jeg var klar til at bo i det her boligområde, hvor lejligheden ligger, fordi der tidligere har boet en del skumle typer. Men det er gået fint, og jeg følger mig tryk. Der er heldigvis ikke langt ind til byen. Jeg tror, der er ca. fire kilometer, det er okay, når jeg skal handle ind" (Ung pige på eget værelse, 20 år).

6.1.4 For nogle af de unge starter det "virkelige liv" på eget værelse

I tråd med de andre unge beskriver en ung på 17 år, at det at komme på eget værelse handler om det "virkelige liv". En ny tilværelse, som ifølge den unge, er forbundet med meget frihed, hvilket passer ham fint. Han er dog opmærksom på, at der også er begrænsninger i forhold til at administrere friheden på eget værelse. Eksempelvis at han husker at tage hensyn til de andre unge, som bor på kollegiet. Derudover nævner den unge også, at han skal vænne sig til at være alene:

"Da jeg flyttede fra min plejefamilie, kom jeg ud i det virkelige liv. Det kan være hårdt, men det er også dejligt. Altså – der er ingen, der siger, at nu skal du gøre ditten og datten. Jeg bestemmer selv, hvornår jeg vil gøre tingene. Jeg skal selvfølgelig ikke alt for sent i seng eller begynde at rydde op midt om natten. Men jeg kan selv vælge, hvad jeg vil have til aftensmad, hvornår jeg vil spise, og hvornår jeg skal være hjemme. Det er luksus!" (Ung fyr, 17 år).

"Jeg er ekstremt glad for at bo her. Selvfølgelig kan det blive lidt kedeligt at bo alene. Jeg har ikke problemer med at lejligheden ligger et godt stykke fra byen, for det er et meget roligt område. Der er faktisk kun den larm, som jeg selv laver. Så kan man altid få nogle venner på besøg og spille høj musik. Men så skal man selvfølgelig tage hensyn til naboerne, men de er også unge" (Ung fyr, 17 år).

En af de andre unge beskriver oplevelsen af at have sit eget hjem for første gang. Det har især betydning for hende, at hun kan bestemme over sit eget hjem, og at hun selv har været med til at indrette lejligheden:

"Det er dejligt at kunne komme hjem og at der er ro – og at jeg kan være mig selv. Det er mit hjem – det er mig, der bestemmer – og kun mig. Jeg ved, hvordan tingene skal være. Det er mit sted og mine ting. Og det er rart at være her. Alt omkring mig i lejligheden har med mig at gøre – det er ikke andres ting. Jeg var med min støttekontaktperson og købe ting til lejligheden. Det var rart" (Ung pige, 16 år)."

6.1.5 Eget værelse er et godt alternativ, hvis man behov for at være alene

En ung pige på 16 år har fra starten været ret afklaret med at bo på eget værelse gerne i form af en lejlighed. Grundet problemer med sin mor ville hun gerne flytte hjemmefra. Hun havde dog hverken lyst til at bo hos en plejefamilie, sin far, på kollegieværelse eller generelt sammen med andre. Derfor var egen lejlighed et oplagt valg for hende:

"Jeg havde ikke lyst til at bo hos en plejefamilie. De virker som en erstatning, men jeg har jo min mor og far. Jeg ville heller ikke flytte ind hos min far, fordi han bor så langt væk, og så skulle jeg starte forfra med at finde venner. Jeg har mange venner her, som jeg gerne vil holde fast i" (Ung pige, 16 år).

"Det er helt fint med mig. Det er bedre end at bo derhjemme. Der er selvfølgelig fordele og ulemper – som der er med alle ting. Det var mig selv, der valgte at bo på eget værelse, fordi det ikke gik så godt med at bo med min mor. Jeg vil hellere bo på eget værelse end på kollegium, fordi værelserne er meget mindre, og der er mange mennesker – og jeg vil bare gerne have noget ro. Så det var fint med at få egen lejlighed" (Ung pige, 16 år).

For en ung fyr på 17 år har det også været et kardinalpunkt i forbindelse med at tage en beslutning om at bo på eget værelse, at han kunne få en bolig helt for sig selv. Det vil sige, at han hverken havde lyst til at bo hos en plejefamilie eller på kollegium. I dag er han rigtig glad for at bo alene i lejligheden. Han nævner især, at han nyder friheden og selvstændigheden. Det er også, ifølge den unge, rart, at lejligheden ligger centralt i forhold til byen og den skole, hvor han går. Den unge nævner også, at det er betryggende, at han kan kontakte sin støttekontaktperson, hvis der opstår situationer, som han selv har svært ved at håndtere. Eksempelvis problemer med naboerne:

"Jeg sagde, at det helst skulle være eget værelse og ikke kollegium eller plejefamilie. Jeg synes, der er for mange andre unge på et kollegium. Der er ikke så mange mennesker, der hvor jeg bor nu. Det er noget af det bedste,

der er sket. Det er dejligt befriende at være alene. Jeg kan godt lide at lave mad. Det synes jeg er noget af det fedeste. Der er ikke nogen forældre, der siger noget – man bestemmer over sig selv. Det eneste, der er dårligt er min underbo, som synes, at jeg larmer. Han bankede tit i loftet. Så blev jeg nødt til at kontakte min støttekontaktperson, som så har talt med viceværten. De sidste par dage har der ikke været noget. Min overbo taler jeg rigtig godt med. Det er et ældre ægtepar” (Unge fyr, 17 år).

”Jeg kan godt lide, at lejligheden er stor, så falder jeg ikke over mine ting. Jeg havde nok forventet noget, der var mindre. Jeg er glad for, at den hverken ligger i byen, men heller ikke for langt fra byen. Så ligger den også tæt på min skole” (Ung fyr, 17 år).

6.2 De unges overvejelser om fordele og ulemper ved at bo på eget værelse

6.2.1 Større erkendelse om at tage ansvar for sin tilværelse

En ung pige på 17 år fortæller, at det som udgangspunkt har betydet en positiv udvikling i hendes tilværelse, at hun er flyttet i egen lejlighed. Hun understreger blandt andet, at hun med tiden er blevet mere ansvarsbevidst og selvstændig i forhold til at håndtere forskellige praktiske gøremål i hverdagen. For eksempel oprydning, indkøb og opvask. Faktiske er det noget, fortæller hun, som hun i dag sætter pris på og holder af. Hendes betragtninger af hverdagen skal ses i modsætning til, hvordan det var til at starte med, da hun flyttede i egen lejlighed. Dengang var hun næsten lige flyttet fra et opholdssted og var ikke vant til at tage vare på hverdagens praktiske gøremål. Hun har dog erkendt, at det er op til hende, hvis hun gerne vil have en hverdag, som fungerer så optimalt som overhovedet muligt. Især set i lyset af, at hun snart fylder 18 år og derfor har hun en idé om, at hun ikke kan forvente at få så meget hjælp, som hun gør i dag.

”Det har betydet meget for mig, at jeg har fået min egen lejlighed. Før var jeg vant til at andre folk gjorde alt for mig. At der blev lavet mad til mig. Nu er der ingen, der kommer og laver mad og vasker op. Det var både meget mærkeligt og svært i starten. I starten lod jeg bare tingene være. Jeg var ligeglad med, hvordan det så ud i lejligheden, men så sagde jeg til mig selv: ”Nej, jeg bliver nødt til at gøre noget! Hvis jeg ikke selv gør noget, så er der ingen, der gør noget. Så jeg må indrømme, i starten var jeg ret doven, men i dag elsker jeg at komme hjem og rydde op og vaske op. Jeg synes også, at det går bedre med at komme op om morgenen og gå i skole. Jeg vil gerne gøre det godt i skolen, så jeg kan blive til noget” (Unge pige, 17 år).

”På flere måder har det gjort en stor forskel, at jeg er flyttet i lejlighed. Jeg er blevet en helt anden person. Det er fedt nok at begynde at se, at livet ikke længere er en leg, men at livet skal tages mere alvorligt. Og at jeg skal tage mig sammen. Det er nogle tanker, der er kommet, fordi jeg i dag skal

lære at stå på egne ben. Når jeg fylder 18 år, får jeg ikke så meget hjælp, som jeg gør nu" (Ung pige, 17 år).

6.2.2 Styrket selvopfattelse, fordi man er lidt mere som de andre unge

Enkelte af de unge nævner, at de har fået en styrket selvopfattelse efter, at de er flyttet på eget værelse i form af en lejlighed eller kollegieværelse. En af de unge fortæller, at hun tidligere har følt sig som en taber, når hun fortalte om, at hun boede på et opholdssted. I dag er hun stolt af at sige til venner og bekendte, at hun bor i egen lejlighed – lidt ligesom mange andre unge

"Tidligere da jeg sagde, at jeg boede på et opholdssted, kunne jeg godt føle mig som en taber. Derfor sagde jeg det heller ikke til så mange. Nu hvor jeg bor i lejlighed, så er jeg lidt mere stolt af at sige, hvor jeg bor. Hvis jeg sagde, at jeg boede på et opholdssted, så vil folk nok tænke, at jeg var psykopat. Jeg har hørt flere spørge, om der var noget i vejen med mig. Og så pressede de mig for at få at vide, hvorfor jeg boede på opholdsstedet. I dag er det lige omvendt. Nu siger de: "Hold da op, hvor er det fedt". Jeg har måske fortalt dem, at jeg en gang har boet på et opholdssted. Så kunne det godt være, at de så noget i mig, at jeg i dag kan klare at bo alene i en lejlighed. Jeg har tidligere været ret aggressiv. Men det er jeg ikke mere. Det er også noget mine venner siger til mig. Det kan de godt lide. De synes også, at det er godt at jeg har fået en lejlighed og at jeg kommer mere ud" (Ung pige, 17 år).

6.2.3 Man skal være klar til at flytte på eget værelse

Flere af de unge fremhæver i interviewene vigtigheden af, at man skal være klar til at flytte på eget værelse. Overvejelserne om man som ung er klar eller ej til at flytte på eget værelse, er noget, som de unge drøfter med eksempelvis deres sagsbehandler, deres støttekontaktperson og pædagogerne på det tidligere anbringelsessted. De unge er opmærksomme på konsekvenserne ved ikke være klar til at bo på eget værelse. Eksempelvis hvis man føler sig ensom og begynder at drikke, som en af de unge nævner:

"Du skal kun gribe muligheden for at bo på eget værelse, hvis du er klar til det. Ellers ender det galt. Det endte rigtig galt for mig første gang. Det var lige efter opholdsstedet, hvor jeg fik en lejlighed. Men den gang begyndte jeg at drikke meget, fordi at det var for hårdt for mig at bo alene" (Ung pige, 17 år).

En anden af de unge fortæller, at han måske alligevel ikke var klar til at flytte på eget værelse. Det er først nu efter ca. to måneder, at det er ved at gå op for ham, hvad det indebærer. Selvom det til tider er hårdt at bo på eget værelse, eksempelvis i forhold til at

administrere sin økonomi, så fortæller den unge dog, at han gerne vil blive på eget værelse:

"Man skal først sige ja, når man er 100 procent klar. Jeg tog lidt fejl – jeg troede, jeg var klar, men jeg var ikke helt sikker. Så flyttede jeg ind, og så fandt jeg ud af, hvor hårdt det egentlig er. Efter den første uge tænkte jeg – hvorfor valgte jeg det her? Men det er gået bedre her på det sidste. Hvis jeg skal være helt ærlig, så ville jeg ikke have et problem med at flytte ind i et opholdssted. Men det gider jeg ikke nu. Nu har jeg indset, hvad det vil sige at bo alene. Det har ændret mig på nogle punkter. Jeg er blevet mere moden. For eksempel hvad jeg bruger mine penge på. Før brændte jeg dem bare af på smøger, chips og slik. Nu brænder jeg dem af på mad, toiletpapir og håndsæbe. Ellers er det mest mad og smøger. Jeg er desværre begyndt at ryge mere efter jeg er flyttet på eget værelse. Jeg bruger omkring 50 kr. om dagen på smøger. Jeg får 350 kr. om ugen og det rækker ligesom ikke til både mad og smøger. Men det er også derfor, at jeg er begyndt at tænke på, hvad skal komme først. Der er dage, hvor jeg tænker, at jeg ikke vil ryge, men hellere købe noget mad og toiletpapir. Så må jeg nasse på nogle af de andre for at få nogle smøger. Det er det, jeg har lært ved at bo alene. Hvis jeg gemmer nogle penge i stedet for at bruge dem på smøger, så kan jeg også få lidt mad. Det har nogle konsekvenser, de ting jeg gør – det kan jeg se nu. Det samme er det med at rydde op. Før lignede det, at nogen havde kastet en håndgranat. I dag er det ikke så slemt. Jeg tænker mere og mere på, hvordan jeg lever mit liv" (Ung fyr, 17 år).

6.2.4 At lære at håndtere de mange pligter i hverdagen og bygge en tilværelse op

For alle de unge er det kendetegnende, at de skal lære at håndtere mange forskellige pligter og praktiske gøremål i forhold til at få hverdagen til at fungere. Det drejer sig især om at få styr på værelset eller lejligheden i forhold til oprydning, tøjvask, opvask, rengøring, indkøb m.m. Derudover handler det om, at de unge kan administrere deres økonomi. Det vil sige, om de unge kan få et fast ugentligt beløb på eksempelvis 200 kr. til at strække hele ugen. De unge nævner også vigtigheden af, at de husker at betale regninger til tiden. De unge er også bevidste om, at det er vigtigt, at de passer deres skolegang, hvilket ikke altid er helt nemt, hvis man har svært ved at komme op om morgenen. For nogle af de interviewede unge er det altså stadig en udfordring, at få hverdagen til at hænge sammen. Mens andre har lettere ved det:

"Nogle gange, synes jeg, der er for meget frihed. Jeg har stadig problemer med at få ryddet op. Det er noget af det sure – altså oprydningen, rengøringen og opvasken. Der er fandeme mange pligter! Man skal ned og betale regninger og alt det der. Det er ikke altid lige fedt. Jeg skal selv sørge for det hele – for det er jo mit ansvar. Det er hårdt. Lige nu får jeg lidt

hjælp til at betale regninger og til at have styr på min økonomi” (Ung fyr, 17 år).

”Der er lidt problemer med skolen, fordi jeg ikke kan komme op om morgenen. Jeg har prøvet med min mobil og mit vækkeur. Jeg sover simpelthen for tungt. Det er ikke, fordi jeg kommer for sent i seng. Måske sover jeg bare for meget” (Ung fyr, 17 år).

Jeg er blevet mere ansvarsfuld – og nok også mere moden og voksen, end da jeg boede derhjemme. Når man bor alene skal man selv sørge for at rydde op og tage opvasken. Det gjorde jeg ikke så meget, da jeg boede hjemme. Det går også bedre i skolen. Derhjemme kunne jeg bare lægge mig til at sove og være ligeglad. Men nu ringer min støttekontaktperson eller en af de andre støttekontaktpersoner og vækker mig (Ung pige, 16 år).”

”Man skal også kunne klare sin økonomi. Jeg får 200 kr. om ugen, og det skal jeg leve af en helt uge. Det er hårdt. Men så kan jeg spise i Gruppen på hverdagene. Jeg har også sagt, at jeg gerne vil have de 200 kr. om fredagen, så jeg ikke løber tør for penge i weekenden” (Ung pige, 16 år).

6.2.5 ”Jeg har tænkt nogle ting igennem og sagt til mig selv, at nu skal jeg i gang”

En ung fyr beskriver meget klart, at det at bo alene og få en hverdag til at fungere, at det netop er en proces, som man er nødt til at gennemleve. Ifølge den unge kan det gå begge veje. Nogle dage er lettere end andre. Men når alt kommer til alt, så har man, ifølge den unge, ikke noget valg, hvis man fortsat vil bo på eget værelse:

”Jeg skulle lære at købe ind. Der er ingen kære mor, hvis man har glemt margarinen. Jeg har lavet en madplan og en indkøbsliste. Det laver jeg hver søndag, og så køber jeg ind til ugen mandag, når jeg har fået mine penge. Jeg vil gerne blive bedre til at lave mad. Og det sker også tit, at jeg køber noget mad, der er færdiglavet. Nogle dage tænker jeg også, at jeg kunne blive bedre til at gøre rent og rydde op. Jeg plejer nu at gøre det, inden min støttekontaktperson kommer på besøg” (Ung fyr, 17 år).

”Jeg kunne måske godt have tænkt mig, at tale med nogen om det at bo alene. Hvad det vil sige, at man selv skal lave mad og gøre rent. Det er meget mærkeligt, vil jeg sige. Før fik man al maden lavet. Der er heller ingen, der gør rent. Det er sværere end jeg troede. Men jeg kan stadig godt lide det. Det værste er nok, når jeg skal ud og handle. Der har været meget at lære. Men jeg kan godt se, at der er sket en udvikling. At jeg med tiden er blevet bedre til at lave mad og rydde op. Det overrasker mig lidt. Også det, at jeg passer min skole. Jeg tror ikke, at det har så meget med min

støttekontaktperson at gøre, at det lykkedes. Det er mere mig selv. Jeg har tænkt nogle ting igennem og sagt til mig selv, at nu skal jeg i gang. Når jeg husker tilbage, så fortalte min sagsbehandler mig, inden jeg flyttede ind i lejligheden, at det kræver, at man ikke er en larmende type, og at man er god til at holde lejligheden i orden” (Ung fyr, 17 år).

6.2.6 Ensomheden kan være det værste

Et tema, som flere af de unge berører i interviewene, er at føle sig ensom. For de unge står følelsen af ensomhed i stærk kontrast til, at de faktisk er glade for at bo alene, og at de på mange måder nyder selvstændigheden og friheden, der følger med at bo på eget værelse. Ifølge de unge kan ensomheden håndteres ved at opsøge venner og andre unge i foreninger for unge, der er anbragte. Men det er ikke altid lige let. En af de unge fortæller:

”Jeg kan godt føle mig ensom i lejligheden. Det er noget jeg af og til siger til min støttekontaktperson. Jeg tænker også, at det er noget, jeg må gøre noget ved selv. Altså få styr på ensomheden. For eksempel ved at være sammen med nogle venner. Men om aftenen kan jeg alligevel godt mærke ensomheden. Nogle gange føles det som om, at jeg er helt alene i verdenen. På opholdsstedet var det nemmere. Der kunne jeg bare gå ind til nogen eller snakke med pædagogerne. Ensomheden er først kommet nu, hvor jeg er faldet til ro i lejligheden” (Ung pige, 17 år).

En unge fyr fortæller, at man på forhånd skal være indstillet på at være alene, når man flytter i eget værelse:

”Man skal kunne være alene, hvis man flytter i egen lejlighed. Altså være vant til, at der ikke er folk omkring en hele tiden. Selv føler jeg mig ikke ensom. Hvis jeg pludselig skulle flytte hjem til familien, så ville det være hårdt. Når først man har boet alene, så er det ligesom det, som man gør” (Ung fyr, 17 år).

6.3 De unges oplevelse af støttekontaktpersonen

Alle de interviewede unge har en fast støttekontaktperson. Blandt de unge er det dog forskelligt, hvor hyppigt de har kontakt til deres støttekontaktperson. Typisk mødes de unge rent fysisk med deres støttekontaktperson en gang om ugen eller hver fjortende dag. De unge fortæller også, at de har mulighed for at ringe til deres støttekontaktperson eller maile til støttekontaktpersonen. Der er en tryghed ved, fortæller de unge, at have en fast person, som de unge kan få kontakt til næsten døgnet rundt.

6.3.1 ”Jeg tror, jeg er ret selvstændig”

En ung fyr fortæller, at han er ret selvstændig og efterhånden kan klare det meste selv. Derfor kontakter han sjældent sin støttekontaktperson. Men de mødes, eller de ringes ved ca. hver anden uge:

"Vi taler sammen om, hvordan det går. Hvis jeg eksempelvis har brug for noget, eller hvis der er noget, som jeg har oplevet, der er godt. Ellers hvis jeg har gjort noget, der måske ikke var så smart. Vi plejer også bare at tage ud og spise et eller andet. Det er forskelligt, hvor tit vi ses. Her på det sidste har det været en gang om ugen. Men som regel hver anden uge. Nogle gange ringer vi bare sammen. Det er mest hende, der tager kontakt. Jeg har ikke selv haft brug for at tage kontakt til hende. Jeg tror, jeg er ret selvstændig. Andre, der har en støttekontaktperson, er måske mindre selvstændige. Jeg har selv kontaktet hende, hvis der var nogle papirer, der skulle underskrives" (Ung fyr, 18 år).

Den samme unge giver eksempler på, hvordan han klarer dig selv i hverdagen. Eksempelvis ved selv at kontakte udlejeren, hvis han oplever, at de andre unge spiller høj musik. Eller ved at spørge en af de andre på kollegiet til råds, fordi den unges scooter er blevet stjålet:

"Hvis der har været noget, som jeg har været utilfreds med i forhold til værelset, så har jeg selv taget kontakt til udlejeren. Der var en periode, hvor nogle af naboerne spillede høj musik. Der ringede jeg til udlejeren, fordi jeg tænkte, at det var ham, der styrede det, og så blev det løst. Jeg har lige fået stjålet min scooter. Der er det min nabo, som jeg taler med om det, fordi det er noget, som han har styr på" (Ung fyr, 18 år).

En anden ung fortæller, at hun i starten ikke troede, at hun havde behov for en støttekontaktperson, men at hun efterhånden ændrede mening:

"I starten tænkte jeg, at jeg ikke havde brug for en støttekontaktperson. Nu skulle jeg klare mig selv, og det var slut med pædagoger. Men så sagde min sagsbehandler, at det var en god idé. Jeg mødtes så alligevel med støttekontaktpersonen – og det var faktisk rart. I starten skulle vi lige lære hinanden at kende" (Ung pige, 20 år).

6.3.2 "Det er hende, jeg ringer til, hvis der er noget, der brænder på"

Andre af de unge fortæller, at de har en ugentlig eller mere regelmæssig kontakt til deres støttekontaktperson. De unge fortæller, at de typisk laver ting med støttekontaktpersonen, som de synes er sjovt og hyggeligt. Men for alle unge drejer kontakten til støttekontaktpersonen sig først og fremmest om tryghed og om at få hjælp til at få hverdagen til at fungere:

"Min støttekontaktperson og jeg var ude og spise i går. Bagefter spillede vi FIFA og bordfodbold" (Ung fyr, 17 år).

"Hun hjælper mig rigtig meget. Vi taler altid sammen, hvis der er noget, som jeg har brug for. Hun kommer tit forbi og ser, hvordan det går. Om der er ryddet op. Og så siger hun, at det ser fint ud – og så bliver jeg glad" (Ung pige, 16 år).

Derudover fortæller flere af de unge, at støttekontaktpersonen er den person, som de kontakter, hvis de oplever problemer i hverdagen. Det kan blandt andet være problemer med økonomien, naboer på anbringelsesstedet og forældrene:

"Vi snakker meget sammen. Jeg kontakter ham, hvis jeg har problemer. For eksempel hvis jeg ikke har fået mine penge til måneden. Vi tager også i biografen og spiller fodbold sammen. Hvis jeg skal have en støvsuger, så er det også noget, han hjælper med. Det er rart, han er der" (Ung fyr, 17 år).

"Den ene af mine naboer er ret underlig. Ham har vi faktisk en del problemer med – både mig og de andre drenge. Jeg tror ikke, at han har det så godt. Jeg har sagt det til min støttekontaktperson, som siger, at naboen bliver anbragt et andet sted" (Ung fyr, 17 år).

"Jeg ringede til min støttekontaktperson i lørdags. Det var, fordi, min mor havde ringet til mig og var rigtig ked af det. Der var en mand, som havde gramset på hende. Men min støttekontaktperson havde ikke mulighed for at køre mig ned til min mor. Han sagde, at jeg skulle prøve på at spørge nogle af mine venner. Det gjorde jeg så. Tre af mine venner og jeg kørte så derned. Det blev ret sent – ca. kl. 24 før vi nåede frem. Bagefter sagde min støttekontaktperson til mig, at det var godt, at jeg var der for min mor, selvom det blev sent" (Ung fyr, 17 år).

Alle de unge beskriver deres støttekontaktperson som en egentlig livline. To af de unge siger følgende:

"I starten var det meget min støttekontaktperson, som var meget opsøgende, og jeg så hende ca. 2-3 gange om ugen. Jeg havde nok svært ved at lukke op. Nu går det meget bedre i forhold til at spørge hende om hjælp. Det er også hende, jeg ringer til, hvis der er noget, der brænder på" (Ung pige, 17 år).

"Det er trygt, at der er nogen, der kan gribe mig, hvis jeg skulle "falde". Det er jo første gang, at jeg står på egne ben. Vi ses ca. to gange om ugen. Jeg kan ringe til hende dag og nat" (Ung pige, 20 år).

Ifølge de unge er det oftest støttekontaktpersonen, som "skubber" dem på vej, hvis der er noget særligt, som de unge skal, men som de har svært at overskue. En af de unge fortæller følgende:

"Hun giver mig tit et skub, så jeg kommer videre. For eksempel med at skrive jobansøgninger" (Ung pige, 20 år).

6.4 De unges oplevelse af sagsbehandleren og brugen af handleplanen

Flere af de unge fortæller, at de har en mere perifer relation til deres sagsbehandler sammenlignet med relationen til deres støttekontaktperson, som de unge beskriver som mere personlig. Det er heller ikke så tit, at de unge mødes med deres sagsbehandler. Ofte er de unges støttekontaktperson med på møderne med sagsbehandleren. Ifølge de unge handler møderne mest om opfølgning på målsætninger i den unges handleplan. De unge er bevidste om, at møderne med sagsbehandleren og handleplanen skal sikre, at de unge får en tryk og stabil tilværelse. Samtidig giver nogle af de unge udtryk for, at de efterhånden er trætte af møderne og at tale om handleplanen.

6.4.1 "Jeg ved ikke, om det er en kvinde eller en mand"

En ung fyr fortæller, at han sjældent mødes med sin sagsbehandler. Faktisk har han lige fået en ny, som han endnu ikke har mødt:

"Jeg har fået en ny sagsbehandler, som jeg har et navn på, men jeg ved ikke, om det er en kvinde eller en mand. Sagsbehandleren, som jeg havde tidligere, mødtes jeg med et par gange. Men hun blev skiftet ud. Hun skulle vist noget andet. Når jeg taler med min støttekontaktperson, er det mest hverdagsting. Med sagsbehandleren er det som regel noget vigtigt. For eksempel noget om SU" (Ung fyr, 18 år).

En anden ung fortæller også, at hun ikke oplever, at hun ser sin sagsbehandler så tit. Hun fortæller, at hun heller ikke er så glad for møderne med sagsbehandleren. Ifølge den unge handler møderne om, hvad der skal ske af ændringer i den unges tilværelse frem til næste møde sagsbehandleren:

"Jeg ser ikke min sagsbehandler så tit. Jeg har måske set hende tre gange det sidste års tid. Hun spørger om, hvordan jeg har det, hvordan det går med lejligheden, og hvordan jeg klarer mig i skolen. Sidst vi talte sammen, så vi på nogle mål i min handleplan. Så fik vi en snak om, hvad der skal ske, inden vi mødes næste gang. Det er ikke store mål. Det handler om, at jeg skal betale mine regninger, og at jeg skal komme i skole hver dag. Faktisk ved jeg ikke så meget om min handleplan. Jeg kan ikke rigtig lide den. Jeg skriver bare under, og så lægger jeg den til side. Jeg ved ikke, hvorfor jeg ikke kan lide min handleplan. Jeg kan bare ikke lide de møder, hvor det handler om mig. Nogle gange har jeg bare haft lyst til ikke at møde op. Men så siger min sagsbehandler, at jeg er nødt til at læse den og skrive under" (Ung pige, 17 år).

6.4.2 De unge er bevidste om, at sagsbehandleren har fokus på deres fremtid

En ung fyr nævner, at han umiddelbart ikke rigtig husker, hvad der står i hans handleplan. Dog er han opmærksom på, at sagsbehandleren og støttekontaktpersonen begge har særligt fokus på, at han afslutter sin uddannelse:

”Jeg kan ikke rigtig huske, hvilke nye mål som vi har skrevet ind. Jo, der var vist noget om at afslutte min HG. Det var det vigtigste. Og så var der også et mål, der gik på, at jeg skulle spille mindre computerspil. Så længe jeg kan komme op, så er det vel fint nok – tænker jeg. Det er sjældent, at jeg selv har noget at sige til handleplanen. Det, der står i den, er som regel rigtigt. Der plejer også at stå, hvad jeg selv måtte have af ønsker” (Ung fyr, 18 år).

En ung fyr er lidt sur over, at sagsbehandleren konfronterer ham med de problemer, som reelt set fylder i hans tilværelse – det nævner han også selv i interviewet. Han afviser også, at han har en handleplan. Selvom den unge fyr er sur, så er han bevist om, at det nok er på tide, at han ændrer sit liv. I den unge fyrs tilfælde drejer det sig især om, at han skal stå op til tiden, så han kan passe sin skole. Og det er noget, som den unge fyr fortæller, at han gerne vil have hjælp til af sin støttekontaktperson:

”Nej, jeg har ikke en handleplan! Jeg tager tingene, som de kommer!” (Ung fyr, 17 år).

”Vi taler mest om de ting, som jeg skal gøre bedre. For eksempel det med at stå op til tiden, så jeg kan komme i skole. Men jeg synes, det er dumt, at hun siger det, for jeg ved det godt. Hun er flink, men hun kan også være stressende. Især når hun hele tiden ringer eller mailer. Om jeg nu har husket ditten og datten. Om jeg har husket vores møder og så videre. Jeg har også været til nogle netværksmøder med min mor, min skolelærer og sagsbehandleren, men det synes jeg bare var for kedeligt” (Ung fyr, 17 år).

I forlængelse af ovenstående fortæller den unge, at han ikke kan afvise, at der er behov for, at han forbedrer sig. Igen at han står tidligere op, så han komme i skole:

”Netværksmøderne handler også mest om, at jeg skal forbedre mig – vågne til tiden, gå i skole – hvordan jeg ellers har det. Det er pissekedeligt! De bliver ved med at sige nogle ting, som jeg allerede godt ved! Men jeg vil også gerne – altså rydde mere op og stå op til tiden. Nu har jeg sagt til min støttekontaktperson, at hvis jeg ikke står op om morgenen, så må han gerne låse sig ind og smide vand i hovedet på mig” (Ung fyr, 17 år).

En unge pige fortæller, hvad hun synes om at have en handleplan. På den ene side forsøger hun at leve op til de målsætninger, som handleplanen indeholder. På den anden

side, fortæller hun, at hun i det daglige ikke bruger handleplanen. Efterhånden fortæller den unge pige, at hun er træt af handleplaner:

"Det er min faste støttekontaktperson, som laver handleplanen. Altså hvordan det går, og så snakker vi om den på et møde med min sagsbehandler, som så sender den til mig, så jeg kan godkende den. Der står nogle mål om, at jeg skal være mere social, og at jeg skal finde et arbejde – det har jeg så gjort nu. Men det er ikke noget, jeg bruger til daglig. Jeg er måske lidt træt af handleplaner efterhånden. At man skal høre om alle de dårlige ting og de gode ting. Jeg tror, jeg har det svært med at få ros" (Ung pige, 20 år).

En ung pige fortæller, at hun ikke altid er enig med sagsbehandler om, hvad de taler om på møderne. I denne sammenhæng kan det være rart, at støttekontaktperson også er til stede på møderne:

"Min sagsbehandler bruger jeg ikke til så meget. Det er mest, hvis der er noget, der går galt. Ellers har vi nogle statusmøder, hvor vi snakker om, hvordan det går med skolen og med lejligheden. Jeg kan ikke rigtig huske min handleplan. Det er bare en, der skal laves. Men jeg er med til at bestemme, hvad der skal stå i den. Både min mor og min støttekontaktperson er der på mødet. Sidste gang gik det ikke så godt, fordi jeg blev sur på min sagsbehandler. Hun hakkede på mig. Så blev jeg fucking sur, og så sagde jeg til hende, at det skulle hun holde op med. Min støttekontaktperson støttede mig. Bagefter fik min støttekontaktperson en snak med min sagsbehandler" (Ung pige, 16 år).

En anden ung pige forklarer, at hun synes, at det er positivt, at der er en god dialog mellem sagsbehandleren og støttekontaktpersonen – også at der er kontakt til skolen, hvor hun går.

"Jeg synes, at min sagsbehandler og min støttekontaktperson er gode til at snakke sammen, hvis der er noget, der vedrører mig. De taler også med min skole. De fortæller mig også, hvad de taler om. Jeg skal jo vide, hvad der foregår – og det er godt" (Ung pige, 17 år).

6.5 De unges sociale netværk og øvrige relationer efter de har fået eget værelse

6.5.1 Fortsat et socialt netværk, blandt andet med andre unge, der er anbragte

Lidt et problem, hvis vennerne bare vil feste og overnatte, når den unge har fået egen bolig

En ung pige fortæller, at hun stadig har venner fra før, hun flyttede i egen bolig. Derudover har hun mødt flere nye venner gennem centeret, hvor der også kommer andre unge, der er anbragte. I forbindelse med at flytte i egen bolig, har hun oplevet, fortæller hun, at nogle af vennerne har været ret opsøgende i forhold til at gøre brug af lejligheden til fester eller overnatninger. Det er især de venner, som hun i dag har taget afstand til:

"Efter jeg fik egen lejlighed oplevede jeg, at nogle af mine venner begyndte at kontakte mig mere – på en måde bruge mig. For eksempel har de sagt: "Skal vi ikke lige holde en fest her i weekend eller kan jeg ikke lige sove hjemme hos dig i aften". Det er fint nok, at de spørger, men når det bliver for meget, så kan jeg godt se, at de ikke rigtigt er interesseret i mig, men mere min lejlighed. Det er ikke rigtige venner. Det var lidt svært. I dag har jeg bare skubbet dem til side. Ellers har jeg holdt fast i mine venner fra tidligere. Jeg har også mødt en del nye venner gennem centeret" (Ung pige, 17 år).

Det haster ikke med at få nye venner

En af de unge fortæller, at hun på det tidligere opholdssted havde let ved at mødes med andre jævnaldrende. I dag hvor hun bor i egen lejlighed, er hun ikke længere så social. Men det er heller ikke noget, som hun opsøger. Hendes sociale netværk har hun primært på arbejdet. Derudover mødes hun med andre anbragte unge på centeret. Umiddelbart fortæller hun, at det ikke haster med at finde nye venner:

"Det var meget nemt at være social på opholdsstedet. Man kunne bare gå ud af en dør, og så var der mennesker omkring dig. Det er en del anderledes nu, hvor jeg er flyttet fra en by til en anden. Jeg har ikke gjort så meget for at blive social. Jeg mødes med nogle kolleger på jobbet, hvor vi tager ud og bowler. Ellers laver jeg noget med de andre unge fra centeret. Men jeg synes heller ikke, det haster med at finde nye venner. Det må gerne komme naturligt" (Ung pige på eget værelse, 20 år).

Holder fast i gamle venner, men har også fået nye venner

En ung fyr fortæller, at han stadig bruger tid sammen med venner, som han kender fra sin barndom. Det er dog ikke nogen, han savner i særlig grad. Han har fået en del nye venner i byen, som han er flyttet til. Derudover er der de andre unge, som bor i

opgangen til lejligheden. Der er særligt én af de unge, som han taler med. Det er også ham, som han spørger om hjælp, hvis der er behov for det. Der er også centeret for andre unge, der er anbragte. Her, fortæller den unge, at han også har mødt nye venner. Det har betydning, nævner den unge, at lejligheden er i orden og ryddelig, så vennerne har lyst til at kigge forbi. Det er først og fremmest hans eget ansvar at mødes med vennerne. Den unge nævner følgende:

"Jeg er glad for de venner, som jeg har fået her i byen efter, at jeg er flyttet hertil, så jeg savner ikke mine gamle venner så meget. Det kan godt være, at der er nogen, som synes, at vi virker hårde, men det er vi ikke. Vi holder bare meget sammen" (Ung fyr, 17 år).

"Det er mest Jonas, som jeg spørger om hjælp – altså hvordan gør man det her? Han er lidt ældre end mig og har boet i samme opgang et års tid. Det er meget rart, at jeg lige kan gå ind til ham og spørge om råd. Hvis han siger nej, så er det helt okay, så ringer jeg til min støttekontaktperson" (Ung fyr, 17 år).

"Jeg har talt med en af de andre fyre i centeret. Mest fordi han manglede nogle penge. Så fik jeg ham til at sælge skrabelodder, så på den måde fik han betalt de 200 kr., som han skyldte. Det tog lang tid for ham, men nu har han ingen gæld mere" (Ung fyr, 17 år).

"Mine venner synes, det er super fedt, at jeg har mit eget, men de synes ikke, at det er rart, hvis det roder for meget. Det er måske også derfor, at jeg er begyndt at rydde mere op" (Ung fyr, 17 år).

"Jeg har lige fået en kat – jeg tænkte, at det kunne være rart med noget ansvar, men også selskabet"

En anden ung fortæller, at han fortsat har kontakt til venner fra tidligere. Blandt andet fra skolen. Han fortæller også, at han får besøg af både venner og familie. Derudover fortæller den unge, at det er rart at kunne være alene og selv bestemme, hvad han skal lave. Han har også fået en kat. At han har fået en kat, fortæller den unge, har betydning for, hvordan han trives i egen bolig:

"Jeg kan lave lidt flere ting, når jeg er alene. Der er ingen, der irriterer mig. Jeg har også familie og venner, der kommer på besøg. Jeg har en ven, som bor lidt længere væk, men vi ses fast en gang om måneden. Det er en ven, fra da jeg gik i skole et andet sted. Ellers bruger jeg tid på at spille computer – det går der meget tid med. Så har jeg lige fået en kat – jeg tænkte, at det kunne være rart med noget ansvar – men også selskabet" (Ung fyr, 17 år).

6.5.2 Det, som de unge fortæller deres venner om, hvorfor de bor i egen bolig

To af de unge fortæller, at deres venner måske synes, det er lidt mærkeligt eller overraskende, at de en tidlig alder bor i egen lejlighed. Den ene unge fortæller, at hun er ret åben omkring årsagen til, at hun bor i egen lejlighed. Den anden unge fortæller, at han blot siger, at det er ret "fedt". En tredje ung fortæller, at hun aldrig har skammet sig over, at hun er anbragt:

"Der er måske nogen, der tænker, at det er lidt mærkeligt at være 16 år og bo alene. Men der er mange af mine venner, der kender min mor, og de kender ligesom, hvad der er sket. Dem der ikke ved det, de kan måske tænke sig til, at der har været noget i vejen – uden at de behøver at vide det. Så kan jeg selv fortælle det, hvis jeg vil" (Ung pige, 16 år).

"Vennerne er måske lidt overrasket over, at jeg bor alene, fordi jeg kun er 17 år. Så fortæller jeg dem, at det er ret fedt at have sit eget sted" (Ung fyr, 17 år).

En ung pige fortæller, at hun aldrig har skammet sig over, at være anbragt. Heller ikke nu, hvor hun – som led i at være anbragt – har fået egen bolig. Det er hun ret åben omkring. Faktisk har hun inviteret venner og tidligere klassekammerater på besøg:

"Jeg fortæller alle, at jeg bor i lejlighed. Men jeg har heller aldrig skammet mig over at bo på et opholdssted. Noget af det første jeg gjorde, da jeg flyttede ind, var faktisk at invitere mine venner og klassekammerater til at komme forbi og se, hvor jeg boede. Det har også noget at gøre med, at jeg føler mig hjemme, og det er ikke længere så opholdsstedsagtigt" (Ung pige, 20 år).

6.5.3 Flere af de unge fortæller, at de har fået et tættere forhold til familien, efter de er flyttet i egen bolig

Flere af de unge fortæller, at forholdet til familien er blevet tættere, efter at de er flyttet i egen bolig. De unges syn på familien og at forholdet er blevet tættere, ifølge de unge, skal ses i lyset af, at alle de unge tidligere har haft et mere eller mindre konfliktfyldt forhold til familien. I forbindelse med gennemførelsen af interviewet, er de unge ikke blevet spurgt om, hvorfor de oplevede et konfliktfyldt forhold til familien. Fokus i interviewet har således været, hvordan de unge oplever forholdet til familien, efter at de er flyttet i egen bolig.

Oftere besøg af familien – både søster, far og farens nye kone

En unge pige fortæller, at hun nu – efter at hun vel at mærke er flyttet i egen bolig – tit får besøg af sin far. Eventuelt sammen med søsteren og farens nye kone. Den unge fortæller, at så bliver det til andet at spise end rugbrød og koldskål i hverdagen. I

interviewsituationen, giver den unge udtryk for, at hun er glad for, at familien kommer på besøg:

"Min søster og far har været her på besøg. Min far ringer også tit for at høre, om han skal hente mig, og så kan vi lave noget mad sammen med hans nye kone. De ved godt, at det nogle gange bare bliver til rugbrød og koldskål" (Ung pige, 20 år).

"Hun kan se, at det er godt for mig, at jeg bor i lejligheden"

En anden ung pige fortæller, at forholdet til moren er blevet bedre, efter at hun er flyttet i egen lejlighed. Moren vil dog gerne have, at den unge flytter hjem igen. Samtidig, fortæller den unge, at der er en forståelse fra morens side, idet den unge faktisk klarer sig godt i egen bolig, og at der har været tale om en positiv udvikling for den unge:

"Min mor var meget i mod at jeg flyttede i lejlighed alene. Men det har nok noget med vores kultur at gøre. I dag er det sådan lidt bob bob – det er lidt svært at forklare. Hun synes stadig, at jeg skulle flytte hjem. Men jeg tror også, at hun kan se, at jeg er blevet bedre til at klare mig selv. At jeg for eksempel rydder mere op. Så på den måde tror jeg, at hun kan se, at det er godt for mig, at jeg bor i lejligheden" (Ung pige, 17 år).

"Før var det noget, pædagogerne på opholdsstedet gjorde. I dag skal jeg selv gøre det"

En ung fyr fortæller, at forholdet til moren er blevet tættere, efter han flyttet på eget værelse. Den unge fortæller, at han ser frem til, at se mere til sin mor i fremtiden. Eventuelt i forbindelse med at moren flytter til byen. Den unge fortæller også, at han altid har haft en god relation til sin søster. Det skyldes, at de tidligere har været anbragt sammen. Dog har han ikke lyst til at se sin far:

"Efter jeg er flyttet på eget værelse, har jeg fået mere kontakt med min mor. Før var det noget, pædagogerne på opholdsstedet gjorde. I dag skal jeg selv gøre det. Min far gider jeg ikke at have kontakt til. Jeg synes, at han er et svin! Min mor flytter måske hertil. Sammen med sin nye kæreste. Han er god ved hende. Og det gør mig glad. Jeg ser tit min søster. Vi har altid fulgt hinanden og boet i de samme plejefamilier. Jeg besøger hende tit, og det er rart" (Ung fyr, 17 år).

"Jeg tror, det bedste har været, at jeg har fået et bedre forhold til min mor, efter at jeg flyttede i egen lejlighed"

I tråd med de andre unge, fortæller en ung pige, at hun også oplever, at forholdet til især moren, er blevet tættere efter, at hun er flyttet i egen lejlighed. Den unge påpeger, at det er vigtigt, at hun har sit eget sted. På den måde er moren mest en "gæst", når moren er på besøg. Den unge pige fortæller, at hun savner at se sin lillebror. Men – fortæller hun – at hun heldigvis efter aftale med moren, tit får besøg af lillebroren. Og det er hun særligt glad for:

"Jeg tror, det bedste har været, at jeg har fået et bedre forhold til min mor, efter at jeg flyttede i egen lejlighed" (Ung pige, 16 år).

"Mit forhold til min mor har været rigtig dårligt. Vi snakkede ikke sammen, og hvis vi snakkede sammen, så var det mest skænderier. Når jeg besøger min mor i dag, så kan jeg altid bare tage hjem til mig selv, hvis det bliver for meget. Jeg er ikke forpligtet til at være der. Min mor kommer også og besøger mig. Hun kommer i dag med min lillebror, og så laver vi mad. Det er første gang, vi skal lave mad sammen. Ellers har hun besøgt mig før. Det er meget rart. Hun ved, at det er mit sted. At hun kommer til mig som en gæst. Det betyder meget, at jeg har mit eget sted, og at vi ikke behøver at være sammen hele tiden. Så undgår vi også at blive uvenner. Jeg kunne godt tænke mig at se min lillebror lidt oftere, fordi jeg savner ham. Han er ikke så gammel. Men så kan jeg altid spørge min mor, om han må komme forbi mig. Så det er fint" (Ung pige, 16 år).

Til trods for at det har været positivt for den unge pige på 16 år at flytte i egen bolig, som hun selv fortæller, så tænker hun også på konsekvenserne for sine forældre. Den unge fortæller, at faren bor langt væk, men at kontakten til faren er god. Hun har mest boet hos moren. Det er også moren, som hun mest har tænkt på i forhold til at blive anbragt og hermed flytte i egen lejlighed:

"Hvis jeg skulle sige til nogen, hvad det kan betyde at bo på eget værelse, så vil jeg nok fortælle det om min mor. Da jeg flyttede hjemmefra, talte jeg ikke med min mor i meget lang tid. Men jeg så hende, da jeg fik min lejlighed, fordi hun var med ude og se den. Jeg tænker lidt, at man skal tænke på, hvordan det påvirker ens forældre, når man flytter hjemmefra. Pludselig er man ikke længere i hjemmet, og kommunen kommer ind over. Ens forældre får også mindre i børnepenge. Det kan være svært for dem, hvis de ikke har nok penge i forvejen. Min mor kan ikke rigtig give mig noget, men hun kan give det, som hun kan klare" (Ung pige, 16 år).

Forældrene har ikke været på besøg endnu, men tæt kontakt til søskende

En ung fyr fortæller, at han også som de andre interviewede unge ses oftere med sine forældre, efter han har fået egen bolig. Det er mest ham, der besøger forældrene. De laver mad sammen og ser fodbold. Dog fortæller han, at forældrene ikke har besøgt ham endnu. Til gengæld ses han tit med sine søskende. Det har de altid gjort. Hans søskende besøger ham tit over en weekend, og så laver de mad sammen. Den unge fortæller, at han er den ældste af sine søskende:

"Jeg har fået mere kontakt til mine forældre, efter jeg er flyttet i lejlighed. Jeg tager også hjem til dem af og til for at spise aftensmad eller for at se fodbold. Det er meget hyggeligt. Da jeg gik på efterskole, tænkte jeg ikke så meget på mine forældre. Det er mere nu, hvor jeg er flyttet tilbage, og vi

bor tæt på hinanden. Mine søskende har jeg altid haft kontakt med. Dem ser jeg tit. De kommer og besøger mig – også hen over en weekend, så laver jeg mad. Mine forældre besøger mig faktisk ikke. Det har de ikke tid til” (Ung fyr, 18 år).

6.5.4 Betydningen for de unge at have et sted at gå hen, udover den faste støttekontaktperson

Det har også betydning for, de unge at kan klare sig selv i hverdagen, at de har mulighed for at kontakte det lokale center, hvor der er eksterne støttekontaktpersoner og ikke mindst andre unge, der er anbragt på eget værelse eller andre anbringelsesformer. Følgende udsagn fra de interviewede unge skal ses i lyset af, at alle de unge også har en fast støttekontaktperson og kontakt til venner og til dels familien.

”Det er godt, at centeret er der. At jeg kan komme og spise i hverdagene”

En ung pige fortæller, at det er en støtte i hverdagen, at hun altid kan tage hen på centeret for at spise aftensmad og ordne andre praktiske gøremål i hverdagen, herunder eksempelvis vaske tøj og smøre en madpakke. Den unge fortæller i interviewet, at hun har en god kontakt til sin faste støttekontaktperson. Det er, ifølge den unge, den største hjælp i hverdagen. Men centeret med kontakten til de eksterne støttekontaktpersoner og kontakten til de andre unge, der er anbragte, er også en stor hjælp og med til at gøre hverdagen mere overskuelig:

”Det er godt, at centeret er der. At jeg kan komme og spise i hverdagene. Jeg kan også smøre en madpakke der eller komme forbi til frokost. Men det er nok mest aftensmad, fordi jeg går i skole. Jeg kan også vaske tøj i Centret eller lave kreative ting – og snakke med de andre unge. Det minder mest om en lille klub. Faktisk har jeg fået en del nye venner” (Ung pige, 16 år).

”Hvis jeg har brug for hjælp, eller hvis jeg mangler noget, så kan jeg ringe til min støttekontaktperson eller en af de andre støttekontaktpersoner i Centret. Der er nogen til kl. 20 om aftenen. I weekenden er der ikke nogen. Der var en gang at jeg havde tabt mine nøgler, men så kunne jeg overnatte hos en veninde. Jeg kunne muligvis også tage hjem til min mor” (Ung pige, 16 år).

En ung fyr fortæller det samme. At det har betydning, at der er et sted, hvor han kan tage hen for at få aftensmad, når han ikke selv kan overskue at lave mad. Eller som han selv siger: ”orker det”. Men for den unge, fortæller han, er det også rart at mødes med andre unge, der er anbragte:

”Jeg bruger centeret de dage, hvor jeg ikke orker selv at lave mad. Jeg skal derhen i dag. Det er et rart sted at komme og få noget mad og snakke med

de andre unge. Jeg kendte ikke så mange, lige da jeg var flyttet hertil. Der er mange fra centeret, som jeg snakker og ses med i dag" (Ung fyr, 17 år).

Indsæt næste kapitel her

Kommunernes praksis forbundet med anbringelse af børn og unge på eget værelse

Marts 2016

BILAG

Bilag 1 Metode

Ankestyrelsens undersøgelse af kommunernes praksis forbundet med anbringelse af børn og unge på eget værelse har til formål at følge op på udviklingen i kommunernes brug af eget værelse som anbringelsessted efter servicelovens § 66, stk. 1, nr. 4. Undersøgelsen omfatter perioden 2010 til 2015. Undersøgelsen har fokus på kommunernes praksis forbundet med anbringelse af unge på eget værelse (efter servicelovens § 52, stk. 3, nr. 7) og døgnophold i eget værelse som led i efterværn (efter servicelovens § 76). Undersøgelsen omfatter desuden kommunernes praksiserfaringer med personrettede tilsyn (efter servicelovens § 148, stk. 1).

Undersøgelsen omfatter både en landsdækkende spørgeskemaundersøgelse blandt kommuner, data fra Ankestyrelsens anbringelsesstatistik og interview i tre udvalgte kommuner med henholdsvis den kommunale myndighed og unge, der bor på eget værelse.

Undersøgelsen ser samlet set på udviklingen i kommunernes brug af eget værelse som anbringelsessted i perioden 2010 til 2015, men hvilke årstal i denne periode, der sker sammenligninger inden for, afhænger af datagrundlaget:

- Data fra landsdækkende spørgeskemaundersøgelser stammer fra en undersøgelse i 2015 og fra en undersøgelse i 2011, som blev foretaget i forbindelse med Ankestyrelsens rapport "Brugen af eget værelse som anbringelsesform".

- Data fra anbringelsesstatistikken omhandler årene 2010 til 2014, da 2015 ikke er indberettet eller valideret endnu. I undersøgelsen foretages der særlige nedslag på 2012 og 2014 ud fra et ønske om at sammenligne før og efter ikrafttræden af tilsynsreformen den 1. januar 2014.

Undersøgelsens resultater er afrapporteret tematisk. Resultaterne fra henholdsvis spørgeskemaundersøgelsen, anbringelsesstatistikken og de uddybende interviews er således samlet og rapporteret tematisk.

1.1 Spørgeskemaet

Formålet med spørgeskemaundersøgelsen er at få et generelt indblik i kommunernes praksis forbundet med brugen af eget værelse som anbringelsessted. Spørgsmålene belyser både udviklingen i kommunernes brug af eget værelse og deres praksis forbundet med blandt andet det personrettede tilsyn.

1.1.1 Spørgeskemaet

Spørgeskemaet omfatter følgende temaer:

- Grundoplysninger om kommunens kontaktperson for undersøgelsen.
- Kommunernes brug af egne værelser som anbringelsesform og som led i efterværn. Herunder retningslinjer, fordeling på værelsestyper og tilbud om støtteforanstaltninger.
- Kommunernes erfaringer med brug af eget værelse som anbringelsessted. Herunder oplevede fordele og udfordringer.
- Kommunernes praksis forbundet med godkendelse af eget værelse og med tilsyn med unge på eget værelse. Herunder hyppighed og varighed af det personrettede tilsyn, retningslinjer og brug af handleplaner som led i den generelle opfølgning.

Spørgeskemaet er kvalificeret ved at blive testet i tre kommuner – Aarhus Kommune, Lolland Kommune og Kolding Kommune.

Spørgeskemaet indeholder både spørgsmål og bemærkningsfelter. Bemærkningsfelterne kan kommunerne vælge at gøre brug af til uddybende bemærkninger. Kommunernes uddybende bemærkninger fremgår typisk som en uddybende tekst, der følger efter den tabel eller figur, der handler om det spørgsmål, som bemærkningerne er uddybninger til.

1.1.2 Besvarelser og rykkerproces

Spørgeskemaet blev udsendt til alle kommuner med mail den 1. september 2015 med svarfrist den 21. september 2015. De kommuner, som ikke havde besvaret spørgeskemaet den 14. september blev med mail påmindet om svarfristen den 21. september. Endelig blev de kommuner, som ikke havde besvaret spørgeskemaet inden svarfristen, kontaktet telefonisk. Spørgeskemaet blev besvaret af 95 kommuner ud af 97 kommuner i perioden den 1. september 2015 til den 5. oktober 2015. De 2 kommuner,

som ikke har besvaret spørgeskemaet er Tønder Kommune og Vordingborg Kommune, som begge er blevet påmindet per mail og kontaktet over telefon herom.

1.1.3 Validering

Spørgeskemaet er blevet gennemgået og enkelte kommuner er blevet kontaktet med henblik på validering af uoverensstemmelser i deres besvarelse.

Tilbagemeldinger fra enkelte kommuner kan tyde på, at nogle kommuner forstår kategorien "eget værelse" bredere end den betydning, som følger af serviceloven § 66, stk. 1, nr. 4. Vi har på baggrund heraf påpeget denne usikkerhed i fodnoter til de figurer eller tabeller, hvor dette er særligt relevant.

1.2 Anbringelsesstatistikken – både unge der er anbragte og i efterværn

Ankestyrelsens anbringelsesstatistik omfatter oplysninger om børn og unge, der er anbragt uden for hjemmet eller har døgnophold i et anbringelsessted som led i efterværn. Statistikken er baseret på kommunernes indberetninger om anbringelser af børn og unge. Kommunerne indberetter til statistikken, når der træffes en afgørelse om anbringelse. Anbringelsesstatistikken giver et overblik over antallet af anbragte på eget værelse fordelt på køn, alderssammensætning, geografisk fordeling og årsag til anbringelse. Datagrundlaget for børn og unge, der er blevet anbragt uden for hjemmet, strækker sig over perioden 2007-2014.

I denne undersøgelse er det anbringelser, som falder indenfor kategorien "Eget værelse, kollegium, kollegielignende opholdssteder", der er blevet trukket data på. I vejledningen til statistikken specificeres det, at denne kategori skal forstås i henhold til servicelovens § 66, stk. 1, nr. 4.

Via anbringelsesstatistikken belyses i denne undersøgelse:

- Omfanget af anbringelse af børn og unge på eget værelse og om dette har ændret sig i perioden 2010-2014.
- Karakteristik af børn og unge, der er anbragt på eget værelse, herunder alders- og kønsfordeling samt belysning af udslagsgivende årsager hos barnet/den unge og hos forældrene eller i hjemmet. Herunder om disse karakteristika har ændret sig i perioden 2010-2014.
- Om børn og unge, der er anbragt på eget værelse, har ændret flyttemønster siden 2010. Herunder om anbringelsen på eget værelse er den første anbringelse, eller om barnet/den unge har været anbragt andre steder som fx hos plejefamilier, på døgninstitution, opholdssted eller andet.

1.3 Interview

Som sidste led i Ankestyrelsens undersøgelse er der foretaget 11 interviews i tre udvalgte kommuner. I hver kommune er der foretaget henholdsvis et gruppeinterview med den kommunale myndighed med deltagelse af ledelse og sagsbehandler samt to til tre enkeltinterview med unge som bor på eget værelse.

De tre kommuner, der er blevet foretaget interview i er: Aarhus, Lolland og Kolding. Disse er udvalgt på baggrund af regional spredning, størrelse og antal unge anbragt på eget værelse eller med ophold på eget værelse som led i efterværn.

De otte unge, som blev interviewet, blev kontakt igennem deres sagsbehandler. Gruppen repræsenterer begge køn omtrent ligeligt og både unge over og under 18 år, dog er der flest unge under 18 år.

Interviewene fandt sted i oktober 2015.

1.3.1 Interviewguide

Gruppeinterview med den kommunale myndighed havde til formål at bidrage med uddybende beskrivelser af kommunens praksis og erfaringer med brug af eget værelse som anbringelsessted. Interviewene har været semistruktureret og taget udgangspunkt i en interviewguide med følgende temaer:

- Kommunens praksiserfaringer med brug, godkendelse og tilsyn med eget værelse som anbringelsesform/led i efterværn. Herunder praksis for henholdsvis valg af, konkret godkendelse af og tilsyn med eget værelse samt målsætninger med denne anbringelsesform/opholdssted som led i efterværn.
- Kommunens overvejelser fra praksis i forhold til fysiske rammer og støtteforanstaltninger mm. forbundet med brug af eget værelse som anbringelsessted/opholdssted som led i efterværn.
- Kommunens samlede oplevelse af fordele og udfordringer ved brug af eget værelse som anbringelsesform/opholdssted som led i efterværn.

Enkeltinterviewene med de unge havde til formål at bidrage med uddybende beskrivelser af oplevelser og erfaringer forbundet med henholdsvis at være anbragt eller tage ophold på eget værelse og samarbejdet med kommunen forbundet hermed. Interviewene har været semistruktureret og taget udgangspunkt i en spørgeguide med følgende temaer:

- Indledende fakta om den unges ophold på eget værelse
- Den unges oplevelse af valget af eget værelse. Herunder inddragelse af den unge forbundet med valget af eget værelse som anbringelsessted og valget af den konkrete bolig.

- Den unges oplevelse af at bo på eget værelse. Herunder oplevede fordele og ulemper samt de fysiske rammer og kontakt med myndighedsrådgiver og evt. støtte-kontakt-person.
- Den unges orientering til omverdenen. Herunder muligheder for socialt netværk, styrkelse af selvstændighed og overgang til en selvstændig tilværelse uden støtte samt oplevelse af boligens betydning for eventuelle uddannelses- og beskæftigelsestiltag.

1.3.2 Afrapportering

Ved afrapporteringen forbundet med enkeltinterviewene med de unge er der lagt vægt på at opnå så høj grad af anonymitet som muligt. Ved afrapportering på gruppeinterview med kommunerne er enkeltpersonerne anonymiseret, hvorimod kommunen kan fremstå ved navns nævnelse, når dette giver særlig god mening. Kommunerne har fået mulighed for at afgive bemærkninger til de uddrag eller citater fra interviewet, som medtages i rapporten, og hvor kommunen nævnes med navn.

Indsæt næste bilag her